

EE
e
23

62512/13

MEDICAL SOCIETY
OF LONDON

ACCESSION NUMBER

PRESS MARK

GRAINGER, J.

U6

HISTORIA

FEBRIS ANOMALAE BATAVAE,

ANNORUM

1746, 1747, 1748, &c.

ACCEDUNT

MONITA SIPHYLICA.

AUCTORE JACOBO GRAINGER, M.D.

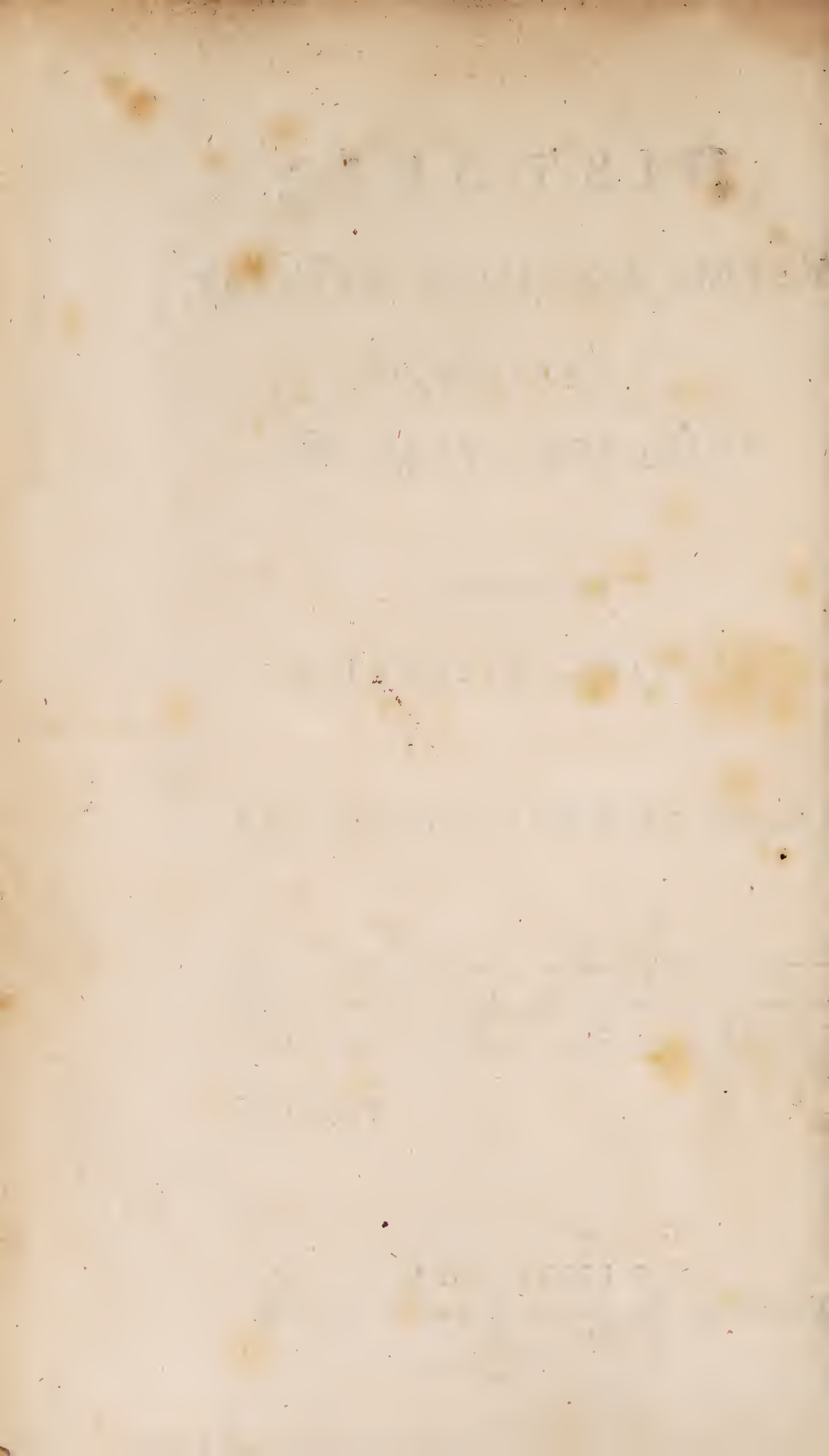
—ἐν γῇ ὀθεῖα σαλεύειν, καὶ κατὰ θάλασσαν, καὶ κατὰ
κινδύνους πολεμικούς, καὶ κατὰ ἀρρώστιας, αἱ τοῖς πλανώδεσι
βίοις ἐκδιδέσθαι ἑστὶ μᾶλλον προσκἀδίξεν, ἢ τοῖς ἐν τεταγ-
μένη ζωῇ.

THESS. Orat.

EDINBURGI,

Excudebant HAMILTON, BALFOUR, et NEILL:

M,DCC,LIII

PRAECLARISSIMIS,

ET DE ORBE LITERATO BENE MERITIS VIRIS,

GERARDO VAN SWIETEN,

ET

JOANNI HUXHAM,

MEDICIS FELICISSIMIS;

VULTU NEUTIQUEAM SIBI,

AST

SCRIPTIS LUCULENTIS, PRACTICIS,

VERE HIPPOCRATICIS,

PROBE INNOTIS ;

OB FRUCTUM A SE EX HISCE CAPTUM,

HOCCE OPUSCULUM,

OBSEQUIO QUO PAR EST,

OFFERT

JACOBUS GRAINGER.

Digitized by the Internet Archive
in 2019 with funding from
Wellcome Library

<https://archive.org/details/b30525810>

LECTORI S.

ANTE annos tres, opusculum, quod nunc prodit, erat exactum; quod, quum a primis in re medica viris imprimi dignum tunc censeretur, jam antea, nisi gravibus aliis implicitus fuisset negotiis, prelo subjecissem.

Id te monere, lector benevole, quia anno 1751-2 clarissimus medicus ab exercitu JOANNES PRINGLE librum, cui titulus *Observations upon the diseases of the army*, edidit, per necessarium duxi.

IBI inter alia Egregius Auctor, de febre intermittente, praesertim anni 1748, tractat: sed quoniam morborum militarium, tam in castris, quam in praefidiis grassantium, ideam generalem tradit, ast ego febris anomalae, sicut in 13 legione per annos

1746,

1746, 1747, 1748, 1749, apparuit, et quae ipse miserrima vidi, depingere tantum conor ; mirari non est, si multa, quae amicum meum singularem aut latebant, aut operis instituti brevitatis praetermittere co-gebat, a me observentur.

Nuperrime dissertationem de febre remittente, anno 1750 publici juris factam, magna cum voluptate perlegi : si theses propositum omnia de hac re pro viribus auctorem expendere permisisset, observationes meas nunquam vulgassem.

A claris viris in praxi tradenda dissentienti, ne quis mihi vitio vertat : obscuriorum deliramenta corrigere, supervacaneum ; sed quicquid deliquerint principes, quorum opera quotidie versamus, de genere humano unumquemque bene merere studiosum patefacere oportet.

QUAMVIS

QUAMVIS febris, de qua in praesenti tractatur, sit potius Belgicae propaginis, et praesertim ibi medicinam facientium usui accommodatur opusculum; attamen quum eadem fere per BRITANNIAM nuper cum saevitie increbuerit, et nostratibus aequae huic debellandae utile fore confido.

SUASU illust. Med. D. ANDREAE ST. CLARE, casus quosdam, qui et ad morbum plenius describendum, et ad praxin illustrandam faciunt ex commentariis nosologicis selectos adjeci.

DISSERTATIONEM medicam de modo excitandi ptyalismum, quoniam nonnullis, quorum judicio obtemperare semper honori ducam, in hac, quaedam gravia, tyronibus saltem haud vulgo nota, observata fuisse, visum est; recudi curabam.

Lues

Lues ipsa vix plures, quam male adhiberetur medicinae genus, pessundat.

SED, ut finem faciam ; quid tandem praestiterim penes alios iudicium esto : ARISTARCHI animadversiones non formido, ZOILI mordaces censuras contemno : iudici aequo, tentamen, iniquo, ne vel opus omni numero absolutum, arridet.

Dab. EDIN. 1753.

INDEX

D E

FEBRE ANOMALA *BATAVA, &c.*

INTRODUCTIO.

DECET omnes, quorum curae sanitas hominum committitur, prima morborum principia diligenter observare; talis etenim observatio, cum ubique multum ad morbi genium eruendum facit, tum praecipuè in exercitu, necessaria est, a cujus quippe integritate, civium salus pendere potest. His permotus rationibus, ex quo stipendia medica merui in castris, quin militum casus, quos mihi tractare contigit, scriptis identidem mandarem, religionem duxi. Inde conflatur morbi sequentis descriptio; exitu quidem non adeo funesti, ac quidam alii castra depopulantes; quem tamen (utpote frequentissimum, et exercitum militiae gerundae imparem aequè red- dentem), ut probe calleat praxin militarem faciens, apprime necessarium habeo.

A

C A P U T

CAPUT I.

Descriptio Febris Autumnalis 1746.

SUPERIORIBUS annis, febris quae intermittit frequenter satis legione in nostra increbuit; sed quoniam quae de hac observaveram, GANDAVI inter spolia, perdebantur, a febre illa, quae A. D 1746 milites nostros, SCOTIAE a montibus in HOLLANDIAM jam reduces corripuit, sermonem instituam.

AUTUMNUS erat quando ad WILLIAMSTADT appulsum: eo tempore, foederatum ad exercitum, in NAMURCI confiniis bella gerentem, itinera intercludebantur; hoc nostratibus male cessit, quippe detentos sub tali coelo, atque recentes ab aëre SCOTICO, salubri, febris quam depingendam suscepi, atrox invasit.

MORBUS ab initio, apud militem quamplurimos, febrem ardentem, continuam, frigore praegressam, siti, calore, pulsu celeri, pleno, duro, aequali, &c. stipatam simulabat. Horum plerique de scrobiculo cordis, orisque amaritiae conquerentes, cibum fastidiebant; inter quos plurimi bilis variegatae ad libras evomebant, hoc illis, semper pro tempore, levamento fuit. Omnibus, vel caput vel lumbi, per totum morbi decursum, dolebant. Quibus erat
totius

totius capitis molestia diffusa, quamvis misere cruciati, illis erant feliciores, quibus dolor circumscriptus vel frontem vel tempora gravabatur; hisce plerumque, vel artuum vel musculorum, brachii vel femorum, dolores nunc fixi nunc vagantes superaddebantur: hinc mirandum non est, si diem inquieti noctem insomnem agebant. Tertio, 5, aliquando tardius, raro citius, urina tenuis, pallida, nec quidquam subsidens, cita, molesta spiratio, jam deliratuos praesagiebant. * Symptomata haecce festâ pede sequebatur mors, (ut apud incolas, qui pharmaca abhorrebant, notabam), nisi natura, morbi materiem jam probe coctam, per corporis excretoria, spiracula praesertim cutis, (sudabant enim copiose per diei spatium) expulit. Nec tacendum est, quod paucos, copiosus e naribus sanguinis effluxus, febre liberabat. Hoc prae caeteris accidebat illis, quibus initio, parcè nimis detrahebatur sanguis; paucis verò, materiae morbidæ *ανω και κατω* violenta expulsio, pro iudicio erat; dum alii insensibiliter quasi a febre emergebant.

HAEC febris solutio, die fausto, infausto saepius accidebat. In utroque, auxilio pari, quippe quamvis mens postea magis sibi constitit,

stitit, doloresque minuebantur, attamen cutis adhuc fervebat, aderat fitis, et pulsus quam debuit citatior. Haec mala, urina tandem crassa copiosa, subfuscum sedimentum deponens, brevi amovebat.

Hoc modo, apud florentes aetate, spiritibus ardentibus nimis indulgentes, * saeviebat. Qui magis sobrie victitabant, de cephalalgia et lumbagine, 3 vel 4 per dierum spatium, cum sensu molestiae in ventriculo per vices, querebantur, antequam febris illos lecto defigebat. Aetate vero graviores, labore militiae fracti, et ab aliis morbis convalescentes, periodicam remissionem plerumque ab initio patiebantur, quae fere 7 dierum spatio exacto, liquido intermittebat. Aliquando tamen, et illos saevior accessio, horarum 48, immo quod rarius 72 horarum spatio, cursum tantum finiens, invaderet. Plerumque crudelius in Monticolas, Scoto et Gallo Britannos, et novos milites legionis nostrae, cujuscunque aetatis, cujuscunque temperamenti demum, praedatus est. Observavi tantum quasdam tertianas, et unam quartanam a primo morbi die, mire regulares.

QUIDAM praefecti, paucae mulieres, fere nulli infantes, hanc febre, vel intermittente mox secuturâ, laborabant.

ELAPSIS

* Vid. Cas. I.

ELAPSI jam 3 septimanis, centum fere milites, ex iis qui in hospitiiis urbanis manebant, decubuerant. Interea tres cohortes, quibus suburbanum ficius rusticum per tesseras assignabatur, erant intactae. In reliquis vero duas legiones, quae unà nobiscum in HOLLANDIAM venerant, morbus saevius adhuc debacchatus est. Uni harum 110, alteri fere 200 aegrotabant. Ambo, apud colonos WILIAMSTADT vicinos, dispersae jacebant. Nec illis, nec nostris nosocomium suppetebat. Multa exinde mala ortum ducebant. Miseros tam frequenter invisere nobis non erat datum; praescripta pharmaca vel penitus a quibusdam neglecta erant, vel more indebito sumpta; immo quamvis illis quotidie, quid utile et quid non, dictitabamus, maxima pars militum, tam parum de victus ratione sollicita est, ut impedire non potuimus quin aliquid nocivi, aegris propinaretur. His addatur, quod vix a Jove pluvio tecti, stragulis nullis operiti, commilitonum clamore perpetuo vexati, supra stramen jacebant. Hujus loci est, etiam ut memorem quod nostri milites, navigatione fauste peractâ, somno et spiritibus sepulti, in pratis, longè a praesidio, ne a praefectis observarentur, saepe deprehen-

deprehendebantur. Quantum haec ad morbi genium perturbandum valeant, vel parum in re medica versatus facilè perspiciet. Hinc factum est, ut quamvis apud rurícolas invaluerit, immanius longe apud nostrates ferbuit morbus.

ELAPSIS post adventum 6 septimanis, ut iter ad exercitum faceremus, imperatum; tunc temporis, quamvis erat mitior morbus, quinquaginta fere, quos plaustris vehere nobiscum non erat adeo tutum, ad nosocomium in pago OOSTERHOUTE constitutum, mittere cogebar. Sed quoniam omnes auctores consentiunt, coeli mutationem, ad morbum hunc supprimendum, egregiè facere; omnes, quibus erat lucida apurexia, et inflammatio defuerat, circumvehere decrevi; nec consilii poenituit, quippe non solum pauciores in itinere recens corripiebantur, sed etiam apud reliquos mitescebant symptomata. Hoc eo magis mirandum est, quia ecclesiae fere semper absque tectis, immo tentoria pro hospitio erant; et noctu semel, per loca palustria iter facere, necessitas cogebat. Fatendum tamen est, quod coeli temperies, per totum iter, erat admodum benigna, raro nimbosa, et nunquam pluvialis. Nequaquam vero reticere debeat,

debeat, quod in plaustris vectio quotidiana, quibusdam, lateris dolorum (absque febre) erat causa; dum alii, de colica et sedibus mucosis, querebantur. Illum, sanguis detractus, hunc, theriaca cum aqua cinnamoni spirituosa, * exhibita curabant. Iter hoc utcunque laboriosum, nonnullis paroxysmos penitus discussit. †

QUANDO ad TRAJECTUM ad MOSAM ventum, curatio iterum interumpebatur; quippe fama invaluit, quod nobis brevi cum Gallorum copiis dimicandum esset; quapropter omnes qui manus conferere non possent, ut mos est, ad nosocomium campestre misi.

POST reditum in hyberna Nov. 1746, morbus, qui vix ullos, a praelio Rocoux, in castris invaserat, multos iterum invadere caepit.

HUESDENIUM nobis forte pro hybernis, civitas, si quae alia, inter HOLLANDIAE saluberri-
mas, utpote sicca meritò referenda, contigit: duabus alteris legionibus quae unà nobiscum mare trajecerant, non tam prospere cessit; una quippe earum, in GRAVIA ad MOSAE ripam sita, altera, in SYLVA DUCIS, munimento longe teterrimo, paludibus undique obfita, hybernabat. In hac urbe, recidivae non so-
lum

* Vid. Phar. Lond.

† Vid. Cas. 2.

lum erant magis solennes, curatu difficiliores, morbos chronicos, non sanandos producentes; sed quamplurimi quos nunquam invaserat morbus, ut me fecit certum chirurgus cel. amicitia mihi conjunctus D. ALEX. MONRO, lecto per totum hyemem, ab illo defigebantur; verum tamen est, quod et apud nos, et GRAVIAE, nonnulli sic corripiebantur; at, in utroque loco, major pars, eorum qui tunc aegrotabant, inter illos erant, qui odio regiminis tam sanctè in nosocomiis observati, et desiderio cum contubernalibus vivendi, valetudinem antequam reverâ a morbo liberi erant, simulabant: idem accidebat multis eorum qui ab OOSTERHOUTE redierant.

FEBRIS nulla continua praeceffit, paroxysmi neque tam longi, neque tam frequentes, quippe plerisque duos integros dies intermittebat. Notari debet, quod et hac tempestate multi doloribus adficiebantur horroris tempore, sed ut primum aestus febrilis aderat, dolorum erant expertes. Pauci, ex iis praefertim qui MOSAM mense decemb. in aper-
tis navigiis descenderant, cum febre intermittente conjunctam dysenteriam habebant. Horum nonnulli vermes *ανω η̃ κατω* ejecerunt, et crura erant oedematosa. Quidam febré finita
leuco-

leucophlegmaticus devenit; post purgantia incaſum tentata, tumor noctis ſpatio, diu-
reſi copioſâ penitus evanuit, et febris rediit.
Menſe Januario 1747, eryſipelas cum febre
conjuncta, per faciem cujuſdam, temperamenti
ſanguinei, ſerpens, morbum periodicum prae-
ibat. Quartanae, procedente vere, ſponte ſuâ
decedebant, et ſciaticas, quas fere ſemper comi-
tes habebant, plerumque amovebant. Tuſſis
etiam, febre exſuperatâ, fere ſemper reman-
ſit, lacte ammoniaco domanda. *

METHODUS, quam in morbo tractando
uſurpavi, poſtea dicetur. Hic tantum loco
coronidis adjicere lubet: quod HUESDENII
erat nobis valde commodum, quippe amplum,
et ſiccum valetudinarium; et quod fere nulli,
hac febre laborantes, ſub finem Januarii in-
veniebantur. Haecce vero a morbo immuni-
tas, brevi ceſſavit, quippe menſe Aprili
hyberna pro caſtris mutavimus; et tunc
morbus, ſub falſa et imagine ludens varia,
eo periculofior erat, quia incautis non adeo
facilè detegendus, recrudit.

B

CAPUT

* Vide caſ. 3.

CAPUT II.

*Febris intermittens vernalis anno 1747
Descriptio.*

VERE novo ergo, tantum remississe videbatur, ut nunc, luis ad instar, debaccharetur atrocius; raro quidem prae se ferebat febris continuae speciem, hujus tamen vice, formis aequè varietate mirandis, ac saevitiae contumacibus, stipata prodibat.

IN costas thoracicas quorundam impetum fecit, dolore lancinante eas laceffens; fitis, aestus, spiratio impedita, pulsus velox, duriusculus, aliquando superaddebantur.* alii αὖτε κατὰ horrendum purgaverunt; dolor tunc epigastricus atrox, respirationem arctans, plerumque praecessit.† Apud alios, dolor in scrobiculo cordis, cum frequente, copiosa, mucosa, cruenta nonnunquam dejectione, febris periodica successit.‡ In paucis vero, angina inflammatoria morbum praeibat. Asperitas faucium et raucedo admodum inquieta, per periodos redeuns uni, paroxysmum praecessit;

* Vid. cas. 4.

† Vid. cas. 9.

‡ Vid. cas. 9.

cessit; dum alter de tinnitu, doloreque aurium interno * conquestus est.

NEQUE contenta erat febris, veris morbidis spoliis larvari, sui terrorem magis augebat, symptomatibus, quae vulgo audiunt nervosa, sibi associatis. Sic non defuere, qui de vertigine, praesertim quando e lecto surgebant, vel vultum in altum tollebant, querebantur. Hoc symptoma maximè apud illos, quibus V. S. omni vere familiaris erat, invaluit: paucorum spasma nunc lacertos, nunc femora et crura convellebant. Hoc, in nimis tempestivis, aequè ac in castris hybernis, aliàs notavi. † Sed quod magis mirandum, morbos, in quos vel a natura, vel a malis praegressis, proclivius milites incidebant, simulabat. Hoc exemplis quae sequuntur liquidò patebit: tres insultus epileptici, quibus jam a longo tempore parebat, a malè curata ossis parietalis fractura, intermittentem, in veterano quodam praeibant: et alteri, qui saepe nephritide laborabat, a paroxysmo nephritico accessit febris; ‡ plura hujus generis postea (1748) exempla observare licuit.

HAECCE

* Vid. cas. 7.

† Vid. cas. 4.

‡ Vid. cas. 6.

Haecce symptomata, dies aliquot, fere semper antequam febris typum suum induebat, nonnunquam per primos circuitus, rarissimè per totum morbi decursum durabant.

Accessiones veras, fere plerumque hebetudo, pandiculatio, faciei pallor, livor unguium, frigoris sensus per totum corpus, prae caeteris vero in genubus et spina dorsi observandus, praegrediebantur. Quos febris quotidie invasit, prae reliquis, in somnum erant procliviores, durante tremore. Anne frigore, ab externis, ad cerebri vasa, propellitur sanguis? sane corpus marcescit, venaeque fiunt exiliores. Sic qui aëre frigido peregrinantur, somnolenti deveniunt primò, cui si indulgeant, citò apoplectici moriuntur. Cur ergo haecce dormiturnitio quotidianae fere idiopathica est? horror, tremor, praecordiorum arctatio, pulsus tremulus, parvus contractus, pondus in scrobiculo cordis. Non tamen idem tenor apud omnes obtinuit. Nonnullis enim dum dentes stridebant, cutis plus nimis calebat, et pulsus debito plenior. Pauci frigus internum, dum tactui cutis fervebat, percipiebant. Sed quod notatu dignissimum est, veteranus quidam, de frigore unius, et alterius lateris calore, semel querebatur. Unde oritur tunc calor ;

calor, unde frigoris sensus in corpore nostro? * Plerique tremoris tempore, doloribus vagis vexabantur, rarò rigore. Symptomata priora, saepe duas, aliquando quatuor, rarissimè horulas quinque, vel sex, durabant; tremor corpus postridie contusum quasi, fere semper reliquit.

INCLINANTE saepe tremore, ineunte aliquando, rarius fine, nonnunquam aestus febrilis tempore, vomebant. Haecce vomitio, primos paroxysmos plerumque comitabatur; nonnunquam tamen per omnes insequentes circuitus, malè se habuit ventriculus, liquorem tepidum, parcâ utcunque manu adhibitum, rejiciens. Nonnulli etiam, qui in morbi incremento, a vomitu immunes fuerant, declinante illo, vomebant. Haec evacuatio semper omnibus pro tempore levamento fuit; neque erat tam biliosa, neque tam frequens, ac autumno 1746.

SEQUEBATUR febris sex, octo, duodecim, quatuordecim, immo viginti quatuor horas durans, sitis, inquietudo, vultûs rubor, oculorum splendor micans, capitis dolor, lumborum molestia, pulsus velox, plenus, &c.
mentis

* Vide explicitam, simplicem, elegantem physiologiam, a Profess. D. D. Whytt, cui titulus *An essay on the vital and other involuntary motions of animals.*

mentis aliquando alienatio brevis, quae, sudor pleno rivo dimanans, autumnò praegressò copiosior et longior, tandem solvebat. Sudor, nares adstantium, peculiari non ingrato odore, percussit.

TERTIANAE 3 vel 4 septimanarum spatio facile pharmacis cedentes, prae primis invaluerunt. Immo apud quosdam tam mitis erat ut post paucas accessiones vel sponte vel saltem anilibus oppugnata remediis, decessit. Aliquando tamen 20 vel 30 circuitus, utcunque dabantur medicamenta, peragebat.

MILES quidam temperamenti scorbutici, olim intermittenti obnoxius, tertianâ corripiebatur aestatis initio. Increcente primo febrili paroxysmo, et os, et nares magnam sanguinis vim effuderunt: citò quidem circuitus quievit, ast sanguinis effluxus minore, nisi quando a paroxysmo augebatur, sed perenni stillicidio, etiam frigoris tempore ad 4 dies duravit. Hoc idoneis compresso, a gingivis sanguis, utcunque styptica adhibebantur, accessionis initio, per septimanam stillans erupit. His febris brevi quidem jugulabatur, sed scorbutus in pejus ruebat, et tarde integer factus est.

INTER

INTER primos paroxysmos, imprimis febrilis caloris tempore, saepe pustulae suppurantes, labrum superius, nares, dum apthae linguam et oris interna, obsidebant ; * superiore autumno idem ter notabam. Hisce reverâ non criticè solvebatur morbus, attamen paroxysmum, quo erupuerunt, plenius et citius judicabant. Unus vero, magno cruris apostemate a morbo hoc liber evasit ; et alter eodem tempore magnam symptomatum immutationem, a phlegmone genu invadente sentiebat ; sed numne futura perfecta crisis ignore, quippe brevi post in praelio ad vicum LAFELT commissio, inter fortissimos dimicans, interfectus est ; fatendum est, quod eo tempore (Junio mense) fere totus desierat morbus.

AD *ακμην* mense exeunte Aprili evectus, Maio remissior erat, Junio vix ulli inveniebantur affecti, sed locum cessit post praelium, morbo magis foedo, lethali magis, nimirum dysenteriae. Haec non solum in nostro exercitu ac in Gallico grassabatur, sed praesertim plurimos indigenarum undique orco dedit : multis horrendis symptomatibus stipabatur ;

* Vid. Cas. 8

batur ; quorum descriptionem in libro clariss. D. PRINGLE invenies : adjicere tantum liceat, quosdam infantes lactantes sedibus cruentis interiisse, quorum matres ab illis erant liberae, et quod hoc tempore multi canes rabie corripiebantur. Monet me tantum opusculi hujus institutum, ut dicam, quod pauci eorum qui vere praegresso, febre laborabant, in nostra saltem legione, dysenteriâ corripiebantur. Ante etiam adjiciendum, quam praefens argumentum absolvam, febrem intermittentem ortum non solum, sed et durationem, secessui in WILLIAMSTADT debuisse ; quippe legionibus a dextro nobis et sinistro latere castra habentibus, nulla erat hujusmodi febris, quando 40 plus minus e legione nostra, illâ conficiebantur. Hoc etiam copiarum nostrarum, quae primâ aestate ejusdem anni (postquam excelsis. AURANT. Princeps ad BELGII foederati dominium, plaudente populo, evectus erat) in ZELANDIAM mittebantur, exemplo ulterius probatur. Quippe illis, exacto 12 mensium spatio, hujus febris erant reliquiae admodum dirae, quando reliquae copiae ab illa penitus erant immunes ; et multi anno 1748-9 febre plane BATAVA intermittente corripiebantur domi, quibus in

BELGIO

BELGIO pepercerat morbus. Qua parte ergo latet morbi fomes? Quosnam praesertim inquinat humores? De sanguine nil certè affirmare possum, et quidè in castris de illo vix unquam observationes instituere licet.

Hoc anno, viz. 1747, in CANTIO hybernabatur; ex militibus pauci, qui in humiliore comitatus parte erant, et antea intermittente BATAVA laboraverant, alteram quidè morbi brevi cessantem, tentationem patiebantur. Et in nave collega meus, D. ROB. MURDAGH, primum illà corripiebatur; multis inflammatoriis et rheumaticis symptomatibus, et alvi astrictione finitâ septimanâ finientibus, personata apparuit; crustâ tenaci albidâ sanguis detractus obducebatur. GRAVESENDÆ intermittebat; et VAGNIACI citò emeticis et cortice curabatur; neque anno sequente, morbo, quamvis epidemicè saeviit, tentabatur.: multo post, oculi erant flavi, et os ingratè sapiebat.

CAPUT III.

Febris autumnalis A. D. 1748 Descriptio.

SUPERIORIBUS annis, febrem fatis atrocem vidimus; hocce anno, hujus longè immanior species oborta, describenda restat. Non in paucas legiones saeviebat nunc, sed totum fere exercitum corripuens, plures undique jugulabat. Nulla aetas, sexus nullus hujus immunitatem habuit.

Post felicem fatis trajectum, legio nostra, duabus aliis comitata, ad WILLIAMSTADT exposita, sana, viribus integra, et statim ad SEVENBERG ducta, ibi stetit per quosdam dies. Quamvis hoc oppidulum, WILLIAMSTADT salubrius est, multi milites, febribus inflammatoriis facilè curatis, corripiebantur. Hasce, et anni temperies, et copia spirituum ab intemperatis quotidie ingurgitatorum, faciebant. Maii 11, cum reliquo exercitu ad vicum rusticum NISTELROY, post quaedam itinera laboriosa, loco fatis patenti et sicco, castra posuimus. Hîc statim, et vitae et regionis discrepantia innotuit, quippe dysenteria exitiosior quam unquam hâc tempestate videre

videre fuit, milites nuper conscriptos, oppressit.—N. B. Duo tantum veterani illâ correpti fuerunt. Symptomata quaedam, sanè haud vulgo descripta aderant. Quibusdam adeo incaluit abdomen, ut manum etiam tangentis, caloris sensu afficeret ; sub frigido aëre locari, frigida bibere, enixè rogabant ; caput, et corporis extrema erant frigida ; attamen cavere vix poteramus quin super herbam nudo ventre jacerent ; brevi virium prostratio, liquidi fastidium ; nec corpus erectum prae syncope tenere potuerunt. Interea dentes duorum, quamvis naturâ albissimi, nigrescebant. Pulsus debilis, frequens, exilis, sedes involuntariae, spasmi, delirium, foetor cadaverosus, doloris subita cessatio cum frigore interno, mortem accelerabant. Moriebatur unus, 4 die post invasionem ; post 21, nullus periit. Erat contagiosa, nam duos colonos, in quorum stabulo dysenterici cubabant, invasit ; immo et aliis morbis afflicto, quamvis ab illis separatos, corripuit. Paucos Junio, Julio nullos prostravit ; sed locum cessit morbo, quem praecipuè depingere suscepi.

BREVI postquam copiae nostrae, per varios vicos, armistitii causâ, SYLVAE DUCIS, BREDAE, et EYNDHOVAE vicinos, dispertiebantur,

tur, hicce morbus exortus sui principia dedit. Tota ista regio, naturâ est paludosa et humilis, aërque praeumidus, tam a plantariis, quam ab aqua undique sub superficie latente. Haec aëris naturalis humiditas, inundatione (circa SYLVAM DUCIS et BREDAM) nuper belli causâ factâ, siccante, augebatur. Sub finem Julii, et per totum Augusti mensem, tempestas erat praeter consuetudinem crassa, fervens, nullis ventis refrigerata. Duo pagi, nomine STRYPE et WOENSAL, submissa, et palustria loca, arboribus densis, et stagnis pluribus fere circumdata, nobis forte contigerunt. Aër hîc aqueis semper particulis putridis scatebat. Mane et vespere coelum plerumque nubilum et foetidum, quod sol meridianus serenare vix posset, dum noctes et frigidae et nebulosae erant. Aqua infalubris, nec nisi coquendo, potui idonea reddenda est. Lac ibi nunquam nimis sanum, sed lucri captandi gratiâ, aquâ paludosâ additâ, pejus tunc temporis reddebatur. Cerevisia pessima: ovium viscera inspicienti, et pulmones et hepata tabida fere semper apparebant. Haec ab antiquis oppida condituris religiosè observabantur; et si viscera pecorum in vicinia pascentium erant livida, alio commigrabant.

commigrabant. Caro bubula erat fatis bona, sed nimis pretiosa pro milite gregario. His addendum, quòd, quoniam militum multi longè a macellis aberant, apud rurícolas, poma, fabas, aliaque hujusmodi, quae hospitibus victus ratio, vorabant.

JULII 8vo, juvenis quidam, naturâ debilis, delicatulus, et qui ex dysenteria ancipite convalescebat, primo mane, per horulae spatium imò in ventre miserè algebat, quod excipiens calor totum per corpus, in abdomine intensior, oborto copioso sudore, trihorio integritas, die sequente eodem modo interrupta, et restituta, sequebatur; vespere ejusdem diei, miles, annum 45 agens, qui mercurialia pro ulcere tibiae chironio, per 6 septimanas alternis diebus, parvâ admodum quantitate, sumpserat, paraxyfmo decubuit. Postridie mane, 12 hoc modo corripiebantur, finitoque mense, 86 aegrotabant. Neque hìc restitit morbus, sed limites dominationis suae quotidie promovens, Augusti medio 135 milites, accessiones patiebantur. Neque silentio praetereundum, quod die, quo sol defecit, viginti recens corripiebantur. *

ILLOS

* Vid. accuratam dissertationem, cui titulus, De febre remittente, a D. D. Francisco Home, ann. 1750 editam, p. 20.

ILLOS, qui aquam, lac ebutyratum bibe-
bant, fructibus, oleribus nimis vescebantur, qui
imprudentes veneri litabant, et qui noctu coe-
nosis sinuosisque locis indormiebant, praefer-
tim affligebat. E contra, qui victu carneo
lautiori utebantur, qui vinum forte, austerum,
acidum, largâ fatis copiâ bibebant, febre
hâc rarò corripiebantur. Hinc factum est
quod praefectorum pauci, secus ac in dy-
senteria, autumno praegresso, illâ labora-
bant. Sed quoniam vinum tale, milites nostri
comparare non possent, ab excelsissimo CUM-
BRIAE Duce cautum erat, ut, alternis saltem
diebus, carne vescerentur. N. B. Pisces qui
in lacubus inescabantur, erant prohibiti.
Legiones, quibus erat paludosior situs, immo
eiusdem legionis cohortes, ratione hujus, reli-
quis magis aegrotabant.* Et in universum,
quando semel in quovis horreolo, saltem de-
pressiori, exorsa erat febris, omnes illic habi-
tantes, brevi corripuit.

QUAMVIS haec febris non ita multos,
sub febris continuae ardentis ac autumno
1747 larva adoriebatur; quippe praesertim
remissio imperfecta, jam inde a principio obti-
nebat; varia attamen symptomata, ex classe
inflammatoriâ

* Vid. dissert. de febre remitt. cl. Home, p. 18, 19.

inflammatoriâ petita, iniens sibi associabat. Horum praecipua erant, costarum et abdominis dolor lancinans, saepe spiritum impediens dysenteria; * rheumatismus, nunc lumbos, nunc artus vel femora vexans, nephritis, urinae difficultas, &c. Pulsus rarò erat tam plenus et durus, ac in vero morbo inflammatorio. Neque solum, intra limites morborum acutorum se continuit, nervoso fastellitio stipatus, medentes aequè ac aegrotos terruit. Hoc imprimis, in praefecto tormentis bellicis, quae legionem nostram comitabantur, observabam; hunc enim sub febris nervosae genuina forma per dies 4 ante manifestò quam se prodidit, lussit.† Et muliercula quaedam, ter a passione hysterica vehementer passa est, antequam palam se fecit intermittens. Hoc tempore quoque, dabatur occasio luculenta satis observandi, quod morborum symptomata, quibus, vel a temperamento, vel casu, aegri erant procliviores, aut invadens simulabat, aut post se reliquit. Hoc modo, vomitus cruentus, a quo jam per quosdam annos per vices patiebatur, febris hujus prima dedit indicia in delicatulo quodam.

Alter

* Vid. Cas. 11.

† Vid. comm. nosol. p. 144. Vid. cas. 10.

Alter, febrilis aestus tempore, per primos circuitus, magnam cruoris vim perdidit. Vir sanus, robustus, casu pericranio latere vulnerabatur, ei accessit febris intermittens postridie. Quidam tertianâ per tres septimanas decubuit, huic supervenit icterus quo olim laboraverat. Sed quod prioribus erat magis funestum, febris haec a qua vix evaserat, in duce quodam unius lateris fere paralyfin (qua olim affligebatur) post se reliquit. Plura hujusmodi recensere possem, sed dicta sufficiant.

QUAMVIS febris, quae alternis diebus invadit, erat longè frequentissima, rarò typum certum, utcunque periodicum, per primas septimanas servabat; in duplices saepe mutabatur. Quotidiana aliquando duos integros dies cessabat. Tertianâ per duas sequentes auras vexatos, per duas alias a febre immunes vidi. Exquisitas plurimas quartanas (quae in WESTPHALIA et POMERANIA indigenae) et semitertianas exquisitas, quas Graeci vocant *ἡμισπλάγες* in plurimis observare licuit. In hac, febris semper gliscens vespere, exacerbatio notabilis cum tremore, exacerbatio quovis 3 mane. Quidam, post febrem septem dierum, a febre immunitatem per octo dies habuit, invasit accessio trium dierum notabilis,

tabilis, sudore copioso solutus. Et sic quater, antequam rediit sanitas, miserè affligebatur. Quidam quotidie febricitabat, alternis horruit cum febre aucta. Foemina nutrix quotidie cum febre decubuit, omni quatruiduo egregiè horruit; misellulus infans quotidie mane tremebat, et postea insignem calorem patiebatur. Nec mater, nec nata a febre liberabantur, quamvis parens corticem cum regimine sumpsit, priusquam infantem a lacte abigebat. Nonnullas partus foelix integritati restituit: quaedam etiam dum fluebant lochia, morbo periodico correpta citò sanitatem recuperavit. Neque exquisitam tertianam, 12 horis et 7 curriculis finientem cursum, neque quotidianam eadem horâ revertentem hac tempestate notabam.

ET sanè lugendum, quod GALENUS, qui adeo gloriatur in hisce dignoscendis, signa nobis non reliquerit ampliora diagnostica; quoniam eum medici nomine indignum statuit, qui hasce vel primo die distinguere nequireret. Certè ego signa, quae ab auctoribus ad hasce dignoscendas traduntur, animo sollicito hoc tempore volvebam, neque inde orta est mihi ullam regulam certam de hac re stabiliendi facultas. In quotidianis quippe saepe rigidos vidi, et calor manui injectae increfceret,

quæ ab auctoribus signa tertianæ habentur. Et corporis tantillam refrigerationem, febrem quam maximam sæpe sequentem vidi. Quartanas sæpe sine rigore incipientes, et sæpe sudore copioso judicatas vidi. Neque semper horis postmeridianis invadebat. * Neque quidquam certè ab urina peti poterat; quippe ejusmodi esse apud omnes notabam. Pulsus est æque fallax. Neque certò affirmare possum, quis sexus, quæve ætas huic vel illi præcipuè parebat typo, quippe in omni fere omnes observabam; immo in eodem febricitante, antequam morbus plane siluit, nonnunquam genera varia, quæ alias a scriptoribus designantur, annotabam. Anne harum febrium sedes diversa? Anne minera varia?

PER paroxysmos, sæpe animo deficiebant, et omnibus ultra modum, statim in initio vires prosternebantur, adeo ut vir robustissimus brevi ad statum infantilem redigebatur. Omnes fere animi moeror depreffit: multi aliena loquebantur febrilis præsertim caloris tempore. Plerisque erat facies subicteritia, squalida, † qui faciei indecorus habitus, per anni spatium aliquando

* Vid. Hoffman. tom. 2. p. 23.

† Hæcce cutis et oculorum flavedo erat pessimi augurii in tertiana Balearica; vid. cl. Cleghorn p. 3. p. 203, 4. at in nostra mali diuturnitatem præsertim portendebat.

quando durabat, postquam a febre jam planè convaluissent. Anne hicce color, a bile per systema vasculare diffusa, vel a pinguetudine rancida, vel a sanguinis crassi soluta (ut in contusionibus) pendet? illos, motus vel minimus, in sudorem copiosissimum saepe frigidum excitabat, vel miro modo anhelos reddidit. Omnes erant pigri et stupidi. Quae de tempore invasionum febris Int. ingeniosè commentus est D. PASCHALIUS P. transf. N° 202 vafra deprehendi.

QUIDAM horrentes, de aestu intus querebantur: plurimos febris invadebat, sine frigore; et nonnulli absque febre algebant; in plerisque tamen, in quibus jam patefiebat morbus, sensus frigoris potius, singulos circuitus, quam tremor verus, comitabatur. Quidam, diebus canicularibus, pedes ad ignem comburebant; neque algor etiam febris tempore cessavit, dum sudore, et pedes, et reliquae partes corporis etiam mdebant. Nonnulli sine calore sitiebant. Alii absque siti calebant; plerisque tamen erat sitis vix explendus. Anne potus hocce desiderium a sanguinis aucto circulo? an ab humorum acrimonia pendet? plerique de bile flava horrendum paroxysmi tempore, fervente praeci-

pue

pue aestate, vomebant; vel saltem cibum fastidiebant. Nausea aliquando intermissionem turbabat; immo etiam, et morbo curato, per tempus, nisi emesi et elix. vitrioli discussam, infestantem nonnunquam vidi.

JULIO exeunte, et per totum Augustum, accessiones erant solito longiores, et magis violentae quam unquam aliàs videre contigit; et nullo tempore tam atrocem tamque longam κεφαλαίην inveni. Haec aliquando per plures dies, antequam febris invasit, erat molesta, immo saepe postquam et horror et aestus febrilis planè desierant, turbas per vices ciebat, vel constante tenore (quod rarius) ad hebdomadas, in iis praesertim qui nimis sudaverant, durabat. [Quinque hujus constitutionis elapsae erant septimanae, antequam in turma (*Cope's* dicta) narrante clariss. HOME hoc symptoma apparuit; unde hoc?] Hic capitis dolor, vel a levissima causa, insignes habebat exacerbationes; febrilis accessions tempore, erat pessimus, tunc neque strepitum, neque luminis splendorem, neque motum vel minimum corporis, nisi in solo aequali, tolerare possent. Illis arteriae, per tempora et frontem distributae, fortiter vibrabant. Alii quasi se malleo percuti arbitrabantur. Alii caput contundi

contundi, distendique sentiebant. Aliis dolor lancinans, per media tempora transire videbatur. Aliis oculorum radices graviter dolebant, cum ophthalmia. Hisce omnibus, magnâ copiâ saepe per nares effluebat sanguis. Neque tamen sanguis detractus in omnibus malum eradicabat. Hos assidua fere urgebat agrypnia, opiatís haud domanda, sed inde potius in insipientiam versa. Quando semel terga dare coepit, in vertiginem valde inquietam abiit, et tunc urina, quae prius tenuis et inodora, et sedimentum deposuit, et grave olebat. Quidam phrenitide laboravit.

LUMBORUM dolor, et hac tempestate erat aequè frequens ac κεφαλαλγία, sed curatu facilior; primam lumborum vertebram ad latus dextrum praecipuè affligebat, ut neque sedere, neque pro illo corpus erectum tenere possent. Erat hocce symptoma in initio longè intensius, et tunc saepe intermissionem turbabat. Icterus hinc excitatum hoc tempore bis vidi, qui faciliè remediis cedebat.

PUSTULAE et hac tempestate saepe erumpebant; * paroxysmus quo progrediebantur, illis

† Pustulae in initio erumpentes tertianae Balearicae, febrem periculosam et diuturnam, in declinatione verò, citò finituram portendebant. Vid. clariss. Cleghorn

illis levabatur. Quibusdam verò maculae rubrae purpurascens, cum pruritu exeuntes, vel tubercula efflorescebant. Haec erant variae magnitudinis, figurae variae, praesertim rotundae, coloris naturalis, pericranio, brachiis externis et femoribus frequentiora, spatia interjecta rubebant; illae vero thoracem et abdominem obducebant, et tunc sanguinem stillantem e naribus vidi. Neque tamen semper macularum eruptionem comitabatur pruritus. Tunc gravior morbus, alvi fluxu supervenienti solùm curandus. Neque silentio praetereundum est, quod uxori cujusdam praefecti hoc tempore accidebat. Hujus enim labrum superius, pruritus immanis somnum impediens, tempore pluvioso infestior, cum rubore, post hujus morbi accessiones quasdam violentas, et cutis fissuris aridis invasit. Nullus aderat partium tumor. Ad hunc domandum tam ferum humorem, varia, sed incassum omnia, tentabam. Pil. alterantes PLUMMERII per 2 menses cum decocto lignorum, interjectâ catharsi sumpsit. Per 2 alios menses, semidrachma pil. mercur. *
quotidie,

c. 3. p. 136. Neque longam, neque lethiferam in nostra, quovis tempore erumpentes praemonstrabant.

* Pharm. Edin.

quotidie, sal. nitr. grana decem quater de die, omnique quatruiduo sal. glaub. et polychrest. q. s. ad quatuor vel quinque sedes movendas, dabantur. Illi omnis caro et spiritus interdicebantur. Lactinia, olera et similia per totum hoc spatium edebat. Sed voto neutiquam respondebat eventus; quippe quamvis initio mitescebat morbus, postea et pruritus, et caetera pari foevitiâ redibant. Quapropter epispasticum acre parti affectae apponebam, August. 1749. Sed inde malum augebatur: et nunc de salute desperans, suasu illust. D. D. PORTERFIELD, ptyalismus ad libras duas, nycthymerae spatio unguento mercuriali, illi excitabatur. Salivationis tempore, pruritus vix mitior evasit, quapropter post 3 septimanas ptisanæ laxantis usu, mercurii vires frangebam, et tunc penitus cessaverunt symptomata. Omnia externè applicata malum augebant; quapropter iis describendis tempus terere non opus est. Mensibus aliquot elapsis, a finita salivæ proritatione, iterum rediit morbus inquietus. Multi eo tempore aquam marinam potam pro variis cutis foeditatibus praeedicabant. Et quoniam in casu difficili satius est experiri, quam nulla praescribere auxilia, omni mane jejuno ventriculo, eam ad quantitatem librae

brae dimidia potandam suasi. Quid fit? Morbus mitescit quotidie, mitiorem, setaceum ut vocant Chirurghi, occipitio incisum, et per anni spatium unguentis idoneis digestum, pruritus, &c. penitus profligabat A. D. 1752. Dum fluebant catamenia, pruritus non adeo saevus. Cujus generis erat hicce humor tam rebellis? Anne cancrusus? * Priora phaenomeno (viz. pustulae, tubercula &c.) exeunte Julio, et Augusto praesertim ineunte, quando valde fervebat aestas, ferè semper ante, rarò post corticem adhibitum in conspectum probabant. Anne ergo inter febres malignas referenda? Certe a calida, humidaque aëris constitutione, HIPPOCRATES, et qui ejus vestigia secuti sunt, febres purpurascens deducunt. Multorum corpora morbo finito scabie difformata observabantur.

QUAMVIS nullis ferè integra apurexia absque sudore supervenit; haec per cutis spiracula excretio frequenter erat nimia, motu minimo, etiam febre absente, vel somno excitanda. Hinc factum est, quod quotidianae diurnae, erant illis quae noctu invadebant, longe infestiores. Hoc olim ab HIPPOCRATE notatum video. Hic sudor, qui rarò in
initio

initio erat tantus, per multas septimanas, postquam febris aberat, saepe durabat. Noctu praesertim quo debuit invadere morbus, magnâ copiâ manabat, et tunc rarò somnus. Sudor hicce acidum quendam, ingratum odorem spirabat, naribus acutis facilè sentiendum; saepe indusia flavedine tingeat. Cur ergo scribit HOFFMANNUS, * quòd morbi materies, finito paroxysmo, sudore non expellitur?

QUAMVIS haec excretio cuticularis erat longè morbi frequentissima crisis, aliis viis aliquando morbus curabatur: tertianam bis, ictero curato facilè, superveniente, profligatum vidi; et alterum unius oculi caecitas, calomel. et setaceo postea victa, ab horrenda febre intermittente liberabat. Haemorrhoidibus et quendam curatum probè meminì. Salivâ judicatum nunquam vidi.

INEUNTE Augusto, flatulentiae subitae in scrobiculo cordis a pastu praesertim infestare incipiebant; hae alias abdominis partes inflabant, prae reliquis vero latus sinistrum. Anne a coli flexura sigmoidea? Aliquando verò et totum abdomen illis distendebatur ad instar
E tympani.

* Tom. 2. p. 3.

tympani. Ægris tunc supinis jacentibus, venter aequè distentus, ac durus manebat; neque dum ad latera se convertebant, strepitum, quem ὕδατίσμον Graeci appellant, percipiebant. Levior est ascitide, et quod signum pathognomonicum, digitus injectus, flatulentiam intus cedentem, ad umbilicum percepit. His erat frequens ructus desiderium; immò flatulentia parti circumscripta, vel ructibus vel crepitu subito aliquando disparuit. Tempore paroxysmi saevius urgebant, inde vultus ruborem eximium, scotomiam, vertiginem, lipothymiam excitata vidi. Anne a compressa aorta descendente, ut vocatur? Ferè semper acerbis longas accessiones sequebatur. Hi flatus spirationem aliquando impediabant, costas doloribus venaefectione non discutiendis, laceffentes. Saepe etiam aquâ, flatulentia confundebatur.* His, malum altiores figebat radices. Hoc etiam tempore, furæ quibusdam aqua distendebantur. Laevia erant, albidula, digiti impressionem facilè ferentia. Haec symptomata apparuerunt vespere praesertim, mane mole multum imminuta. Si viscera erant ευσπλαγχνα, si liberè spirabant supinè jacentes,

et

* Vid. Aret. Cappadoc. lib. 2. cap. 1.

et denique si ventris inferioris tumor nullus, febrem citò terminaturam praefagiebant. Hocce verò oedema non tam prospere cessit illis, quorum crura sclopetis vulnerata fuerant, aut ulceribus chironiis (quod morbi genus militibus familiare,) laborabant.

Hoc etiam tempore, puerperae hâc febre laboranti, leucophlegmatia a lochiis suppressis supervenit. Color illi ex atro viridique permixtus : lac defecit. Brevi post, vir primipilarius, staturae procerae, temulentus, post 7 accessiones violentas, de crurum oedemate quaerebatur, quod paulo post aqua, ventrem admirum modum distendens, cum asthma, tussi siccâ ferinâ, visus plenitudine, et circulo coeruleo oculos circumdante*, sequebatur. Testes illi aquâ copiosa quoque inflabantur, non verò penis, qui a visu fere occultabatur. Ad medium Aug. quatuor cachectici spiritibus ardentibus nimis utentes, de hypochondriorum duritie querebantur. Hi accessionibus admodum saevis absque sudore confecti fuissent. His cutis et fauces erant aridae, parum urinae sed crassae interim reddebant. Stomachus et caetera organa chylopoietica valde languebant. Facies erat sublivida, lurida, rarò tumida,

* Hoc a Graecis *ὄψοφθαλμικόν* dicitur.

tumida. * Nunquam hypochondriorum tumorem, febrem continuam sequentem, modo tempestivè judicabatur, neque diarrhoeae, supervenientem observabam. Et quod notari debuit, febricula cum sudore illis expediundis semper profuit. Ex 600, quos febre intermittente correptos tractabam hâc tempestate, 12 tantùm supradictis symptomatibus afficiebantur. Agricolae non erant aequè fortunati, quippe in vicinia multos hisce symptomatibus laborantes, quamvis nec medicum, nec remedia adhibebant, moerens vidi. Anne hepata et splenes obstruebantur? † In genere, post illa mitescebat morbus. Saevius vespere et noctu, et tempore pluvioso, urgebant. Erant omnes segnes, albidi, effoeminati, omnibus sudor et vomitus difficulter eliciebantur, et pharmaca etiam δραστικότερα facilè ferebant. Sic in genere, quibus naturâ erat alvus stricta, in illos crudeliùs praedatus est hydrops, et faciliùs

* Haec aquae collectio tam subita erat aliquando, ut foeminam (quippe malis segnibus aquosis sexu virili saepius obruuntur,) ex aqua abundante perire decimo die in hac febre cl. Homeo videre contigit. Idem quoque hydropicum post remittentem fluxu ventri naturali ab aquosa colluvie liberatum vidit. p. 26.

† Vide descriptionem similis morbi, qui Lugduni Bavorum superiore saeculo grassabatur, a cl. Sylvio in praxi med. concinnatam.

lius febris recurrebat. Nonnullis infantibus et hoc tempore, maximopere distendebatur abdomen; nihilominus tamen accessit febris quotidiana per 2 septimanas aliquando saeviens. Sed si diarrhoea accessiones comitabatur, nunquam intumuit venter, et mitescebat morbus plerumque.

LITERAE, quas hâc tempestate ab chirurgis, amicis meis in exercitu, accepi, malignantis lugubrem dabant descriptionem. In quibusdam equestribus legionibus, praecipuè SYLVAE DUCIS vicinis, 300, immo 400 in quadam, morbo simul affligebantur, adeo ut, illis ad stationes obeundas, vix numerus sufficiebat. Et in universum per totum exercitum in quavis legione 100 fère febre opprimebantur. Apud illos, praesertim equites, plerumque sub forma febris ardentis, delirio immo phrenitide comitatae, vel quotidianae, facilè in *καυσον* abeuntis apparuit: excretiones erant ultra modum foetidae, pulsus debilis, gangraenulae, cita mors. Casum nostrum plorandum quamvis, cum amicorum statu conferens, felicem habui. Sed proh dolor! et nos citò pejoribus malis conflictabamur. Aug. 22. quatuor milites, qui quotidie per septimanam tum proximè elapsam
ad

ad valetudinarium venerant, quorumque 8 praegressos circuitus nil novi comitabatur; post brevem horripilationem febricitabant, muti, rigidi deveniebant. Oculis plerumque, et ore semiclausis, (quippe aliquando palpebrae erant penitus vel inaequaliter commissae, vel immotae manebant apertae) sudore calido diffuentes, supini, sensu omni privati, jacebant. Ora aliquando rubore diffundebantur; saepius pallor luridus faciem deformabat; manum injectam cutis nunc quasi urebat, nunc algebat quasi; immo unam corporis partem calidam inveni, dum vicina etiam tremore concutiebatur. * Nil per os sumere possent, et dentes plerumque firmabantur quasi. Pulsu, qui erat satis fortis et aequalis in initio, et spiratione, quae non valde interrupta, quod vivebant, tantummodo confirmatus eram. Quid facerem? anxius haerebam, nil profuit sanguis detractus, nil epispastica toto corpori applicata, nil pedum plantis, sinapismi quam acres. Cum vermibus mihi esse agendum suspicatus, clysmata fortiora cum anthelminticis injiciebam; alvus suo officio oblita fuisse videbatur. Decoctum tabaci, cum aliis additis, illam vel semel move-

vere

* Vid. cas. 20.

vere vix suffecit. A nonnullis tamen practicis observatum erat, quod insciis praecipue ante mortem elabebantur faeces : in balneum tepidum conjeci, sed frustra. Per horulae spatium symptomata aliquando mitescerent, affulsit tunc nobis spes, sed citò omnia recrudescebant. Rarò spasmis convellebantur. Hoc modo conflictati omnes 24 Aug. animam placidè exspirabant. Ejusdem mensis 28, juvenis quidam, 4 leves circuitus passus, et qui ab illis jam 4 dies immunis fuerat, cum sociis ambulans, iisdem symptomatibus subitò correptus, supremum triduo post obiit diem. Hunc evasurum sperabam credulus ; quippe post epispastica capiti, cervici, tergori, brachiis, femoribus internis applicata, et oculos aperuit, et responsionem dabat. (Alii intermissionem perfectam 6, 8 horarum observarunt.) Remedia tamen per os sumere noluit, et quamvis emeticum violens in potu hausit ignarus, indeque evomuit, nullus tamen inde levabatur. Instante fato pulsus adeo tenuis, depressus et celer illi devenit, ut numerari nequibat. Non est facile dictu, quanto moerore et aegrotantes et nos spectaculum hocce affecit. Nulla dabantur signa praenuntia, quippe tertianas mites non soporosas

rosas sequebantur. Nil novi, neque in urina, neque in sanguine, neque in symptomatibus praegressis apparebat; neque si data fuissent auguria certa, nobis innotuit prophylaxis, quippe et purgatos et non purgatos, qui corticem sumpserant, et qui non sumpserant, aequaliter corripuit. Hinc nemo sciebat, quin et semetipsum paria symptomata invaderent, et jam omnibus erat perspicuum, quod eluctari non dabatur. Qui sic fato fungebantur, adultâ et robustâ erant aetate, sobrii, armorum studio prae reliquis strenui, sociis et a praefectis valde desiderati. Anne haec catalepsis? Anne verius *ριγεια κωματωδεια* coac. praenot.?

AD *ακμην* pervenerat morbus, et jam sciebamur, quod febris quae quotidie ante 30 paroxysmum, quae alternis invadebat diebus ante 15, dum quartanae omnium curatu facilimae ante 10 accessionem ad statum plerumque perveniebant. Neque ideo postremus erat prioribus paroxysmis pejor, quippe aliquando 4 aliquando et 30 praecedentibus longè periculosiorem vidi. Nullus tamen inveniebatur, in quo morbus fausto omine post 7 accessiones finiebat.

QUOTIDIANA febris prae caeteris, in castra continuae augurio tristi, transire videbatur.

Qui

Qui illâ (viz. quotidianâ) laborabant, erant multum ignavi, et animo magis fracti. Hi etiam mucosis sedibus sæpe, et torminibus laborabant, tales raro ascitis invasit. Quae duos integros dies intermittebat, eundem ferè typum ad finem servabat, nunquam 4 menses durabat. Neque corpus adeo debile fecit, ac quotidiana. Anomala erat saepissimè tertiana. Duplicatas accessiones aliquando fortiebatur, aliquando et per dies cessabat, aliquando et hemitritaeæ larvam inducebat. In omnibus notabam, quod quando semel fugam meditabatur, morbus citò terga dedit. Tunc accessio erat mitior longè, parum lumbis vel capite dolebant, fitis parva, febricula.

PAUCI etiam morbo hoc tempore corripiebantur; hic tamen memorare liceat, virum quemdam, lue venereâ inquinatum, quotidie ad libras tres salivam exspuentem, tertianam veram invasisse; huic semper horroris, febrisque tempore ptyalismus deficiebat, manante vero sudore, iterum rediit. Anne febris intermittens a sanguinis lentore pendet? Anne a liquidi nervosi inertia? Cortex adhibitus a febre liberabat, neque inde officiebatur hydrargyrosis. Fatendum tamen est, quod morbus jam ab initio intermittere incipiebat,

paroxyfmi erant folito breviores, pluresque quartanas obfervare licuit. Appropinquabat hyems, mutatione hacce, mihi animus multum erigebatur; et, mehercle in vado nunc fuiffet legio noſtra, niſi duo horrida homicidia prope WOENSAL perpetrata, vigiles 50 gregarios omni nocte per compita ambulare coegerant. Hinc multis, qui aliter evaſiffent, aegritudo denuo accidebat. Noctu quippe tunc plerumque pluebat; hinc vigilum corpora madebant, et pedes permadebant plerumque. At nimio uſu edoctus aſſero, quod nihil citius harum febrium recidivas, (alioſque morbos militares,) ac frigus pluvioſum producit. Hinc cl. HOFFMANNUS* harum febrium cauſas a perſpiratione impedita petit. Et fanè uſu compertum eſt, quòd caecias vel tempus pluvioſum, nebulofum, paroxyſmos jam longo tempore ſopitos, excitabant. Hoc praecipuè, ſereniſſ. noſtri Regis natalitiis, obſervare licuit. Eo enim die, ingenti pluviâ ſuperveniente, dum preces, uti moris eſt, ſub dio audiebamus, multi, qui jam a febre per menſis ſpatium liberi fuerant, acceſſione denuo tentabantur. Facillimè tamen omnes, recidivas
ad

* Tom. 6. p. 34.

ad 6 vices nonnunquam incurrebant. Faten-
dum tamen est, quod hae morbi reversiones
erant rarò graves, et remediis promptè discu-
tiebantur. Ordine tamen redeuntēs, quo a
WERLHOFF * describuntur, neutiquam no-
tabam. Quartanas enim, et quotidianas al-
ternis fere semper hebdomatibus redeuntēs
vidi, tertianas verò, duas septimanas cessantes
haud rarò notabam. Hoc tamen verum est,
quòd recidivae adeo erant plerumque anoma-
lae, ut nullam regulam prognosticam de illis
statuere possem. In universum, morbo fra-
ctis recidivae solenniores erant.

Hoc vero tempore, fama in patrium solum
redeundi, animum moerore afflictis reddidit,
omnesque gratâ fiduciâ implebat. Patriam
videndi desiderium, multa dira symptomata
saepe creat; Anne mirum tunc, si et nos ex-
plorata rei cognitio, tam nocivum coelum re-
linquendi brevi, malorum patientes reddidit?
Hinc factum est, quod mensi Novembri,
quando naves onerarias in portu WILLIAM-
STADT conscendebamus, e tota nostra legione
20 tantùm aegrotabant. Et sanè si nobis fu-
isset prospera navigatio, tempore quo haec
scribo, aut nulli, aut sanè pauci (quamvis et
praesidium et tempestas feбри huic producen-
dae

* p. 151.

dae opportuna * sunt) morbo hocce laboravissent. Sed, eheu! longè aliter res cessit, quippe 6 septimanas ventis discordibus, in navi definebamur; et quando vela dabamus, procella horrida per altum incertos jactabat, casuque tantum, portum subibamus. Hic vero trajectus, cuidam ascitide et leucophlegmatiâ detento, prosperè cessit, quippe e navi egrediebatur solus, et fere integer, quamvis quatuor robusti milites, navem conscendentem vix sustinere possent. Aquae inopia, victus ficcus, calor navis penetralis, in quo plus quam 500 unà decumbebant, et denique motus multum remediis auxiliabantur. Hic etiam memorare juvat, quòd trajectus tempore, quendam jam fato functurum videre accersebar. Illum 3 septimanas detinuerat febris intermittens. Subitò descendente in navis penetrale odor tam calidus, tam foetidus inquinabat, ut memet, foetoris satis patientem, fere animo deliquentem fecit. Statim, meo jussu in aërem apertum vehebatur, morituri imaginem prae se ferebat, cutis tantum urebat. Naribus salia volatilia aromatica admovevi, tempora spiritibus fricabam. Paulatim oculos aperuit, rediit arteriarum vibratio, oscitabat; tunc liquoris peracidi, vulgò *Punch*, cyathum

cyathum amplum devorandum dedi, quibus a lethi faucibus abripiébatur. Annon omnia haec mala ab aëris boni defectu pendeant?

HORREA ampla in parte vici editiore erant nobis hocce anno pro valetudinario; portae semper diu tenebantur apertae, quippe nihil tam citò cubiculi aërem inquinat, et febrem pessimi moris gignit, ac aegrotantum halitus; ergo perquam necesse est, ut illis suppetat aëris puri redintegratio frequens. Hinc nihil adeo periculofum ac valetudinarium nimis angustum, nimisque clausum, quippe illic decumbentes, omni, praesertim verò aestivo tempore, purpura lethalis opprimit.

ANNE expedit, ut memorem, quod temporis spatio, quo in navi detinebamur, morbillis 70 laborabant, nullus tamen eorum ad superos migrabat; et hinc ampla satis dabatur videndi occasio, quam magna, in hoc morbo aliàs satis lethifero, prestant venaesectio et liquorum acidorum usus copiosus.

EXSCENSUM ex navi in terram facientes, plus quam 50 febre denuo afficiebantur, quorum multi extremorum usum cum dolore perdidérant. Horum infirmiffimos ad EDINAM mittere mandata accepimus; longè verò maximam partem, utpote Infirmarium metuentem, quamvis

quamvis tempestas erat valde nivalis, atque aspera via, nobiscum in itinere duximus. Horum plerisque supervenit dysenteria, ligno Brasil. rad. rhab. aquâ calcis aliisque astringentibus, difficulter curanda. Anne haec, a tono fibrarum debilitato, cujus ratio voracitas in terra, pendebat? Anne perspiratione, frigore intenso in terra, impeditâ? Quippe in navium penetrali plerumque sudabant. Hoc tamen usu constabat certo, quod diaphoresis ad curam egregiè fecit. Anne a pravis humoribus (cujus ratio cibarii genus in navi) et sic emetica erant valde utilia?

HYEMS sequens (scil. 1749) erat praeter consuetudinem tepidus, pluviosus, apertus: aquilo per veris et aestatis menses primos frigidè spirabat. Hisce factum est, quod multi, qui nunquam antea in BATAVIA passi fuissent, morbo, in SCOTIAE etiam montibus corripiebantur: genuinae tamen febris Batavae prae se apud plerosque speciem ferebat. Et reverâ multis exemplis probare possum, quòd occultò hic corpori insidias struens hostis per multos menses iners latere queat.

ATTAMEN vix habeo quòd dicam de hujus anni (1749) febre intermittente. Notare liceat tantùm, quod quotidianae exquisitae, mane
semper

semper horâ eâdem recurrentes, aliàs a me nunquam observatae, hac tempestate dabantur; et quod omnes morbi, tunc temporis grassantes, febrem nostram quodammodo simulabant, vel planè in illam migrabant.

PER totam insulam increbuit morbus frequentior quam annis superioribus, curationis Batavae ignaris molestias multas faceffens, nostratibus verò pharmacis faciliùs compescendus. Anne ab anni constitutione, vel a militum nostrorum reditu post foedus ictum, pendebat morbi frequentia? Anno verò vertente, ne vel unus in legione nostrâ hujus speciei febre laborabat. ABREDONIAE (1750) uxorem militis quae, statim ab expositione nostra in terram, ad civitatem istam (patriam quippe) se contulerat, adhuc febre Batavâ oppressam vidi, quamvis huic producendo regio Abredonensis neutiquam opportuna est. Annis 1751, 1752, erat legio nostra in praefidiis montanis SCOTIAE; hujus coeli febris intermittens non est morbus: ibi verò et scorbutus vera, et dysenteria nostrates corripuerunt.

TABULA

*TABULA sistens incrementum et diminutionem
febris 1748 singulis hebdomadibus.*

	Vet. Styl.		Ægrotantes.	
<i>Jul.</i>	13.	-	-	34
	20.	-	-	42
	27.	-	-	86
<i>Aug.</i>	4.	-	-	88
	10.	-	-	96
	18.	-	-	115
	24.	-	-	Quatuor moriebantur.
	25.	-	-	125
	31.	-	-	135
<i>Sept.</i>	7.	-	-	122
	15.	-	-	114
	22.	-	-	120
	29.	-	-	81 Quartanae ab initio.
<i>Oct.</i>	6.	-	-	77 { Delirium nullum nunc: inter-
				mittens vera ab initio: re-
				mittentes raræ.
	13.	-	-	80
	20.	-	-	81
	27.	-	-	54 { Plures jam quartanarum
				typum induebant.
<i>Nov.</i>	3.	-	-	47
	22.	-	-	19 Helvoeti vadi in nave.

PER hunc tractum temporis plus quam 250
mulieres, et 70 infantes, febre laborabant.

CAPUT IV.

Prognostica quaedam a prioribus deducta.

1. **Q**UO longior intermissio, eo curatu faciliior ; et e contra.*

2. **FACILE** transit in febrem continuam, intermittens etiam vernalis quotidiana, facillimè verò tempore aestivo calidiori saeviens : idem saepe accidit funestissimo eventui, si nimis calida pharmaca adhibeantur. Utraque annis 1747, et 1748 ferventi saepius notavi.

3. **SI** natura, nil per sudores, vel vasa urinam fecernentia molliatur, augurii mali est.

4. **QUANDO** apurexia ab initio perfecta obtinet, facilè plerunque curationem adhibet, nisi genere perverso medendi, turbatur morbus ; ac in universum, si ex toto quiescat febris, adeo ut corpus ante alteram accessionem integrum fiat, quamvis longior, curari possit.

5. **QUANDO** abit in continuam febris quartana, plerunque lethalis.

6. **QUIBUS** pedes intumescunt, et adest ingens expirationis difficultas, cum faciei plenitudine et pulsu vix percipiendo, illis est aqua vel in thorace, vel in pulmonum cellulis, extravasata. Hic morbus rarò curatur.

G

7. **QUANDO**

* Vid. cas. 19.

7. QUANDO aqua subito a pedibus in corporis cava retrocedit, eaque distendit, symptoma plerunque lethale, nisi accedat ὕδραγωγσις.

8. SI urina pauca, rufa, turbida, cum linguae et faucium ariditate nigra, appetitu prostrato, partium superiorum contabescencia, et flavedine ingrata, adesse mortem praefagit; quam febris aucta, et respiratio difficilior, cum delirio accelerant.

9. MACULAE lividae, vel ulcera oedematibus supervenientia, mala ominantur.

10. NULLOS, febre intermittente simplice, nisi aetate graviores, et remedia respuentes, confectos vidi.

11. QUI nimium gulae (superatâ intermittente) indulgebant, et corpus attenuatum largo, (eoque magis insalubri) cibo farciebant, promptissimè ex illuvie congesta recidivas, curatu difficiliores, incurrebant.

12. QUI vel nullo, vel minimo corporis exercitio, sudore madent semper, iis saepe obstructions statim in jecinore fiebant, vel tabe pulmonali, vel marasmo postea, corripiebantur.

13. SED et descriptione quoque patet, hunc morbum fallacem fuisse; hinc quamvis omnia laeta appareant, cautè medicus aegrotanti integritatem promittat in tali epidemia.

CAPUT V.

De causis intermittentis praecipue febris 1748.

PAUCA de febris ingressu, quae epidemice grassabatur anno 1748, dicturo, non alienum erit in limine monere, quòd non datur in rerum natura, argumentum magis difficile, quam morborum causas ritè eruere. Unde aliter quaeso, foret tam imperfecta medica hodierna theoria, postquam tam multi, tam acri ingenio praediti viri, in ea excolenda elaboraverint? Sic se habet mentis humanae conditio, ut omnes nunquam superabit difficultates: certissimè tamen constat, quod aequa sollicitaque morborum consideratio eas multo pauciores reddet.

IN scholis medicis acrius disputatur, an morbi qui audiunt epidemici, ab aëris secreta diathesi? An a mutatione qualitaturn ejus manifesta pendeant? Quamvis non is sum, qui eam inficias, quòd morbi quidam epidemicorum ex classe, ab atmosphaera sensibilibiter mutata deduci non possunt, hoc capite conabor argumentis confirmare, plures

res esse, in certis regionibus, qui quasi illarum indigenae nascuntur et saeviunt; hos *νδσηματα επιχωρια* apellavit HIPPOCRATES, eorumque plurimos in variis EUROPAE et ASIAE partibus, tam aëris quam terrae atque aquarum quibus utuntur incolae, vitiis genitos, accuratè descripsit. Omnia expendere, quae de hac re dici mereantur, non est hujus loci consilium; probare tantum suscipio, quod nimia aëris humiditas, praecipuè quae sole aestivo, a locis paludosis, arboribus nimis densis, et inundatione ficcante excitatur, valdè infalubris est; et secundo, quod febris intermittens, talis aëris ac talis regionis, est soboles genuina.

AER undique telluris superficiei incumbit, eam compingit, corporum omnium penetralia intrat, et in parte componit. Sine aëre animantium vita, immo rerum natura citò fatisceret. Hic aër, partibus elasticis, igne, aquâ, exhalationibus, soli ratione diversis, fortè et planetarum aspectu, et stellis ipsis variè mutandis, constat, Haec abunde in physicis demonstrantur. Hinc judicandum est, quòd atmosphaerae salubritas, in partium ejus componentium portione aequata, consistat;

et

et quando mutatur, et praeter naturam quasi constituitur, quod corpora nostra poenas inde luant, verisimile est. Excessu caloris simpliciter, quam multa et magna oriuntur mala, INDIA occidentalis, et regio sub tropicis nobis indicio sunt: quod nimia humiditas, corpori humano aequè officit, sequentibus patebit. Poros occludit, solida relaxat, fibrarum motricium imminuitur robur; hinc torpet quasi motus sanguinis progressivus, et quantitas secretionum et excretionum imminuitur; * hinc lassitudo, debilitas, appetitus prostratus, ponderis sensatio ab accumulatis acribus humoribus; inde in putredinem dispositio, animae et phantasiae imminuta vivacitas; hinc crasso sub aëre nati pro pingui ingenio habiti sunt. Optimè ergo statuit HIPPOCRATES † ex anni constitutionibus, siccitates in summa, pluviosis salubriores esse; et iterum, ‡ a pluviarum multitudine deducit febres longas, alvi fluxiones, putredines, comitiales morbos, anginas. GALENUS etiam || de tempestatibus scribit, annum plus justo humidum, pestis (vel potius morbi contagiosi) esse praenuntium. Hoc confirmatur hist. FREDERICI imperat.

* Vid. Sanctor, et Keill.

† § 3. aph. 15. ‡ Aph. 12. || Cap. 4.

perat. Eo enim regnante, an. 1227, horrenda adeo pestis excitabatur, ut vix 10 quisque evaserit, TIBERIS inundatione pluviarum multitudine ortâ. Idem WAGNERUS testatur in chronol. sua anni 801 sub dominatione IRENES imperatricis Constantinopolitanae, post humidam aëris constitutionem, multos, faevissimâ et in GALLIA et in GERMANIA (praefert. circa RHENI ripas) peste, orco fuisse dados. Idem confirmatum video auctore libri secundi epidemicorum; in CRANONE enim, ex austrina aëris temperie, (quae in GRAECIA pluviosa et calida est) primùm ichores, et pustulas multas, postea et carbunculos propullulantes, observabat. * Possem multa alia argumenta addere, sed hisce, ni fallor, abundè patet, quòd nimia humiditas corpori noceat. Restat confirmandum, quòd quae sole aestivo excitatur, longe est nocentissima. Quoniam aër est chaos universale, et in se recipit (ne vel ipsis metallis exceptis) omnium corporum speciem, potest mille modis inquinari, potest sic corpori animato mille modis obesse, utpote superficiei ubique incumbens, utpote pulmones intrans, inflans
et

* Vid. cl. Huxham. anni 1735. obs. de aëre.

et denique cum cibariis deglutitus; anne per alias vias ingredi potest?

AQUA per se, corruptionis fanè expers est, quippe si pura et dulcis, e venis profiliens, ilico vase vitreo excipiatur et hermeticè, ut aiunt, claudatur, impedito cum atmosphaera omni commercio, ad annos, immo fere ad perpetuum fervari potest. * Ergo putredinis causa eadem extrinsecus accidit. Haec autem externa atque corruptionis materialis causa est, heterogenia, salium diversorum corporum, quâ mineralium, quâ vegetabilium, insectorumque commixtio, quae in defidibus lymphis fit. Sed nulla in aquis futura esset corruptio, nisi aestivi solis calor, et laticum quies, eandem promoverent; sole enim in aquas quiescentes agente, in terrarum, saliumque inquinamenta, in herbas fracescentes (quae in paludibus sunt plerumque naturae causticae) † in animalium cadavera, et denique in eorum et insectorum (qui in stagnis semper numerosi) fordes exuviasque, solutione, confusione, olea magis rancida, salia acriora, utraque tenuiora, aëre leviora redduntur. Hinc atmosphaera talium locorum,

hisce

* Vid. Lancis. de noxiis palud. effl. lib. I. p. 142.

† Vid. Hoffm.

hisce putridis humidis particulis abundat; et salia calore (quae nisi soluta inertia sunt) et humiditate solvuntur. Sed calor, humiditas, quies, sunt septica universè.

Quod sol aestivus sit praecipua causa putredinis paludum hinc patet; quòd, quamvis hyeme eadem fere omnia in paludibus jaceant, tamen nihil ex illis, nisi ad aestivi caloris initium, fere pertimescendum; immo inter media aestatis tempora, in regionibus ad septentrionem rigentibus, vel locis subterraneis, vel montium objectu utcunque a sole protectis, aut nulla, aut minima fit aquae aërisque corruptela; ut passim, in puteis cisternisque diligenter custoditis, accidere animadvertimus. E contra regiones paludosae, quo propius ad solem accedunt, quò magis fervido Austro patefiunt, eo nocentiores, et generi humano infestiores evadunt. Sint mihi testimonia CAROLINAE provinciae et VIRGINIAE in AMERICA, in AFRICA, ALEXANDRIA et CAIRUS. Idem accidit in multis EUROPAE partibus, ubi causae eadem existunt, praecipue vero, quando sol aestivus ultra modum intenditur. Notat FORESTUS, * quòd civitas Delphinis insalubris fit, quoniam loco profundiori sita est.

Aquas

* Lib. 6.

Aquas non currentes habet, fossis angustis, per quas moventur, instructa: hinc fit, quòd aquae stagnent, aestivo imprimis tempore; hinc subcanalicula putrescunt, et effluvia, quae a praetereuntibus sentiuntur, emittunt, adeo ut, fere singulis 10 annis praeterlapsis, vel peste, vel febribus pestilentialibus afficiantur incolae. Contrarium huic exemplum in LANCISIO invenimus. Urbs Pisaurum, de qua Catullus olim dixerat, Sedes moribunda Pisauri, hodie et salubris et magnifica a lacunis exsiccatis. Selinuntinos oppresserat lues atrox, circumalluentis fluvii vitio et putore. EMPEDOCLES divino ingenio vir duos vicinos amnes in hunc derivari jussit, quo pacto, concitato flumine, et purgato alveo, dulcescebant paulatim aquae, et grassari desiit pestis. Eodem modo exsiccatio inundationum aquarum valde perniciofa est. Scribit DAPPER in descriptione AFRICAE, pestim nunquam in ÆGYPTO oriri, nisi NILUS nimium incre scat, totasque inundet regiones: quia, addit hic, quando aqua NILI stagnat supra terram, tota illa paludosa fit, et, accedentibus ventis australibus, aestu nimio putridus fit aër. Sic et omnibus notum est, qui per tempus in CAROLINAE provincia habitaverint, quod tempestas, quâ campi oryzâ

fati, aquâ (quâ ad maturam segetem obruuntur) exsiccare incipiunt, totius anni longè est nocentissima. VEGETIUS * olim notabat morbum perniciosissimum, milites prope exsiccationes castra metatos, depopulantem, non aliter nisi frequenti castrorum mutatione prohibendum. Hujus notabile inveni exemplum in obsidione Neapolis, anno 1528; quippe cum Lostrecius, Gallici exercitus imperator, post excisos aquaeductus, movere nolisset castra, morbo conficiebantur legiones †.

NUNC probare conabor, quòd febris intermittens talis aëris, ac talis regionis, est soboles genuina; et quòd, quo calidior aestas, eo morbus deterior. Febres intermittentes epidemicas, a nimia pluvia, et hac stagnatione facta, RAMMAZZINUS experienciâ et judicio aequè celebris ‡ observabat; quippe in illis locis ubi diu stagnârunt aquae, magna febrium seges fuit observata, imprimis tertianae rebelles indiscriminatim homines cujuscunque aetatis, sexus, et vitae generis, corripientes. SENNER-TUS || notat, febres pessimas intermittentes, quando

* De re milit. lib. iii. cap. 2.

† Vide Summontium, cap. 2. d'ella hist. d'ella citta et regno di Napoli, p. 61. Vide etiam Varron. lib. 1. cap. 12. Columell. lib. 1. cap. 5. Pallad. lib. 1. cap. 7.

‡ In Ephem. nat. curios. ann. 9.

|| Tom. 2. p. 24.

quando aestas praeter morem calida praecesserit. Quod anno 1606, nec non anno 1652, observaverat BARTHOLINUS, egregius Hassniae professor *. Et HOFFMANNUS, ann. 1684, 1719, 26, 28. Idem observabat CL. VAN SWIETEN, ann. 1719, Leidae †; et expertissimus HUXHAM Plimuthi, ann. 1734, 35, Idem ergo a fortiori obtinebit in regionibus naturâ vel arte humidioribus. Idem et propriâ experientiâ edocti eramus; quippe quo paludosior legionum sedes, eo morbus deterior, eo plures correpti. Et observabat RAMAZZINUS, quod febris intermittens omni tempore magis vexat agrestes, et in planitie degentes, quam oppidanos ‡.

Ex his ergo omnibus palam erit, quod ubi naturâ coelum humiditate repletur, quam inundationes, et arborum vapores augent; ubi praeter consuetudinem fervet aestas, et aëri libera circulatio, arboribus nimis densis, denegatur; palam erit, inquam, quod ibi pessimae febres intermittentes metuendae sunt. Quas ab his causis subit atmosphaera mutationes,

* Cent. Hist. anat. p. 95.

† Vid. comment. ad aphorism.

‡ Oper. med. Lond. p. 87. Immo, et hoc quoque tempore, cl. Home, aegrotantium numerum, aëris humiditati ab hygrometro mensuratae, liquido respondisse observavit. Vid. Dissert. p. 19.

mutationes, fortasse non tam in promptu est dicere; probabile tamen est, quòd in aëre tali generantur, indole diversa, a quocunque nobis cognito concreta, * nostro corpori nocentia. Certum est, quod foetore squalet talis atmosphaera; sed foetor pendet ab oleis rancidis. &c. Certum est, quod elater aëris, (quod animae nostrae fulcimentum) heterogenearum particularum interjectione, immittitur, et denique crasis et consistentia turbatur, quippe quae crassior evadit, ac innumeris admixtis, contemneratur. Ecce morborum ferax proventus. † Sed omnes hae causae ‡ in nostra obtinebant. Ergo non mirum est, quòd tam saeva oborta est febris, et quod plurimi sub illa decedebant. Ergo a victu pendere non poterat; ut quidam praxin exercentes in exercitu statuebant.

ANNE TUNC EST HICCE MORBUS E GENERE PUTRIDORUM? SANE CALOR, HUMIDITAS ET AER STAGNANS UNIVERSE IN PUTREDINEM ANIMALIA RESOLVUNT.

P A R S

* Vid. Hoffm. et Boerh. chem. de rore venenato.

† Vid. Ramazzin de rubigine, const. epid. ruralis oper. med. Lond. ‡ Vid. def. 1748.

PARS SECUNDA.

CURATIO.

ADUMBRATA sic pro virili morbi hujus specie multiformi, versatili, et cognitis indiciis, quæ nos vel spe consolentur, vel metu terreant, et denique expeditâ utcunque causâ, singulorum symptomatum remedia ordine debito jam exequi conabor. De febre continua primo tractandum.

CAPUT I.

De febris continuæ curatione 1746.

QUONIAM verò pro febre ardenti venam secare, et potationes tepidas cum sal. neutr. &c. mistas, manu non parcâ ingerere mos est, hisce dicendis, tempus terere, animus non est. Addendum tamen est, quod hæc per sanguinem missum evacuatio, nullo habito dierum judicio, pro symptomatum violentia, et viribus febricitantis, quocunque morbi tempore, repetebatur. Usu tamen constabat, quòd minor sanguinis copia, hiru-
dinibus

dinibus tempori applicatis, educta, tum capitis dolori sedando, cum febris mitigandae, profuit magis, quam venaesectio in brachio instituta, immo ad vices repetita anno 1746.

Anno verò 1748, efficacius applicabantur sanguifugae, post venaesectionem, jugulo, vel brachii vel pedum venis.

Ad nauseam sedandam, quae plerosque infestabat, rad. ipecac. erat medicina: et in genere emefin in febribus militaribus citò factis datam, proficientem ferè semper inveni: quibus erat venter desidiosus, enema laxans, refrigerans, quotidie injiciebatur.

Si verò per haec parum profectum est, quippe aliquando hisce vacuantibus febris ex toto desit, et morbi materies (ut amat loqui scriptorum chorus) cerebrum appetere videbatur, ad epispastica, nec frustra, confugi. Delirium quod alias febres comitabatur, vesicantibus capiti rasò applicatis, saepissimè in fugas dederam. Hocce verò autumno, mentem sibi pleniùs constare, et febrem citiùs solvi, epispasticis femoribus et tibiis internis accommodatis, deprehendi. Morbum hunc terga vertentem, cibo eupepto, analeptico prosequi, tempus monebat. Sed unde forent militi, in externis oris merenti, hujus generis edulia?

edulia? His addatur, quòd, quoniam maxima militum pars tam parum de vitae instituto sollicita est, frigori matutino, et vespertinis humiditatibus sese exponens, spiritus ardentis diglutiens &c. non mirabitur lector, quod nonnulli, iterum sic febre, more eodem tractandâ, corripiebantur, et quod omnes, integritas tarde redeuns firmabat. Hisce quoque dabam decoctum febrifugum ph. pro usu nos. Brit. jussû sereniss. Prin. CUMBRIAE Ducis, concinnatae. Idem cum successu, quando febris potius remittebat, vel quando in castra continuæ ex intermissione transierat, usurpabatur; et tunc quoque, sinapismi, infirmiorum saltem extremitatibus, applicabantur.

INTERPOSITO brevi spatio, proprium typum induebat; sed, quoniam methodus medendi, non multum ab illa, quam in vernalibus usurpabam, abludebat, de hac postea dicitur. Brumali verò tempore, cortici Peruviano, theriacam ANDROMACHI, &c. associabam. Talibus enim nuptis alexipharmacis, in tali regione et tali tempestate, majori cum euphoria exhibetur. Immo experientiâ edoctus sum, quòd pharmacis hisce (absque cortice) paroxysmi brumales valde saevi profligantur penitus saepe.

saepe. Neque silentio praetereundum est, quòd in Nosocomio decumbentibus, cyathum spiritus e bacc. junip. et amaris aliis elicit, quotidie mane propinari curabam. Allium, aëre humido, faetido, quo nihil praestantius, illis edendum dabam mane & vespere.

CAPUT II.

Curatio febris Vernalis 1747.

ET hîc in limine, non erit alienum monere, quòd, quodcunque symptoma paroxysmos vel praeibat, vel comitabatur, id, remedia sibi propria, requirere. Illa quoniam plerumque ex classe inflammatoria erant, et mihi erat agendum, cum florentibus aetate, atque plethoricis, facilè conjiciet in arte medica vel parum versatus, quod sanguinis missio, hisce omnibus sublevandis, immo plerisque amovendis, accommodata erat. Dum sal nitri, vel ammon. crudum parvis dosibus exhibita, frequenter in poculis, immunes ab illis tandem planè reddiderunt.

A. De Venæsectione.

HISCE demum patefacto morbo, paroxysmos sic aggrediebar.

1. IN apyrexia post febrem, utcunque mitem, venæsectione semel, aliquando bis, in plethoricis vegetis, robustis, vino spiritibusve assuetis, ad iram pronis, nullis vacuantibus aliàs debilitatis, usus sum.

2. QUIBUS in paroxysmo, aliàs miti, vel eo finito, hebetudo, somnolentia, (quæ quotidianæ symptomata præcipuum est) cum pulsu duriusculo, sanguis detractus profuit.

3. QUANDO febrilis paroxysmus, ad 2 vel 3 dies laceffens, ultra modum saeviebat, cum siti intensa, cutis calore arido, sæpe triginta uncias detraxi antequam sudor dimanans, accessionem judicabat; quando remissio notabilis, minor quantitas utcunque requirebatur. Cur tunc cl. HOFFMANNUS * adeò damnat omnes evacuationes, in accessione, vel mox ante ipsam? Sic cum iudicio institutam venæsectionem nunquam morbum protrahentem vidi.

4. NEC minori cum fructu usurpabatur, in quibus, tempore febris (lenis utcunque) atrox dolor gravativus, vel caput, vel costas lancinans

in-

* Tom. 2. p. 16.

infectabat ; et si iidem dolores, febriculâ absente, durabant, hac tempestate phlebotomiâ unicè amovebam : Autumno verò, 1748, pro cephalaea, quae erat longe acerbissima, venae-sectionem etiam repetitam, et temporibus colloq. celebratam, minus secundam inveni. Levamento quidem semper fuit, sed in quodam robusto milite decies instituta, malum non curabat ; quòd epispasticum vertebrae cervicalibus applicatum, et setaceum absolvebant. Hac experientiâ monitus, si venaesectio tertio vel quarto celebrata minus prospere cessit, vesicatorium capiti raso, vel (quod voto plenius respondebat) cervici, ad situm arteriae cervicalis admovi *. Hoc modo, bullis copiosis excitatis, spatio 48 hor. malum plerumque discutiebatur. Ad recidivam praecavendam, cum unguento epispastico ad linteam opposito, quotidie curabam. Si vero per hoc parum (quod rarissimè accidebat) profectum est, ad setaceum in collo incisum confugi. Pediluviiis semper mitescebat : sinapismi aliquando curabant †.

5. SPIRATIONI impeditae et fervidae, cum praecordiorum angustiiis quamvis, sanguis de-
tractus,

* Nunquam parva epispastica temporibus admovi, quibus tam mira praestitit laudatus saepe Home. Vid. Dissert., p. 25.

† Vid. cas. postrem.

tractus apprimè utilis. Epispastica thoraci applicata, (quando praesertim lentor sanguinis attenuari incipiebat), et sal c. c. in poculis exhibitum, symptomata abigebant. Quando dolor a flatibus ortum duxit, quod aliquando evenit, venaesectio inutilis, sed sal c. c. profuit. Pulsu, febre, doloris sede dignoscitur.

6. Pro dolore rheumatico phlogistico, omnes fere medici venaesectionem commendant: huic auxilium fert sal nit. &c. Quando jam inveteratus dolor, sanguinis missio omittenda. Paroxysmi insequentes frequenter obstructiones expediunt; hujus enim curatio est febris quodammodo fuscitata.

7. QUANDO verò cerebrum ingruentis mala indicia ferebat, vel planè afficiebatur, sanguinis missioni auxiliabantur epispastica *. U-
tuntur in India occidentali praxin exercen-
tes, liquore peracido, spirituofo, tenui, vulgò
Punch, quando etiam delirant aegri. Pro he-
patide, quae, si genuina, certè rarissima, spuria
verò, frequentissima, venaesectio, et spir. nitr.
dulg. cum sal. neutral. et camphorâ, apprimè
conveniunt: neque minoris est usus in imi
ventris doloribus, sedibus cruentis, &c.

8. QUIBUS

* Vid. feb. cont.

8. QUIBUS post febrem supprimitur evacuatio quaevis critica, cum pulsu duriusculo, et plethorae signis, utilis phlebotomia.

9. UBI intermissio non erat perfecta, venam secabam pro viribus aegrotantis.

10. His addunt scriptores medici, quod gravidæ, hoc morbo laborantes, sanguinis missionem non tantum facile ferunt, sed possunt *: quippe sicuti illis (utpote plethoricis usitatè) ad praecavendum abortum, pernecessarium est venam tundere, ita majori debeat esse ex usu, quando febris sanguis rarefit, et motus ejus intenditur. Hoc postea experientiâ confirmare luculentâ satis occasio dabatur, Aut. 1748 †.

ANTE deferam quam praesens argumentum, hîc lubet adjicere quae observabantur in sectione cadaverum, febris intermittente, omnino huic nostrae simili, quae BALNEO-REGII (in Italia) ann. 1707 grassabatur, occisorum. In hac febre tractanda, adversabatur LANCISIUS venaesectioni, quanquam saepe felicissime per haemorrhagias solvebatur. Sinus minores durae matris sanguine crasso turgebant: in aliis, polypi a sinibus durae matris ad ventriculos cordis sese extendebant: in alio nigrescebant pia

* Vid Fred. Hoffman, Tom. 2. p. 27.

† In omni sanguinis lentore phlogistico convenit sp. Mind

pia et dura mater, subsistente cruore in vasibus propriis, et sinubus ad lb. 2 fere, notante JOSEPHO MARIA FLASCI *. Cur LANCISIUS, HOFFMANNUS, BAGLIVIVS, SYDENHAMUS, adeo in hac febre venaesectioni infesti sunt? Certe ego, hisce prioribus symptomatibus † sanguinis profluvium sponte excitatum subveniens saepe vidi. Venaesectio non adhibebatur in febris intermittente BRUGIS grassante, post adventum in FLANDRIAM; cujus neglectu interierunt fere omnes qui illâ corripiebantur: neque necessarium est, primarum viarum repurgationem, antequam venaesectio celebratur, praemittere ‡. Cur ergo STAHLIUS asserit, venaesectionem, in omnibus febribus acutis, benignis, malignis, exanthematicis, nunquam esse necessariam, immo fere semper noxiam ||.

NEQUE tamen omnibus indiscriminatim, haecce evacuatio est adhibenda: 1. In aetate provectioribus: 2. Qui tenuiori temperamento sunt

* Vid. Lancis. p. 218. de noxiis paludum effluviis. Vid. etiam plura hujusmodi exempla, Bonet. sepulchret. anat. lib. 4. sect. 1.

† Vid. 2. 3. &c.

‡ Hoffmannus, Tom. 2. p. 17.

|| Dissert. de venaesectione in morb. acut.

sunt, cum parvis venis : 3. Qui debiles vel naturâ, vel morbis, vel evacuationibus praegressis, vel subito cum vultus mutato colore : 4. Qui habitu obeso, phlegmatico, ad morbos aquosos proclives sunt ; vel quorum sanguis jam nimis solvitur : et 5. denique, ubi apyrexia perfecta, sanguinis missio, saltem ad vices repetita, nocebat. Liceat horum veritatem, (quippe in omnibus eadem fere ratio obtinet) exemplo haud injucundo comprobare. Miles quidam, 42 an. agens, a febre intermittente convalescebat anno 1747 ; mense Maio, quando ad vicum MELDART castra metata sunt, sollicitabatur amoenitate lacus vicini, corpus nudum in aquas immergere, (hoc exercitii genus ab antiquis, et ad curanda et praecavenda mala usurpabatur, et sanè ad roborandas fibras, finiente hoc morbo, utilissimum inveni) citò tamen lavationis poenituit, quippe, momento temporis, sanguifugarum legio fere, tibiae utrique adhaeserat. Clamore horrido saltans ripam petit. Ventres avidos sanguine proprio farcire, non erat illi animus ; fugentes quapropter adeo violenter a cruribus detraxit, ut antequam minutula ora vasorum claudere possem, ultra jam sanguinis libram perdiderat. Infortunium non tamen, sanguine

ne perduto, cessabat, quippe aurorâ sequente rediit paroxysmus, qui quamvis sat mitis, post 8 accessiones cursum finiens, mensibus 4 integer vix factus est misellus.

N. B. IDEM aliàs observare licuit, in quibus fascia, minus commode applicata ad brachium in venaesectione, nocturno tempore laxaverat.

LICEAT hic annectere memorabilem historiam ex HOLTERHOFF de erroribus medicorum desumptam. FERDINANDI Regis frater Cardinalis TOLETANUS, 89 diebus, tertianâ agitatus, obiit aetatis 32 anno, et toties tamen in eo venaesectio iterata fuit, ut, aperto cadavere, et sublatis corde, hepate, et pulmone, dissectis venis et arteriis, vix cochleare sanguinis in cavum thoracis confluxerit.

N. B. ALIQUANDO tamen fit, quòd et levare corpus debet, et ex vena sanguinem mitti vires non patiuntur; applicenter tunc parti dolenti vel sanguiifugae, vel cucurbitulae; idque auxilium, ut minus vehemens, ita magis tutum, nunquam fere periculosum est; etiam si (monente CELSO) in medio febris impetu adhibeatur.

B. *Emetica.*

VASIBUS sic depletis, et dolore utcunque pacato, ad emetica (quae medendi ratio, multis morbis levandis, praecipuè huic nostro accommodata, ab omni retro antiquitate exstat) confugi: neque solum oris amaritiei, praecordiorum tensioni, halitui foetido, ructibus, cibi fastidio, nauseae et inde pendenti lipothymiae, sedandis, contulit vomitorium; vomitorio, saepe horripilationem, quae ab auctoribus, hujus morbi status aestimatur periculofus, penitus extinctam; febrilem ardorem mitigatum, delirium pacatum et sudores copiosè elicitos; et repetitis, totum paroxysmum, immo morbum protinus fugatum viderim. Sed quoniam multi, de his multum scripserunt, et argumentum nil novi habet, summatim tantùm narrabo effectus, quos edunt in corpus humanum. Illis, omne quod intus in stomacho, &c. haereat, excutitur, omne quod viscidum attenuatur, et stagnans, imprimis in imo ventre, in motum agitur. Sic oscula vasorum chylum, liquoresque intestinales absorbentium, referantur, sanguinis gy-
rus acceleratur, (hoc a ROBINSONO contra
K. omnium

omnium medicorum placita denegatur) et denique partium solidarum elater intenditur; hinc obstructions, quæ in epidemica autumnali tam frequentes, et tam curatu difficiles, vel penitus praecaventur, vel si recens radices tantum egerint, curantur; et hinc, non solum facilior aditus patebat cortici; sed et quando febrifugum minus prospere cessit, emeticis debitâ distantia interpositis corticis vires adaugebam. GALENUS method. mend. ad GLAUCON. * observat, quod vomitus, quibus febris inveteraverit, multum utilis est, et notat, multos a febre tertiana sic fuisse sanatos †.

APUD omnes fere scriptores ‡ medicos in febre hâc, δραστηνότερα commendantur; et erat

* Caput 9. Chart. tom. 10. p. 356.

† In tertiana Balearica à secante cl. Cleghorn lienis illâ interemptorum semper praeter naturam magni, 4 vel 5 librarum pondus nonnunquam aequantes, et tam molles, et putridi (*rotten*) ut potius sanguinis congelati membranâ involuti, quam organi veri prae se ferebant speciem, inveniebantur. In his casibus non adeo convenirent emetica. Vid. p. 165.

‡ Hippocrates mandragoram et helleborum album praecipit. Vid. Albin. dissert. in qua tractat de cicutae usu. Vid. quoque Friccium de virtutibus venenorum medicatis.

rat mihi mos, quando me prius ad earum curam accingebam, placitis medicis, hac in re obtemperare. Ufu multiplici edoctus, quia inde febrem saepe in pejorem versam, et delirium excitatum notabam, lenioribus nunc utor. Stibiata, et arsenicalia praescribant alii, (quae horrens ipse usurpata viderim,) rad. ipecacuanhae, omnibus antepono; vel si quid fortiùs, casû desideratur, tart. emeticum illâ commistum, vel in oxymel. scillitico solutum, punctum fert omne. CELSUS potui dâbat aquam tepidam subsalsam, ad cogendum vomitum: * et sanè si consideremus, quae vulgò, illo tempore, ad vomitum ciendum, usurpabantur a medicis, apparebit liquidò, quòd mitissima tantum emetica, illi, hoc in morbo arridebant. A nobis etiam stat cl. HOFFMANNUS. Ille etenim tradit, purgantes fortes vel supra vel infra semper in epidemicis grassantibus nocere. † Sed quoniam quartanarii difficulter vomunt, ut et hydro-pici, his fortiora conveniunt. Calidorum climatum incolae, quia illis est valde sensilis stomachus, facilè ad vomitum excitantur; et in genere omnes lenioribus ad vomitum provocantur

* Lib. 3. cap. 12.

† Tom. 2. p. 40.

provocantur in calida quam in humida tempestate. Anne est, quòd fibrillae nervosae humiditate laxantur? Anne est potius quòd spiritus animales vel nervosi tali humido obvolvuntur, et quasi inviscantur? Quamvis omnes fere praedicant vomitoria, inter se tamen dissentiunt medici, quo praecipuè tempore propinari debeant. Emetica omni intervallo saepe dederim, testare tamen possum certâ et exploratâ fide, quòd cum primùm aliquis inhorruit vel ex horrore incaluit (ut CELSUS vult) et tunc datur, cum maxima euphoriâ, vomitum ciens medicamentum. Hoc enim tempore, maximè fluxilis est materia morbofa, quâ excussâ, paroxysmus fere semper levatur, et sic apyrexiam, quae corpori reficiundo adeo necessaria est, totam, cibariis destinare possumus. Post vomitum et finitâ febre, si stomachus infirmus est, paulum cibi (monente CELSO) sed hujus idonei gustandum, et aquae frigidae cyathi tres bibendi sunt, * cum pauxillo vin. austeri.

ALIQUANDO tamen accidebat, quòd stomachus, omnes potiones praesertim tepidas, fastidiosus, utcunque dabantur, rejecit. Hancce vomitionem, anxietas, aegritudo, aestus, strictura

* Vid. lib. I. p. 30.

strictura ventriculi, tormina, inflatio plerumque comitabantur. Sed nisi haec sedantur, conclamatum est. Si pulsus erat plenus, duriusculus, et stomachi ora ardebant, venam fecabam, liquorem *d'orgeat*, &c. cum nistri parva quantitate propinans: quibus verò pulsus tactû vix percipiendus, et spiritus saepe deficiebant, cum facie hippocratica, sudore frigido, membrorumque extremorum algore, illis tulerunt egregiam opem misturæ antiemet. RIVERII cum laud. liquid. SYDENHAMII, et elixir. vitriol addito oleo menth. * idoneis vicibus data. Profuit et claretum cum cort. cinn. &c. infusum. Ventriculo sedando, multum prodest corpus erectum, sed inde syncope augebatur, quam, naribus admota salia volatilia praecavebant. Omnes ita affectos magnum potionis desiderium urgebat, huic indulgere fas non erat, et non indulgisse, tormentis vicem, non opificis exhibere fuisset; quam ob rem, fauces quae illis foetebant, succo limonii, aceto in ore retento, dum ventriculus aquâ frigidissimâ cochleatim propinatâ reficiebatur; neque facile est dictû, quantum siti sedandae, cum ventriculo, primisque viis roborandis, contulit potatio frigida.

NEQUE

* Phar. Lond.

NEQUE quisquam hîc mihi vitio vertat, quasi temerarie novis rebus studebam; aquam frigidam in multis morbis a medicinae parentibus usurpatam video. Hoc, cuivis monumenta eorum legenti, facilè patebit. HIPPOCRATES, * in febre biliosa, quae quotidie invadit, et os amarum, et vomitio junguntur, horâ, quâ febris invasura, plenissimam aquam frigidam bibere suadet. Et GALENUS qui in praxi tradenda sanè haud contemnendus scribit, aquae frigidae poculum esse ex praecipuis febrium continentium remediis. ARETAEUS ille Capadox, quem fere perfectum scriptorem, sanè vetustis medicis ratione medendi longe insigniorem, dicere audeas, † suadet 2 vel 3 cyathos aquae frigidae, quando fere conclamatum est, in cholera morbo. Sic et Afer CAELIUS AURELIANUS (qui GALENO et ARETAEO superior) in colicis doloribus cum vomitu, aquam frigidam forbendam, dabat ‡. ALEXANDER TRALLIANUS quoque, qui non inter GALENI affeclas, sed optimos morborum descriptores referendus est, scribit, si biliosa per vomitum et alvum, egeruntur, si aeger vehementer sitit,

* Lib. 2. de morb. sect. 36. † P. 104.

‡ Vid. p. 148.

fitit, et linguam scabram habet, si aestas fuerit, et si juvenis, aquam frigidam bibendam suadet *: sic vestigia veterum premens cl. LANCISIUS in consilio exhibito Summo Pontifici, de praecavenda, et curanda febre intermittente, quae in veteri urbe epidemicè grassabatur, inter alia suadet, ut etiam egeniores per aëstatem, atque autumnum ad potum cum vino, nivem adhibeant; sic enim appetitus prostratus erigebatur †.

SED demus nullum habere auctorem, nullo exemplo fieri, aquae frigidae potationem; anne ergo proscribenda est? Hoc modo ars salutaris limites nunquam promovebit. Ab experimentis, medicina est educta, ab experimentis cautè adhibitis, praecipuè augenda est. Et quoniam usus multiplex, aquam frigidam esse utilem, pro hocce symptomate docuit, aliis futuram aequè utilem commendat.

C. De

* Lib. 7. Vid. etiam Celsum de torminibus, lib. 4. cap. 15. tenesmo lib. 4. cap. 18. de diarrhoea cap. 19. ejusd. lib. pro ardore ventricul. cap. 5. et denique pro cholera morb. lib. 4. cap. 9. aquam vel frigidam vel egelidam commendat.

† Vid. lib. 2. de palud. nox effluv. p. 206.

C. De catharsi in hoc morbo instituenda.

FIT tamen aliquando, quòd emetica aegro propinare non est sanae mentis consilium. Novi strenuum ductorem, qui in spasmos horrendos, vitam minantes, conjicitur nisu minimo vomendi. Autumno praeterea 1748 excretionem intestinali spontaneâ paroxysmos impeditos, immo morbum et vi et spatio valde imminutum, videre fuit *. Notat, fluxu superveniente sponte, febrem putridam aliàs exitialem, in intermittentem conversam esse, vel omnino profligatam cl. WINTRINGHAMUS †. Et quoniam ars salutaris, naturae tantum ministra, quam viam in morbis discutendis affectet illa, ut medicus observet, apprimè necessarium est. Sed futuri fluxûs per alvum, borborygmi, hypochondriorum tentio, flatus, horrores, lassitudo sunt signa ‡. Quando ergo priora symptomata obtinebant, cathartice naturae nisu obsecundabam. Sic legimus divinum Senem || catharsin post tertianae quartam accessionem praecepisse. Et

* Vid. Riverium lib. 17. cap. 3. Vid. Hoffm. tom. 2. cap. 1. § 1.

† p. 122. ‡ Vid. Hippocrat. coac. praenot. num. 143. et num. 19. tom. 8. Chart. || Lib. 2. cap. 13.

Et ASCLEPIADES, (qui multis nominibus commendari debeat *), die tertio post accessi-
onem tertianae febris, dicit alvum duci oppor-
tere †. Tutius tamen est, (inquit idem CEL-
sus in eodem loco) hoc ipso ordine tria reme-
dia, vomitus, alvi ductionis, vini potûs, per
triduum, hoc est, die tertio, quinto (scil. in
initio 3 et 7 paroxyfmi purgans adhibere).
Hinc clariffime patet, quod quamvis de die
L dissentiant,

* Asclepiades morbos ab insensibili perspiratione im-
pedita deduxit. Cels. p. 5. Aurelian. p. 42. Frictionem
in multis commendabat Cels. p. 87. l. 14. Aquam sal-
sam, et quidem per biduum, purgationis causâ, bibere co-
gebat Asclepiades. Cels. L. 3. c. 24.

Febre ut remedio utebatur Cels. lib. 2. can. 8. Neque
in ullo die quia par, imparve esset, aegris vel majus vel mi-
nus periculum esse duxit. Cels. lib. 3. cap. 4. In febre; vi-
no utebatur. Vid. Plin. Validiora purgantia et emetica, et
quaecunque vehementiora ex medecina expulit. Hoffman.
Tom 1. cap. 6. Lectos pensiles pro aegrotorum commo-
ditate primus invenit. Vid. Plin. Hist. Nat.

Medicamentorum usum ex magna parte sustulit,
quia cum omnia stomachum fere laedant, malique succi
sint, ad ipsius victus rationem potius omnem suam curam
transtulit. Cels. lib. 5. praefat. Cur tunc adeo increpatur
a Barker? Vid. *parallel*.

† Cels. lib. 3. cap. 14.

diffidentiant, in morbi initio necessariam esse statuiebant omnes.

SIC denique natura ipsa, et qui naturam sequebantur, hoc medendi nobis institutum praemonstrant : unde est tunc, quod tam multi cathartorum usum in hac febre adeo reprehendunt? Iisdem praejudiciis imbutus, metimet ad harum febrium curationem accingebam ; a quibus, aequa naturae observatio, et attenta principum medicinae lectio, me tandem tardè emancipabant. Experimenta, quae de hac re primò feci, cautè instituebantur. Successu timorem minuente, faustè in sequentibus circumstantiis catharsin praescribebam.

I. QUANDO alvus constipatur. Ann. 1748 febricitabat quidam Gallo-Britannus in nosocomio : hic per spatium bimestre nunquam deposuit, nisi sumpto pharmaco, vel injecto clysmate. Quamvis haec erat maximè memorabilis alvi astrictio, quam unquam tractabam, insignes satis hoc tempore astrictiones 3 vel 4 dierum saepe notabam. A suppresso ventre, olim observabat CELSUS, inflationes, caligines, capitis dolores, aliaque superioris partis mala * : neque mirum est ; febrili calore, corporis humores, (prae reliquis intesti-

norum

* Lib. I. cap. 3.

nōrum inquilini), majorem acrimoniam contrahunt, (h. e. salium volatilitas, oleorumque rancor illis augetur) in sanguinis circulum sic exaltatos, ponamus absorptos, (at in habitum reverâ, tum volatilitate, cum calore aucto, faciliè patet via). A fonte tam corrupto, solida irritante, liquores inquinante, quae mala provenire non possint? Capitis dolor, vigiliae, febris incrementum, fitis vix restinguenda, halitus foetidus, respiratio anhelosa, abdominis dolor, calor, durities, * inflatio, spasmi; sed quid pluribus opus? Mors ipsa, nisi alvus tempestivè ducatur, indubie sequetur.

HINC nihil magis ex usu est, quam ut alvus non sinatur sui officii oblivisci. Quapropter si, post propinata cathartica, alvus adhuc resistebat, quotidie vel clyisma febrifugum cum leni eccoprotico, et sale nitri nuptum semper exhibebam. Video fere idem fuisse factum cum fausto successu, in Pisaurense epidemia (quae huic nostrae erat valde similis) a LANCISIO. Rhabarbarum, quippe amarum, quippe astringens,

* Ab hac causa febrium rationes deducit Hippocrates, in libro de flatibus.

gens, caeteris anteponit *. Hoc nisi feceris, frustra salutem aegrotanti promittis : febris incidit in vetustatem, specificis minimè, itinere longinquo curandam difficulter. Plura de hac re dixerim, quia novi medicinam in exercitu facientes, qui alvi solutionem vel minimam adeo extimescant, ut semper opiata cum cortice conjungant. Memini ego plurimos, autumno 1748, leni diarrhoea, dum corticem fumeabant, correptos : hìc alvi fluxus adeo non exitiosus erat, ut e contrario, multum et ad curam citam et tutam faciebat : attamen, ut Lyricorum princeps canit,

*Est modus in rebus, sunt certi denique fines,
Quos ultra citraque nequit consistere rectum.*

Quando enim dysenteria urget, et vires et vita periclitantur, motus componere nihil mihi potius fuit †. Et sic aliquando opium, sic purgans cortice Peruviano mixtum exhibere convenit.

2. QUANDO

* Cl. Cleghorn jungit corticem sali cathartico amaro, in curanda tertiana balearica. p. 193. c. 3. Quando catharsin ferre valeant aegrotantes, purgantia mitiora antiphlogistica reliquis praefert.

† Vid. supra. vide etiam Hoff. Tom. 2. p. 37.

2. QUANDO flatus cum borborygmis urgebant*, carminativa cum purgante remedio miscebam: quando vero finistrum latus ad flexuram intestini coli sigmoideam inflabatur, clysmata emollientia cathartica usurpabam; sed tunc oportet, ut aeger lateri dextro figurâ curvâ incumbat, aliter retineri nequeunt, neque illis fatis altè, mole intestinorum incumbente, pervadere datur facultas. Huic symptomati mulieres gravidae, et homines studiis addicti, exponuntur; eandem curationem suscipit.

3. PRO dolore lumborum (qui autumnò adeo frequens et saevus) nullum adeo efficax medicinae genus, ac pharmacum ventrem exonerans, usus monstraverit: et quoniam, medica monumenta evolvens, nihil de modo agendi in hoc symptomate debellando comperi, paulò altiùs in causas hujus investigare lubet. Et fortassis, qui attento perpenderit animo intestini duodeni anatomiam, quam magna viscera, quam magna vasa, praesertim quam multifucci naturâ diversi, et quantitate et qualitate, aestate et autumnò, in vegetis et robustis saepe peccantes, in eum valde dilatabilem (utpote peritonaeo fere orbatum) effluentes, per tempus ibi tardantur, ante summum incurvati fere ad perpendicularum

* Vid. descript.

pendiculum intestini quam attingant, huic causa, cur flatu illud a pastu praecipuè distendant, quare adeo acerbus dolor urgebat in hac parte, et quare purgantia tam salutarem in hoc fugando effectum praebeant, minime latebit. Hinc dolor lumborum inter signa fluxûs per alvum futuri, haud immeritò ab HIPPOCRATE coacis praenotionibus recensetur. Veterum plerique febres intermittentes a bile in hac parte nidulante deducebant. FERNELIUS et RIVERIUS in eadem parte harum febrium sedes figebant. Unde aliter fugaret paroxysmum in initio datus succus limonium? Unde aliter morbum, post bilis evacuationem immodicam, emetica vel purgantia discuterent? Anne multi morbi, aestate et autumno grassantes, militibus adeo funesti, a bile nimiâ et depravatâ pendeant *? Qui plura de his scire desiderat, anatomiam intestini hujus

unicè

* Hippocrates observat tortiones circa umbilicum, et circa lumbos dolores, qui neque medicinâ neque alio modo solvuntur, iis in tympaniam ista consueſſe firmari. Vid. Lom. obs. p. 200.

unicè veram, a cl. praeceptore A. MONRO depictam et descriptam legat *.

4. QUANDO emeticum vel averfabantur, vel temperamento ferre non possent aegri, hujus vices catharticum remedium supplebat.

5. QUANDO hypochondriorum tensio dura, et obstructio, vel hepar, vel lienem obsidebat†, illam expedire, cathartici de-obstruentibus cum calomel. E. G. pil. rudii ecphract. aloeticis et sal. absyn. conabar; neque erat irritum tentamen, quippe usu horum satis longo, exercitio, et febrilibus paroxysmis, profligata saepe, imminuta fere semper vidi.

6. QUANDO paroxysmi nimis frequenter E. G. duplices, &c. morbusque inveteraverit.

7. AB HOFFMANNO‡ notatum est, quod febres hujusmodi multas fordes, in primis viis, pariant. Hae fordes vermium foeturae pabulum praebent ||; sed vermes, in locis paludosis, frequentiores sunt **; et vermi-
bus

* Vid. Med. Ess. vol. 4. Consulat etiam dissertatiunculam a cl. Hoffmanno, cui titulus, de duodeno multorum malorum causâ, olim editam, nunc in 6 operum tomo recusam.

† Vid. descript. supra.

‡ Tom. 2. p. 13.

|| Lancis. lib. 2. epidem. 4.

** Vid. Lancis, l. 2. p. 232.

mibus magis, tum a pravis cibariis, cum a militiae laboribus, subjecti sunt milites in castris, quam cives et sobriè viventes. At ANDRY, in opere medico de vermibus, febrem intermittentem ab illis originem saepe trahere, observat: immo in hac nostra epidemica et *ανω* et *κατω* vermes nonnunquam proreperunt*. His ergo rationibus permotus militibus hac febre laborantibus cathartica exhibui, et vermes saepe magnâ copiâ ejectos occidi. Cl. MONRO narratiunculam verolosi cujusdam quartanâ aegrotantis, ptyalismo curati, tradit†. Anne erat hectica verolosa? Anne pendebat a vermibus? Sic fortasse purgativum forte, quendam a febre quartana, liberabat‡.

ERGO purgandum in intermittente, quamvis non adsint signa coctionis, contra mentem PATINII aliorumque, et quamvis neque morbus, neque symptomata imminuantur ||.

OMNIA purgantia aut. 1748, pil. RUFFI, extracto RUD. pil. cocch. cum sale absynth. et quandoque mercurio dulci, posthabui. Eandem massam in hydropicis exhibui. Elix.

et

* Vid. cas. 5. Vid. quoque cl. Cleghorn p. 187.

† Vid. med. essays.

‡ Vid. com. liter. Norimb. 1739. hebd. 42.

|| Werlehoff. p. 24.

et tinct. fac. cum sp. vini conveniunt magis in praxi civili.

Sic denique a symptomatibus indicationem fumens, emesin saepe, catharsin saepius (ann. 1748) instituebam. Materiam turgidam (inquit GALENUS) cum ad ventriculum repit, per vomitum educere oportet, cum vero vergit ad inferiora, per inferiorem excretionem *. Observabam tamen, quod ea emetica, quae alvum ducebant, plenius ac melius paroxysmum depellebant. Et quoniam easdem methodos ann. 1748, natura saepe affectabat, incidit suspicio, quod cathartica cum emeticis propinata, utramque paginam luculentius absolverent. Quapropter, mense Septembr. hujus anni, et ann. 1749, saepe cum successu sic juncta exhibebam.

FORTASSE in sobriè viventibus, et ab aliis morbis, qui hujusmodi purgationes desiderabant, convalescentibus, in totum praetermitti potest omnis corporis praeparatio per evacuantia ; in milite rarò cum salute. Hi enim a ratione victus in castris, et a militiae laboribus, humorum saburram in primis viis colligunt. Fortasse et multi morborum quibus pareant,

M in

* De arte curand. ad Glaucen. cap. 9.

in primis viis videantur fixisse sedem. Ergo in exercitu praxin exercenti nihil, quam primas vias, et in hoc morbo, et in febrium aliarum principio, bene exonerare, maximè fervente aestate, debet esse antiquius.

CAPUT III.

Quomodo ii tractandi sunt qui evacuantia ferre nequeunt.

ILLORUM numero ascribendi sunt malis hypochondriacis obnoxii. Illis enim turbantur spiritus (ut notat celeb. practicus VAN SWIETEN) etiam antequam alvum purgans fuderit. In hoc casû sanè maturo iudicio opus est. Omnes fere uno ore proclamant, quòd cortex nimis mature ingestus multas clades excitat; omnes verò eodem tempore fatentur, quòd nullum remedium, tam potenter ac cortex, spirituum αταξίαν pacat. Anne hi morbi ab obstructionibus pendeant? Anne a solidorum, praesertim ventriculi ατονία oriantur? Sed quoniam mihi nunquam malum propriè hypochondriacum [cum intermittente conjunctum, tractare contigit,] aliis quâ

quâ viâ infistendum relinquo. Anne purgantia gummosa foetida accommoda forent? Anne clysmata cum cortice? Circuitu sic in ordinem redacto, quomodo paroxyfmi in singulas partes impetum feci, restat describendus; et primo.

CAPUT IV.

De horroris curatione.

E METICIS, et catharsi saepe discuffam esse horripilationem, supra memoratum est: sed quoniam non sunt semper aequae fausta, audiamus, quid veteres de hac re scripserint, et praesertim CELSUS. Itaque sub exspectatione (inquit ille medicus vere Romanus) proximae accessionis, deducendus in balneum aeger, dandaque opera, ut per tempus horroris in folio sit. Si ibi quoque senserit, idem sub exspectatione sequentis accessionis faciat; siquidem eo quoque modo, is saepe discutitur. Si nec balneum quidem profuit, ante accessionem allium edat aut bibat calidam aquam cum pipere. Potest quidem balneum prodesse (et reverâ semicupio calido horrorem discuffum novi) propinetur tamen cum suspensa manu aqua cum pipere,

pere. Apud mulierculas in exercitu, horrendis magnam copiam sp. junip. cum zinzibere, n. mosch. pipere &c. exhibere mos invaluit. Hoc modo, morbum curatum semel notabam; sed tamen *ὡς δια πυρὸς* evasit, quippe inde febris intendebatur, cui phrenitis se comitem junxit. Novi mulierculam, peripneumoniâ, post comeſſam halecem cum sale conditam, et alliij magnâ quantitate pro horrore, correptam, quâ aegre medentium curâ exquisitissimâ in fugas datâ, iterum febris rediit. Immo juvenem, vernali febris laborantem, ol. caryophylli gutt. 5 pro horrore, occisum, videbat cl. VAN SWIETEN *. Et sanè, sicum BOERHAAV. consideremus, quòd, frigoris febrilis tempore, sanguis venosus circa cor dextrum collectus haereat, dum liquidissima tantum ejus pars per pulmonum angustias debili vi cordis propellitur, facilè apparebit, quòd remedia, motum humorum augentia, ante vasa quam pervia (quippe contrahuntur ab horrore) fuerint, et sanguis leniter attenuantibus aquosis saponaceis solvatur, apparebit, inquam, quòd crassum immeabile arteriae pulmonalis extremis altiùs impingetur. A quo MALPIGHIVS, VICUSSEM et LANCI-

SIUS

* Vid. comment. in aph. 624.

sius subitam mortem viderunt; Anne ergo immersio in frigidam aquam conveniret? Hoc commendatum a quibusdam in INDIA Occidentali medicinam facientibus novi. Anne epispastica, tempore quo vires exerere possent horroris initio, applicata, commodo forent? Certe ego ea cum fructu in phlegmaticis soporosis admovi; et fanè, si liquores abundantes prius ingerere, et postea his uti conceditur, nil mali ab illis formido. Optimè verò curatur, potu aquae calidae, nitrosae, saponaceae, cum mellis et vini pauxillo, pediluvio, vapore, frictione blandâ partium extremarum, lateribus calefactis, stragulis (quae ab HIPPOCRATE ad sudorem proritandum commendantur) salviâ theiformi, vini rhenani sero. Cur ergo HOFFMANNUS scribit nihil in horrore esse tentandum *?

CAPUT

* Tom. 2. p. 16. Vid. cl. Cleghorn cap. 3. p. 171.

CAPUT V.

In febrili paroxysmo quid faciundum est.

TEMPORE febrilis ardoris, pulmentum aliquid cum sale nitri, sale ammon. pulv. contrayerv. * bibendum dedi. Frigida pocula, et HIPPOCRATES et GALENUS suadent in tertiana, et medici HISPANI hodie propinant. Sed in hac re maturo iudicio opus est; quippe quamvis aquam frigidam bibentes furtim nostrates saepe sine noxa deprehendi, † attamen nunquam prescripsi, quoniam certâ experientiâ constat, plures calefactos E. G. exercitio, &c. mox, a nimio certè frigido potu hausto, interiisse, vel in morbos difficulter sanandos incidisse ‡. Quapropter tepidum vel saltem egelidum potum dedi. Quibus verò magis arrisit infusum salviae theiformis, hoc illis concedebatur. Loco honestiori nati, vini rhenani sero pro lubitu utebantur. HIPPOCRATES ad provocandum sudorem, et in tertiana et in quartana, balneum tepidum, et febricitantem benè stragulis operiri suadebat || : quanquam cl. FRIENDIUS scribit, illum ne
vel

* Pharm. Lond. † Vid Cleghorn c. 3. p. 174.

‡ Vid. Hoffm. tom. 1. p. 233. || Lib. de morb.

vel semel sudorem sollicitantia memorare. Ad eundem finem utuntur nostrates dilutiori *Punch*, in INDIA occidentali. Si verò nimius increseat febrilis aestus cum siti, neque v. secandi facultas dabatur, sp. vitriol. dul. nitr. dulc. &c. in poculis debitâ copiâ exhibebam. Quippe cavendum ut diuresis promoveatur, aliter a hydrope timendum. Hisce, humoribus attenuatis, laxatisque solidis, sudor copiosè dimanans febrilem paroxysmum iudicabat. Si verò nimius sudor, * varia mala, quamvis ab illo multum diminuitur febris, producit. Orbatur parte suâ subtilissimâ sanguis, hinc qui restat, evadit crassior, hinc humoris secreti excretique, minuitur quantitas, hinc chylopoiesis, hinc sanguificatio turbantur; corpus quotidie marcescit, quotidie obstructions fiunt. Ergo et in hepate, ubi natura torpet quasi sanguis, omnia haec ann. 1748 notabam. Hinc non immeritò inter pessima febrium signa refertur. Ad quae praecavenda, liquores egelidos, subacidos, leniter spirituosos parcè bibat, et parum stragulis operiatur febricitans. Indusia sicca, nitida, (quo nihil magis ad sudoris copiam minuendam, nihil ad sanitatem citò recuperandam facit)

* Vid. autumnalis descript.

facit) ut induant, auctor sum. Neque inde timendum ne frigus, uti loquuntur vulgo, contrahant, e contrario hoc (modo ritè instituat) arcetur. Hinc mihi mos solennis, ut in nosocomio aegrotantes cogere ter omni septimanâ nitida indusia induant. Frictio etiam commendatur. Anne post frictionem foret utilis olei inunctio, quae hodie INDIS familiaris est? Sed prae caeteris e lecto quotidie surgere, et corpus exercere convenit. Vel saltem situs horizontalis vestibus indutis convenit. Elixr. vitrioli cum chalybe utor. Sed si sudor febrem ultra spatium trahit, nihil aequè solida vibrat humoresque densat, ac cortex cum antimonio crudo junctus. Et si, eodem tempore, corpus pro viribus exerceatur, et in aqua frigida lavetur, symptoma hoc semper discussum vidi.

ANNE in aërem siccum, tenuem, frigidiusculum (qualem in montium cacuminibus spiramus) mutatio foret utilis?

AEREM cubiculi refrigeratum, sole excluso, ipsoque pavimento oxycrato, aut aquâ rosaceâ, cui mistum sit acetum acerrimum, asperso, cl. LOMMIUS commendat. Frondibus falicis, aut vitis, &c. area insternatur. Eadem utiliter manibus tractantur aegrotantium, et per omnem

omnem lectuli partem sparguntur. Haec in castris fieri non possunt, commodè tamen in civitatibus. Cur ergo LOMMIUS interdicat omnia pocula febrilis aestûs tempore? *

CAPUT VI.

Quid per primos paroxysmos faciendum est.

HOC modo pacatis, quae morbum praevertébant, symptomatibus, et accessionibus in ordinem reductis; per 3 vel 4 insequentes circuitus, salina aperientia, amara, E. G. sal. absynth. elix. vitrioli tinct. fennae parvis quantitatibus, exhibebam. Et quoniam morbus pigritiae causam plerisque subministrabat (unde febrilis ardor intendebatur) quotidie e lecto surgere, corpusque exercere, sedulò curabam. Sed multi corpus erectum prae debilitate tenere nequirent; anne mirum, si in tali situ, sanguis, quando vires cordis ita languent, ad cerebrum, motûs fontem, sursum agi nequit? Hos ergo, supra lectum vestibus indutos, jacere coegi. Cl. SYDENHAMUS bene observat, quòd nihil magis feбри inflammatoriae sedandae, quam e lecto surgere, profit. Et CELSUS

N

meus

* De feb. p. 115, 116.

meus, qui et arte et facundiâ peritissimus, praecipit, quòd, die quo febris expectatur, ante surgere et exercere, dareque operam oportet, ut in ipsam exercitationem, tempus febris incurrat; sic enim saepe illam discussam viderat*. Hujus, in hoc morbo, veritatem abundè expertus sum: vires exinde minus infirmabantur, atque mens hilarior facta est. Sin imbecillitas occupabat, pro exercitio gestatus est; et si gestationem quidem sustinere nequiret, supra stragula, vestibus indutum jacere, atque frictionem more veterum suasi. Aëri sicco, lintea, et stragula, et stramen, quotidie exponere convenit.

HISCE, et evacuationibus supra laudatis, cibi appetentia, unde semper bene augurare licet, redibat: donec enim ventriculus consistat, morbo vix, minime viribus, succurrere datum est. Quomodo enim specificorum vires (quae semper ingrata) patietur, si cibos coquere stomachus non potest? Quapropter id sedulò agebam, ut edendi cupiditas excitaretur. In hunc finem varia eorum, quae vulgò stomachica audiunt, variè expertus sum. Sed nullum huic reficiundae tam satis esse inveni,

ac

* Lib. 3. cap. 15.

ac elix. vitrioli, amara cum chalybe sal. absynth. &c.

§ ALIQUANDO tamen accidebat, quod horum maximam partem, symptoma aliquod morbum comitatum, unde vitae periculum, praetermittere cogebat. Imo, Si corpus adeo debile, vel ob propriam temperiem, aetatem proVectam, vel antecedentibus morbis jam penè confectum; ut metus sit, ne pluribus paroxysmis deficeret; vel, 2do, si subita virium prostratio a morbi violentia, tunc dandus est cortex, et induciae quamprimum impetrandae. 3tio, Curabam militem, cui post 3 accessionem dare corticem, cogebat hemiplegia, quâ per praecedentes accessiones infestabatur. 4to, Alter, horroris tempore, in spasmos tam horridos, et aphoniam, vomitione violentâ, conjiciebatur. Illi, a 2 accessione statim, cortex propinabatur. 5to, Simili a vomitione proveniente violentam sanguinis excretionem cum tussi per pulmonis fistulas, venaesectione non compescendam, tractabam; finitâ 3 accessione, ad specificum me contuli. Et 6to, febris abigenda, si, minimo motu, in sudores diffuat aeger. Sic denique, 7mo, SYDENHAMUS, dum apoplecticis similes in paroxysmo decumberent illico corticem exhibendum.

exhibendum, simulac sponte suâ paroxysmus defineret, quin imo et citius, modo fieri possit, iussit. Cl. WERLEHOFF tradit, corticis usu, symptomata apoplectica superius recensita, praecaveri. Certe aut. 1748 nec praecavebat, nec medebatur*. Praeterea signa invasionis futurae sunt omnino incerta. Sed si rite procedat morbus, et nihil horum accidat, magnum febris domitorem, de quo nunc tractandum, sequenti methodo praescripsi.

CAPUT VII.

De cortice Peruviano.

CORTEX peruvianus provenit ab arbore, quam si depictam ad vivum velit lector, adeat *Memoires de l'Academie des sciences*, l'ann. 1738, edit. 8vo, Planche 6. p. 346.

Hoc remedium, ex quo primum in EUROPAM advehebatur, ad medium 17 seculi, in partes medias, mundum medicum desciverit. Qui ab eo stant, famam ad sidera evehunt, ad multos morbos tollendos, plerosque levandos accomodatum praedicant: dum qui eum damnant, odio ultra omnem modum prosequuntur.

* Vid. descript. an. 1748. Vid. quoque casum 20.

prosequuntur*. Novi et alios infamiae notam, salutari huic remedio inuffisse, qui palam illum vituperant, tanquam nocentissimum, clam verò, eodem aliis additis fucato, utuntur, dum curationem febrium arcanis remediis se perficere gloriantur. Quantum hi civium salutis consuluerint, aliis judicandum relinquo, fortasse et fautores, et corticis inimici aberraverint a scopo veritatis. Certe hoc saltem scio, quòd nunquam tales concitasset lites, nisi quibusdam virtutibus egregiis dotatus fuisset. Hinc qui circumstantias morbidas, in quibus vel prodest, vel laedit, publici juris faceret, mehercule de medica bene republica mereretur. Haftenus, nullum de hac re omni numero absolutum prodiit opus; me a tali penso virium tenuitas dehortatur. Quod ad praesens argumentum spectat, paucis illustrare hoc solummodo operis nunc mihi suscipio; quippe multum interest humano generi, ne quis in adhibendo hoc remedio herculeo illotis manibus se immisceat.

PRACTICIS hodie jam probe innotuit, quod cortex peruvianus ingestus, antequam rite praeparetur corpus, funestissimos

edit

* Vid. cl. Werlehoff, p. 112. de praejudiciis virorum doctorum contra quaedam remedia nunc probata. Dissertatio elegans.

edit* effectus; et reverâ, quando natura in motibus suis salutaribus turbatur; vel, ut SYDENHAMUS loqui amat, si sanguini, omni fermentationis nisu se dispumanti, repente remora injiciatur, mirandum non est, si stupenda producat mala. Mente sanus quis neget talia? Sed asserunt quidam in exercitu, nec parvi nominis, quòd cortex, leucophleg. ascitides, oedemata, hepatis et lienis obstructions, utcunque corpus praeparetur, et evacuetur, producit. Hoc ego nego.

OMNES hi morbi sunt in quibusdam circumstantiis funesti, in omnibus curatu difficiles; quapropter summâ, qua possum, *ακριβεία* rem serio examinabo; liceat tantum praefari, quòd virum probum, aequè in remediis ac in viris vituperandis, deceat esse cautum. Anne potest esse in rerum natura majus facinus, quàm miseros solatio, et artifices solante, privari? Iidem considerare debent, quòd nihil tam arduum est, quam effectus etiam a phàrmaco sumpto, eruere; quippe fortasse aciem humanam superat, quaenam sympto-
mata

* At majora mala a corticis tardo quam a proprio usu observavit cl. Cleghorn: in tertiana balearica, p. 195, 96. post 3 circuitum plerumque usurpavit.

mata morbo ortum debeant, quaenam remedio, liquidò in omnibus determinare.

SUPRA memoratum est, quòd morbi aquosi delicatulos, intemperatos, procerae staturae homines phlegmaticos, aetate provectiores affligebant *. Sed hi, auctorum testimonio, morbis hydropicis magis obnoxii sunt. Idem morbos chronicos, vel nimias evacuationes, excipere observantur. Saepe oedemata a nimis vigiliis viderim. HIPPOCRATES olim notabat, longe majorem noxam, a palustribus, stagnantibus aquis in hydropis genesi, pertimescendam esse. Idem confirmat HOFFMANNUS †, scribit, in maritimis et palustribus locis, plures hydropes reperiri. Huc etiam referri debet, quòd ARETAEUS CAPPADOX de hydropis causa tradiderit. Aqua intercus, saepe a copioso frigidae aquae potu, provenit, quam, prae nimia siti, aliquis multum calefactus ingurgitaverit ‡. Quàm iter facientibus in exercitu commune hoc fit, omnibus qui meruerint, notum est. Immo CELSUS memorat et lienis dolorem, et aquam intercutem, inter morbos qui in autumnum incidunt. Ergo in omnibus, et solidarum
partium

* Vid. descript. ann. 1748.

† Tom. 3. p. 327.

‡ Vide Wintringham, p. 84.

partium laxitas, et laticis sanguinei lentor, et parum globulorum rubrorum. Sed cortex noster, viribus plane huic contrariis praeditus, quid enim remedii genus, tonum perditum tam egregie excitat? Quid sudores nimios tam adeo potenter comprimit? Quid robur intestinis laevibus tam cito conciliat? In tabe dorsali (a nimia prava venere) quae apud nos satis solennis, nullum remedii genus, huic nostro aequiparandum inveni. Omnes hae virtutes, probantur a cl. LYSTERO, BOHNEO, DECKERO, MORTONO, HOFFMANNO, WERLEHOFF, BOERHAAVE. Quomodo tunc potest producere statum illum solidorum et sanguinis, qui morbos hydropicos comitatur? TORTUS etiam, ITALIAE inter medicos celeb. meritò referendus, scribit, se saepe infimi ventris tumores, corticis usu curavisse*; et WERLEHOFF qui egregie de hac febre scripserit, se corticis imprimis usu assiduo, cachecticos et hydropicos sanasse memorat†.

Adversarii respondent, quòd ab his qualitatibus stypticis, noxae omnes oriuntur, eodem modo ac gravidis saepe pedes inflantur a minuta arteriae iliacae capacitate. Sic quando arteria membri nutrimento inserviens, ligatur, fit membrum

* Vid. dissert. p. 91.

† P. 58, 59. ubi multa exempla reperies. Vid. quoque Cleghorn, c. 3. sub finem.

membrum citò oedematofum. Anne, o bone, in rerum natura, datur pharmacum, quòd, ut foetus, vafa comprimere potest? Anne quod ostia intercludere ut ligatura injecta? Sed cur tempus theoreticè loquendo teramus? Corticem hisce ipsis symptomatibus (praecipuè hydropi intercuti et oedemati) ab optimis practicis praescriptum video, quorum paucos supra memoravimus.

HISCE addatur, quod potest in corpore causa praëxistere, quae tales morbos crearet; hanc fortasse tantum citius in actum febris periodica superveniens producit. Potest esse schirrhosum hepar. Sed a jecinore duro hydropes longè funestissimos sequi in aph. 1229 probaverit insigniff. BOERHAAVE, et omnis retro credidit antiquitas *.

IN physiologicis demonstratur, sanguinem venosum a pancreate, omento, liene, mesenterio, intestinis, stomacho, reducem in trunco venae portarum colligi, et inde per convergentes ejusdem venae ramos, per totam hepatis substantiam distribui; hinc sanguis ipse ibi magis iners, (sed inertior praegressae aestatis calore reddebatur) et quoniam vi pul-

O fatili

* Vid. Hippocr. sect. 6. aph. 43. Cels. lib. 4. cap. 8, 9. Aret. Cappad. P. 41, 42, 44.

fatili non propellitur, facile obstructiones, in hoc viscere, quovis, faciliùs verò hoc tempore, gignuntur; calore quippe febrili avolat sanguinis liquidior pars, hinc stagnationi aptior devenit; hinc scirrhi, hinc hydro- pes, hinc icteri; hinc multos apud incolas hisce morbis languentes vidi, qui ne vel minimum corticis sumpserant*. Sed quod rem ultra omne dubium ponit, et febrifugum ab infamiae nota plenissimè liberat; haec ipsa symptomata, morbum periodicum sequentia, olim medicinae parentes observârunt†. Nonnulli horum, viz. qui febribus periodicis laborabant, annotante Coe, ex hydrope mortui sunt; plures fuerunt, quos, praeter alias aegritudines, tumores oedematosi excruciarunt: et GALENUS‡ observabat in tertiana pertinaci, quae, autumnò incipiens, vere sequenti tantùm cessabat, lienis maxumum tumorem, et praecordia flatu distenta||. ASCLEPIADES notabat quoque hydropem, post hanc febrem**.

ANNE

* Vid. descript.

† Hippocrates, lib. 3. epidemic. sect. 3.

‡ Method. med. lib. 1. cap. 9.

|| Vide ejusdem comment. in primam sect. libr. prim. epidem. Vid. etiam lib. 3. de loc. affectis, in quo notat, a nullo morbo saepius hydro pes oriri quam a quartana.

** Vid. Cels. lib. 3. cap. 2.

ANNE hepar vel lien in quartana plerumque afficitur *?

PLURA exempla referre supervacaneum habeo ; vix datur ullus autor ad 17 seculum, qui talia non refert, de hoc morbo scribens †.

Ex antedictis ergo patet, quòd cortex rite exhibitus per se talia pathemata non producat. Qui in illa incidebant, illis erant naturâ proclives, quam regio, aetas, potûs ratio, febris ipsa denique augebant. Immo in viscere scirrhi (quippe signa, quibus se produnt, non sunt admodum certa, quoniam ne vel minimam aliquando concitant molestiam) praexistere possint, fortasse quoque saepius latent quam vulgo creditur. Cortex hoc tempore datus morbum altiùs infiget. Ergo summus hîc labor impendendus est, ne incauti in hos scopulos impingamus. Hinc quoniam tam multa, ad viscerum obstructions et inde hydropes producendos, amicè quasi conspirant praesertim autumno, agamus practici, quasi talis in corpore dispositio obtinebat. Quapropter ut haec mala evitarem, corpus, catharticis deobstruentibus E. G. pil. RUFFI, pil.

* Vid. Riverium, lib 17. cap. 5.

† Vid. cl. Wintringham, p. 57, 58.

pil. ecphract. cum fal. absinth. primò dosi sufficiente ad sedes movendas, postea tam parvâ, ut more alterantium agerent, praeparavi; et postremo, corticem ipsum cum sale absinth. adeo ut illius unicuique drachmae, hujus foret semisrupulus, exhibui. His factum est, ut vix unus ex centum, quos tractabam methodo priore, hypochondriis laborabat.

HINC patet, quòd si tales morbi corticis exhibitionem sequuntur, a medentis plerumque inciticia pendeant.

A corticis usu rheumatismum* scorbuticum nunquam vidi. Et unde quaeso oriretur? Sed quoniam inficias non imus quin corticis praematurus usus obstructions gignat; jam monet operis institutum, circumstantias morbidas, quibus ab illo abstinere convenit, paucis illustrare.

I. CORTICE ergo non utendum est, quando regio prima, superfluâ viscidorum, acidorum, biliosorum tenacium succorum illuvie, obfessa est; quia his, denegatur cortici aditus in vasa lactea; et quia tales cruditates per vasa inhalantia in habitum abreptae febris fomitem subministrant. Sed si sanguinem attingere

* Ast scorbuti saepe febres intermittentes sine cortice curatas sequuntur.

tingere cortex queat, et in his casibus erit usus non contemnendi; a febre enim oriri videntur hae impuritates; sed cortice in circulum recepto, et febris enecatur, et solida ad harum expulsiōem tutam citam roborantur. Attamen munere suo hīc fungitur melius cortex, modo purganti cuivis amaro conjungitur.

2. QUANDO corpus plethoricum, cachecticum a vitio cujusvis visceris in imo ventre, vel a suppressa quavis evacuatione critica, a febri-fugo abstinendum.

3. QUANDO tempore febris, respiratio anhelosa.

4. QUIA vi polleat styptica, vitandus ergo est cortex, si signa internae inflammationis in thorace dantur. Mulierculae, a pleuritide male curata, hectica febris quotidie cum asthma violento, et exscreatione purulenta, supervenit: huic, experiundi gratiā, corticis semidrachma mane, accessio antequam ingruerat, exhibebatur. Sed omnia symptomata exinde exacerbata, anhelationem praecipuē videbant. Epispasticis et parvā venaesectione a nece vix liberabatur *.

5. UBI

* Attamen Minorcae cum successu probo in abdominis viscerum inflammatione exhibuit cl. Cleghorn. p. 204.

5. UBI ergo pus collectum, a fortiore, a quacunque demum causa oriatur, abstinendum.

6. QUANDO viscerum V. G. hepatis vel lienis obstructio lenta, schirrosa: convenit in hisce curandis cum purgantibus, aquilam albam miscere. Haec vitia quies auget, itaque exercitatione opus est. Acida in lienosis valde commendat CELSUS, ergo acetum acre per se forbere, et magis etiam quòd scillâ conditum est, expedire ait; potui jejuno dari debet absinthium aquae incoctum, at post cibum, aqua a ferrario fabro, in qua candens ferrum subinde extinctum sit; haec enim lienem praecipuè coercet; quod animadversum est in his animalibus, quae apud hos fabros educata, exiguos lienes habent. Et denique omnia, quae urinae movendae sunt idonea, in cibis et potionibus exhibenda *.

EMETICA (ob rationes supra datas) debeant esse utilia; post illa suadet cl. VAN SWIETEN decocta, ex rad. apperient. sale polych. rob. sambuci, melle confecta. Celsiana praxis mihi

* Vid. Cels. lib. 4. cap. 10. Plinius notat proœmio, lib. 23. veteres ex aceto cineres sarmentorum pro lienis vitiis bibisse; hoc pulchrè convenit cum praxi nostra.

mihi aequè* arridet : cathartica vero gummosa cum salibus lixivialibus et ferro plerumque morbum radicitùs tollunt. Hae obstructions aliquando per annos affligunt, quando medendi methodus fuerit perversa, vel quando aegrotans remedia respuit, et tunc rarò curantur.

ANNE Paeti cataplasmata, epigastrio et hypochondriis applicata, forent commoda † ?

ANNE aquae vulgo *Bath* in hoc morbo haustae forent utiles ?

LIQUET, quòd febris moderatus gradus ad eas expediundas multum facit ‡ ; ast nimius et urens aegrotantem, obstructions figendo pessundat.

7. ERGO in ascitide, a vitio hepatis pendente, non convenit.

8. QUANDO quartana, apoplectico, vel cuivis alio morbo, remediis incassum tentato supervenit, abstinere a remedio uno ore suadent medici ; quia quartana morbos haud aliter curandos saepe curat. Hoc HIPPOCRATES notabat. Hujus plura in historia medica prostant exempla ; liceat verò exemplum insignis, quo canon hicce in dubium vocatur, in medium proferre.

JUVENIS

* Loco postremò citato.

† Vid. *Med. Ess.* vol. 2. cap. 5. ubi tabacum laudatur.

‡ Vide supra descriptionem, 1748.

JUVENIS vegetus, plethoricus, facie decorâ, staturâque procerâ, annos agens 22, nocte obscurâ per saltum domum rediens, spectro viso (uti credidit) territus, in horridam epilepsiam eâdem nocte incidit : insultus rediens bis vel ter omni mense, parum idoneum labori in fodinis carbonariis (quod illi munus erat) reddidit. Casu in legionem nostram conscribebatur. Morbum, quia ejus puduit, a contubernalibus celabat ; donec stantem sub armis horribilis accessio invasit. In valetudinarium (ubi aegri legionis decumbebant) transportatum solito frequentiores saevioresque corripuerunt : subito in terram corrueret sensibus internis et externis captus, horrendum convulsus, ore distorto spumam fundente : prodibant faeces et urina. Sex viri vix illum, aliàs non robustum, continere possent. Durabat plerumque paroxysmus 16 minuta : spasmi mitescebant : respiratio altior, aequalior, sudorque dimanans, illum stupidum, neque ulla recordantem, liberabat. Saepe vena illi secabatur ; saepe purgantia, emetica saepius sumpsit. Anthelminticorum, aequè ac eorum, quae vulgo antiepileptica audiunt, magnam quantitatem devorabat. Illi urebatur ad *βρεγμα*, cum caustico, ulcus satis largum ; neque inde symptomata mitiora evaserunt,

runt, nisi quòd accessionem praesentiens, indicium adventûs ejus nutrici faciebat. Hoc modo per tres menses miserè laceffebatur, symptomatibus praesertim ingravescentibus, tempore quo luna implebat orbem. Et jam de salute ejus desperans, de missione miselli tribunus noster loqui coepit : quando vero certior factus a foemina, quae aegrotos curabat, quòd illum omni sexto die invasit paroxysmus, sperare incepti. Autopsiâ confirmatus, quòd sic se res habebat, corticis drachmas duas quotidie dedi : hoc modo drachmas decem in primo intervallo sumperat, et inde erat longè mitior accessio. Unciâ secundâ penitus cessit morbus. Dosi ad semidrach. in die minutâ, per sex septimanas remedium assumpsit ; neque postea redibat morbus, quamvis spatium annum jam exactum est. Anne morbus in intermittentis speciem mutabatur ? Certum est, quòd a cortice curabatur *.

9. QUANDO febris in vetustatem abierit, et frustra diu a cortice expugnata fuerit, deobstruentibus vel diaphoreticis fortioribus utor (ut supra) ; quippe tunc alicujus visceris obstructionem suspectam habeo †.

P

IO. RARO

* N. B. Adhuc integer et vegetus, anno 1753.

† Vid. Hoffman. vol. 6. p. 38.

10. RARO ingruente, nunquam tempore febris, quia tunc est materiae morbidae collectio, subsequente paroxysmo expellenda, et quae in corpore sine damno manere non potest, febrifugum propino.

QUANDO primùm in EUROPAM advehebatur cortex, ejus pollinis drachmae duae, per tres horas, in vino generosissimo infusae, aegro horrenti dabantur; sed quam malo successu, cl. BARTHOLIN. * scriptis aperuerit. Certum tamen est, quòd nonnunquam hoc modo remittens febris in intermittentem mutatur cum augurio felici: constat etiam, quod in multis Indiae Occidentalis provinciis, in febribus continuis a nostratibus usurpatur *: compertum est quoque, quod dosin hujus, casu, tempore paroxysmi deglutitam sine noxa viderim; saepius tamen infausito cum eventu notabam †.

11. SUB regulari mensium vel lochiorum fluxu, manus suspendenda est, nisi urgeat necessitas.

AB hisce omnibus igitur apertè liquet, quòd symptomata, non dierum numerus considerari debeant;

* Hist. anat. et medicament. (cent 5. p. 188.)

† Sic cl. Sydenhamus in 2 constit. dicit, quando ad febrem continuam appropinquat remittens, corticem Peruvianam praescribi debere.

debeant^{*}; et utrum urina subsederit, annon; aetate confecti, vel in flore juventae, (modo nulla horum, a I ad II, symptomat^{on} infestent) tutò dari potest cortex †.

SI febris quotidiana non multum spatii inter accessiones relinquat, ante etiam quam (modò planè abierit febris) sudor reliquerit, parvâ quantitate corticem ‡ exhibeo: quippe omne quod est postea tempus, lucro est. Sic omni trihorio, cum sale absinthii dosin propino: bihorio tamen, antequam accessio proxime secutura expectatur, intermittere oportet. Sic brevi in compendium redigitur febris; vel fit tertiana, cui fugandae, diebus tantum intercalariis, corticis drachmam unam, mane et vespere, dedi. Immo quamvis febris abest 48 horas, eandem corticis quantitatem, mane et vespere, exhibebam: hoc mihi non proposui febrem in incunabulis quasi jugulare, inducias impetrare

* Bagliv. scribit, quòd cortex ante 14, alii ante 21 diem, ingeri non debeat.

† Vid. *Barker's parallel*. Vid. Hoffm. dissert. de cortice. Vid. etiam cl. Cleghorn, p. 202.

‡ Sibi tamen et suo aegro caveat, qui inconsultò hanc methodum in quotidiana, parum spatii relinquente, prosequitur; siquidem inde saevire magis futuri paroxysmi vigor possit.

impetrare tantum conabar. Parvâ dosi repetitâ minus gravatur stomachus ; parvâ dosi febrem melius fuisse curatam monstrabat usus. Deglutiant, qui possint, totas uncias corticis, citra drachmas duas nunquam praebium augebam. Et quamvis cl. DE GORTER scribit, quòd tanta religio in determinanda dosi non requiritur, parvae doses frequenter repetitae (ob rationes supra latas) erant mihi semper potiores. Hoc tempore chamaemeli infusio omnibus pro jentaculo convenit. Allium quoque mane et vespere devorandum permisi.

AUCTORES multi quantitatem corticis, quâ possis febres cujusque demum generis abigere, scriptis mandârunt; sed quoniam remedia tantùm relativè agunt, saepe majorem, quandoque minorem requisitam inveni : generatim hoc tamen assero, quòd minori quantitate ablegatam semper, ubi evacuationes debitae praegrediebantur, vidi ; et quòd vere, vix corticem intermittentes postulabant. Sed quoniam, tempore belli, munere fungatur oportet ut miles quamprimum, corticem et vere 1747 praescribebam. Et morbi et aegrotantis viribus aequanda dosis est. Drachmâ nonnunquam, unciâ saepiùs, febris periodica curatur : libras tamen praescribere, si nulla alia salutis via, tutum est : non quantitas,

tas, sed praescripti efficacia, in morbis debellandis, reputanda. Bihorio post, vel ante adhibitam corticem, aliquem cibum idoneum exhibere praestat; sic enim et rodens ventriculi dolor, et animi deliquium praecaven-
 tur. Hoc etiam tempore vehiculo, vel potius equo sedisse prodest. Nil tam egregiè ob-
 struções referat, viscida resolvit, solida con-
 firmat, ac hujusmodi exercitium; hoc ergo nomine equites (quia illis equo exercendi fa-
 cultas datur) facilius ab hac febre, multisque aliis morbis quam pedites convalescunt. Om-
 nibus febrifugi praeparationibus, in pulverem corticem redactum (quia omnes expertus sum) antepono. Militibus in forma electua-
 rii exhibui. Loco honestiore natis cum vino, vel, quod gustum ejus magis supprimit, in potu caffè propino. N. B. Si cortex alvum stringit, cum eccoproticis; sin verò laxat, cum astringentibus jungendus est. Quod ad victum attinet; symptomatibus illum accom-
 modabam, in initio, tenuiore parciore usus sum, postea illis plenior et robustior concedebatur. Apyrexiae tempore, vini albi Hispanici (*mountain* vulgo) cum stomachicis aliquando mixti, cyathum unum aut alterum quotidie dabam. Hoc illis, Ser. CUMBRIAE ducis munificentia sup-
 peditabatur.

suppeditabatur. Vinum, uti stomachum mulcet, sic in rerum natura, nihil cordi tam gratum datur; mirabiles effectus semper in pauperibus edit, et qui illi non assuefacti sunt. Hic notari debeat, quod militibus, etiam morbis acutis laborantibus, vinum vel cerevisiam in potu saepe permittere expedit. Hi enim sp. ardentibus tam multum dediti sunt, ut etiam necesse sit quandam intemperantiam continuare in aegritudine ipsa. Hujus multa exempla praxis militaris mihi monstraverit. Sed cl. MONRO hanc rem tam clarè exposuit, ut nullus de ea possit jam esse dubitandi locus*, et omnia de hac supervacanea reddidit argumenta. Praeterea testatur experientissimus SYDENHAMUS, quod febres int. cortice frustra oppugnatas, vino solo sanaverit.

CAPUT VIII.

De recidivis praecavendis.

HISCE remediis, quod symptomata jam evanuerunt, supponamus; a cortice non ideo abstinendum, aliter morbus indubitatè recrudescet. Nihil adeo fallax ac hicce morbus,

* Vid. *M. Essays*. Vol. 6. c. 46.

bus, saepe renatum 6 septimanas postquam defuisse videbatur, observare licuit, modo corticem nimis cito omittebant. Et quoniam plerique, nisi morbo moniti, pharmaca fastidiunt, hoc modo multis rursus aegritudo accidebat. Ergo quando epidemicè grassatur, autumnopraesertim, in usu corticis, sed dosi minutâ, per mensis vel ultra spatium, post ultimam accessionem, perseverandum. Sed si corticis usus tam longus nimis arridet, amara in vino vel sp. junip. (vulgo *gin*) corticis vices expleant. Radicibus gentianae, galangae, serpentariae virg. cum sale absinthii et n. moschata, caetera posthabeo. Usu talium, intermittentes vernaes anno 1740 cum sale ammon. crudo, sine cortice omnes curabam. Forte nihil hoc tempore ad praecavendas recidivas, ac aëris mutatio, vel longinquum iter, adeo proficeret; quae dum aërem Batavum spirabant, levissima de causa recrudescebant. Matutina et vespertina frigora, opima, pingua, sale et fumo condita, olera nimia, venti humidi, timor, jam a tempore longo sopitas accessiones denuo excitabant. Dulcia ac acida, eodem nomine ab HOFFMANNO et LANCISIO improbantur. Prae omnibus verò frigus humidum cum tenui mensa, et malo lecto, recidivas concitabant.

bant. Hinc quoniam aër autumnò m. et v. ubique frigidus, dum sol spatio intermedio fervet, excubiae nocturnae morbi reditûs plerisque erant in causa. Sic se habet militum genus (ut hoc impedire non potis est) quando enim commilitonem vitae munia fungentem, et specie sanum vident, injuriis acriter laceffunt nisi etiam et stationes ageret.

QUAPROPTER quando plane febris quieverit, non solùm pharmaca sumere, sed ejus diei diu meminisse, quo invadere debuit, convenit, eoque vitare frigus, calorem, cruditatem, lassitudinem; facile enim (monente CELSO) revertitur, nisi a sano aliquando timetur. Eadem cl. HOFFMANNI et BOERHAAVII testimoniis confirmata habemus*. Hinc non mirum est, quòd marasmi (quòs a longis quotidianis olim notabat HIPPOCRATES) nullâ arte sanandi, et dysenteriae non cohibendae, tres vel quatuor hyeme 1748-9 neci dederunt. Frigida hyemalis tempestas prae reliquis verò mali iterationem praecavet.

Hic in calce notandum est, quod infantum, creta ppt. in larga saepe repetita† dosi, cum leni cathart. V. G. rheo, vel fol. sennae, vel emet. oxymele scillitico, *ανομαλα* omnia symptomata removebant.

* Vid. quoque descr. p. 91.

† Morbi iterationem saepe absorbentibus discussam vidi.

removebant. Idem fecit fal. absinth. parvâ copiâ datum.

§ Hoc etiam tempore, balneum frigidum (quod veteres ψυχρολυσίαν appellabant) valde expedit. Corporis superficiem totam convellendo quasi subito, et impellendo fortiter omnes humores ad centrum a peripheria, solida condensat, repagula rumpit, viscida resolvit*. Hinc secretiones et excretiones, praesertim illam, quae fit per cutis porulos insensibilis, adauget. Quapropter innatationem, praesertim in mari, modo anni tempestas finat, suadeo. Et si priora rite instituantur, vix a recidivis timendum est. Nunquam catharsin in fine instituebam†. Emeticum mihi magis arridebat. Cathartorum verò usum debitum sub acutorum aliorum exitu minime improbo. Anne plethoram impediant?

Q

CAP.

* Quoniam aqua maris et ponderosior, et frigidior fluviatili est, in illam immersio anteponenda.

† Ad recidivas praecavendas Minorcae utilia purgantia invenit saepe citatus Cleghorn.

CAPUT IX.

De remedio per sudores.

DE methodo, quae per sudores moventia brevi ante paroxysmum data, instituitur, vix dicere habeo; vere et hyeme cum successu usurpata nonnunquam notabam, autumnio rarissimè. Vere 1749 nonnullis, sulph. drach. duabus in sp. v. gall. hora ante horrorem exhibitis, morbus profligabatur. Stragulis opertos copiosus sudor effluens pro judicio erat. Haec methodus, INDIAE OCCIDENTALIS febres intermittentes aliquando curaverit, quando cortex infaustè dabatur. In benignioribus, expertas laudo vires absorbentium ante paroxysmum in succo limonum datorum.

HOYERUS in miscell. natur. curiosorum notat, ab oleorum nativorum exhibitione, febrem intermittentem exitialem factam esse. In scriptis chemicis multa sudorifica, quae una dosi dicuntur febres jugulare, suspicor, &c.

Usus fuerim aliquando, hyberno tempore, bolo sequente, ther. androm. sal. c. c. camphor. &c. cum successu exoptato. Vide curationem horroris.

CAPUT.

* Dec. 3. observat. 46.

C A P U T X.

Quomodo hi tractandi sunt, qui corticem ferre nequeunt.

APUD milites, qui aegrotabant 1748, erant nonnulli, quorum stomachus, corticem quâcunque formâ propinatum, quocunque demum remedio fucatum, statim rejiciebat. Illis amara, ut supra praescripsi; vel si haec essent minus grata, sale absinthii ad quant. dr. i. vicibus partitis, diebus mediis dato, paroxysmos fugabam. Hôc discussam quartanam, incassum per sex hebdomadas specifico tentatam, videre fuit. Hôc tertianas saepissime curavi, (praecipuè in homine, qui corticem adeo fastidiebat, ut etiam odore visque ejus evomeret). Hôc intermittentes cum hypochondriorum dolore tensivo duro comitatos, feliciter plerumque curabam. Hôc, quotidianas cum ictero, vel cutis colore foedo subicteritio junctas, pacabam. In primis viis, cruditatum illuviem detergit, et per urinas, cum crudo ammoniaco prius mixtum, et ab aëre servatum, potenter movet. Immo corporis ima penetralia subire videtur; quippe hôc solo, post emesin, icteros, qui GANDAVI 1744-5, grassabantur,

graffabantur, brevi amovebam. Sed quid pluribus opus est? Exceptis mercurio et cortice, in tota remediorum sylva tam pollens, tamque variis virtutibus dotatum, vix novi remedium. Sint haec grati animi testimonia, pro multimodis curationibus, quas, mediante hoc sale, etiam in fequiore sexu absolvi. Si aliis minus prospere cefferit, parva dosis, quâ utebantur, erat in causa. Ad scrupulum unum et semis pro dosi exhibui *. *N. B.* Cortex verò, in enematibus exhibitus, possit sali absinth. succurrere; et methodus sudorifica fortè conveniet. Anne sal absinth. foret in melancholicis, phlegmate abundantibus, mensium suppressione, a sanguine inertis, viscida, chlorotica, laborantibus, utile? Ubi verò cortex usurpari potest, caeteris omnibus mille nominibus antepono; solum magnus febrium domitor appellari meretur. In quodam, qui remedia penitus abnuebat, febris anomala per biennium durabat, quamvis ex BELGIO in SCOTIAE Septentrionalem partem venerat.

* Vid. Boerhaav. chem. tom. 2. p. 58, 59, 60.

CAPUT XI.

*De nonnullis, quae intermittentibus accidunt,
vel his superveniunt.*

DE hypochondriorum tumore jam actum est: pauca breviter de oedemate primò expendere suscipio.

§1. Hoc, a labe cujusvis visceris latente, ortum frequentius trahit; et tunc rarò medellam suscipit. Sed de diagnosi, satis olim dictum; quae illi subsidio esse videbantur, tantùm hujus loci sunt.

IMMERSIO subita in aqua frigidissima vel aq. ferraria, postea frictio, inde in lecto sudatio conveniunt. Fodus ex absinth. abrot. chamomel. in aq. ferrar. incoctis, cui ab igne remoto, q. s. sp. vin. camph. additur, semper expedit. Oleo tereb. aetheriali, oedema discussum videre semel contigit. Illi statim asthma suffocativum supervenit, quo brevi e vita excessit.

OLEI tamen hujus usum moderatum, cum sale tart. prae caeteris, utilem semper inveni.

SCARIFICATIONES, 4 fere digitis supratalum ex parte interiore, ex CELSI monito, cum fausto successu saepe institui.

ILLIS

ILLIS praecedere, vel fots vel frictions, necesse est.

IN scorbutica humorum dyscrasia, nunquam vulnera (quia his vel sphacelus vel haemorrhagia vitae minans facile superveniunt) celebrare suadeo.

FASCIA latiore pedes obvolvantur, et denique pil. RUFFI cum calomel. vel sale absinthii, vel tartaro vitriolato curatio absolvatur. Hisce modis, oedema solum sanatur saepe.

§ 2. SED longè graviorum morborum potius symptoma est, et tunc non ita facilè curationem suscipit, praesertim quando cum aqua in thorace conjungitur. Hujus signa sunt admodum aequivoca, nec novi ullum, qui de hoc morbo tam clarè scripserit ac Cous senex ; febris et tussis tenent, acervatim erecti respirant, pedes tument, et ungues contrahuntur (uti iis quibus pulmonum suppuratio) tantùm pus non excreatur. Potest etiam, auribus attentè lateri applicatis, sonus percipi, vel si corpus sursum vel deorsum moveatur. Quibusdam facies et scrotum tument : motu parum aucto multum anhelosi, inspiratio difficilis.

PROMINENTIAM transversam, ad septi medii insertionem a cel. SIMSONO * observatam, notare non dabatur occasio. Haec etenim, a-

quam

* *Medical Essays*, vol. 6. c. 59.

quam jam a longo tempore collectam, et copiosam, praesupponit. Est enim vetustatis symptoma. Sed in exercitu praxin exercentes, in morbi initio in consilium semper adhibentur. Quando ergo priora symptomata obtinebant, et quisquam *δυσπνοία* corripiebatur cum faciei plenitudine, pulsu parvo debili carpi utrinque, et pedum tumore aliquali, nec venter illi inflabatur. Bolus sequentem mane dabam. R. turbith. mineral. grana duo, scammon. grana quatuor, camphor. semisrupulum; fiat bolus: hunc, alvum potenter ducentem, vel urinae vel sudoris quantitatem augentem, cum levamine insigni notabam; nunquam vomitus inde ciebatur.

CAVENDUM tamen est, ne nimis frequenter repetatur bolus; aliter ptyalismum moveret; quippe morbis hydropicis laborantes facillè salivant. Bis superiora symptomata, methodo praegressâ, feliciter excussi. Amara in vino, vel sp. juniperi cum tartaro vitriolato, curationem accelerabant.

§ 3. LONGE verò difficilior curatu est hydrops-ascites, curatum aliquando videre fortuna fuit.

SECTIONIBUS patet, quòd in hoc morbo, abdominis viscera inficiantur. Hepar, et saepe lien, dura, tumida, candidula apparent. Bilis
vel

vel tenuis, vel nimis craffa, et in calculos concreta. Epiploon fere confumitur, et parum fanguinis rubri in venis obfervatur. Totum corpus molle, flaccidum, et ftomachus maculis gangrenofis, (Anne a purgantibus drafticis in hoc malo ufurpatis?) vel tuberculis albidis obfeffus obfervatur *.

In hydrope tractando, duas praecipuè indicationes prae oculis habeo; nempe ut cibi cupiditas redeat, et ut vitia (quibus reliqua fymptomata quodammodo pendent) in jecinore latentia removeantur.

EMETICO ex finapi confecto, ventriculum excutere prodeft; poft emefin, amara, diuretica cum deobftruentibus in vino vel fpiritu juniperi infufa, (cathartica attenuantia interponens) propino. Conveniunt quoque ftomachica, quorum fupra. His addo cort. cinnamomi, rhabarb. et fapon. tartari. Hujus infufi capiat aeger, ventriculo jejuno, cyathum communem. Ad alvum movendam pil. de gambogia †, vel fequenti maffa utor.

R. aloëf. foccotr. drachmas duas et femis, gambog. drachmam unam, diagrid. drachmam unam, gum. amm. drachmam et femis, vitriol. tartariz. femidrachmam; fiat maff. pil. cum elix.

* Vide Hoffmann. de hydrope.

† Phar. Edinb.

elix. propriet. f. a. dosi a scrupulo uno ad semidrachmam. Pil. cocchiaie egregiè proficiunt. Tinctura sacra, commodâ dosi exhibita, miros sane praestat effectus, neque adeo inde vires infirmantur. Sed in castris, hoc uti non datur. Si a purgantibus venter bene turbatur, tumor diminuit, nec debilitatur hydropicus, probè augurare licet. Ad diuresin promovendam, varia ab auctoribus commendantur ; difficile tamen est in aliis, difficilius verò in hydropicis, urinae quantitatem augere. Elaterio nunquam usus sum, quapropter nihil de illo dicere possum ; a claris. HOFFMANNO, aliisque valdè laudatur. Sequentem saepe exhibui pulverem in spiritu junip. sal. absynthii probè defaecatum, sal. ammon. crudum p. æ. terantur bene, fit urinosus, vitro statim obturetur. Hujus scrupulus unus ter die pro dosi fit. Hôc auctam miro modo saepe urinae quantitatem viderim. Cautè commiscendum tamen est sal ammoniacum crudum vel huic vel cuivis alcalino vero : quid enim ? miscela in ventriculum delapsa resolvitur citò in salem volatilem, haud sine impetu insigni. Fecit me certiores D. ANDREAS ST CLARIUS, olim in Academia Edinburgensi Medicinae Professor, et praeceptor meus amicissimus,

R

quòd

quòd noverat quendam, pertinacis morbi pertaefum, caeterum peritum, hac remedii specie tantummodo non fuffocatum. Sed, fi aliquamdiu in vitro confervetur, particulae aëriae avolant, et periculum praecavetur. Aft quoniam non aequè femper urinam provocat, ufum remedii quod fequitur potiozem habeo ; R. pulv. cantharidum grana quatuor. fal. tart. grana fex, addantur grana aliquot nitri depurati, et duo camphorae ; fiat maff. pil. cum electuarii lenitivi q. f. ; dividend. in tres pilul. cap. unam omni trihorio : inde excitatur frequens meiendi defiderium ; exeunt cum urina aliquando folliculi digito collabentes, aquâ pleni ; et fi dofis augeatur, ftranguria maxime inquieta fufcitabitur. Sed prae omnibus fcillae radix, ad movendas urinas, eft vehemens. Radix haec, a medicorum antiquiffimis, in affectibus hydropicis, ob virtutem, pituitam vifcidam lentam diffolventem, urinam moventem, vifcerum infarctus referantem, femper magni aestimata. Sed quoniam elemento acerrimo ac fere cauftico gaudet, ad hoc domandum, variis modis veteres funt ufi. Quidam enim ipfam pafthae ex farina involvebant, indeque trochifcos conficiebant, uti DIOSCORIDES † ; vel cum aqua decoquebant,

* Post falis abfynthii dofim inconfultò ammon. crud. haufit.

† Lib. 2. c. 202.

bant, uti HIPPOCRATES de victûs ratione in morbis acutis; vel cum aceto infundebant, uti GALENUS; vel cum vino, uti CAELIUS AURELIANUS coquebat*. Sed coctione vires ejus perdebantur. Cum aceto infusam scilicet vel in pulvere exhibitam cum nitri parva quantitate antepono; dosin minuendo, dira praecaventur. PLINIUS et VARRO tradunt, quòd οχείας ἢ συνδυσμοῦ desiderium in quadrupedibus excitat: hinc fortasse bulbus pruriosus, corruptè vulus pruriosus, a vulgo vocabatur †.

Spir. terebinth. aeth. in fonte frigidus datus ad guttas viginti vel triginta ter de die, fere semper ructus, et urinam auget, quam odore violaceo imbuunt.

CAETERUM in potu hydropici, magnum sanè versatur curationis momentum. Illius ergo curam exactam habere opus est. Parcissimè bibat aeger; quippe quo plus bibunt, eo magis potiones sitiuntur; ergo sitis quantum potest tolerandus est. Multos enim, ut cl. practicus RIVERIUS notat, omnimodâ potus abstinentiâ et assorum usu (sine alio remedio)

* Lib. 3. de morb. chron.

† Vid. not. in Caelium Aurelianum, p. 639. edit. 1722. Amsterdam.

dio) convaluiffe certum est *. Si tamen fitis valde urgeat, quod fane femper malum signum, illam, per vices oris collutione cum aqua, aceto aut tamarindis, aut succo limonum, qui valde illis gratus est, vel denique mastiches, aut cujusvis similis, aliquot grana mandendo, fallebam. Infus. raph. rust. &c. convenit.

DE cibis, ficciores tantum cum sinapi eligantur. Assa caro caeteris potior, et panis nauticus unicè concedendus. Et hinc est, quòd loco viliori nati et pauperes, generosis faciliùs convalescunt. Exercitatio, in hujus initio, multis nominibus commendanda, quoniam nihil tam egregiè solida roborat, et pallorem, qui hujus morbi comes fere semper individuus est, pellit. Quapropter astringentia cum pharmacis miscere religio est. Aëris mutatio (in ficcum terrenum elasticum) expedit. Sed nihil eorum, quando jam morbus inveteraverit, et viscera altè tentantur proficiunt; in mora ergo summum periculum, quippe paracentesi educta aqua, (quae in hac morbi specie, in cavo abdominis plerumque, ab arteriolis exhalantibus dilatatis, extravasatur) rarissimè iteratum in aegritudinem lapsum impedit.

JAM

* Vid. casum hyd. in descript. feb. autumn. 1748.

§ 4. JAM restat, ut pauca de leucophegmata quae morbi species, quamvis visui magis foeda et horrida quam ascites, longè facilius curâ medentium sanescit, dicamus. Pro situ corporis hicce tumor, adeo ut partes inferiores semper magis tumidi sunt, variat, hinc a nonnullis ambulatorius appellatur. Primas vias cathartico deobstruente immundo. Amara cum astring. cort. cascarillae, catech. cinnamom. praescribo, ut supra; limatura ferri his ritè conjungitur.

IN his sudor, vel saltem diaphoresis omnimodo tentanda. Methodus, quam caeteris praefero, est per spt. ardentes infra accensos, dum in sella perforata tecti sedeant. Manante sudore, dentur cyathi vini generosi, vel fera cum illo confecta; citra sit animi deliquium. Fricção postea proficua, ut et gestatio; et quando omnis aqua hisce modis evanuerit, balneum frigidum ad fibras roborandas, praecipue verò iter longinquum et cortex, quo minus redeat morbus, summè utilia erunt.

ANNE balnea calida sulphuris chalybeati accommodata forent?

§ 5. PRO tympania nil novi tam bonum ac tincturam cort. Peruv. volatil. pharmacop. Londin.

Londin. vel superioris tincturae* guttulas aliquot, in quibus castorei parum commodè solvitur. Annon limatura ferri conveniret? Interdum fit, quòd in uno haec omnia hydropum mala impetum facientia et confusa miserum quasi inundant. De hoc et morbis hydropicis, consulantur monita medica, principis medic. D. D. RICH. MEAD.

Ex his responsio ad quaestionem, ANNE UNQUAM FEBRIS INTERMITTENS SALUTARIS, colligi potest?

C A P U T XII.

De methodo prophylactica.

REMEDIA, quibus ista contagio, malorum tam ferax, praecaveri potest, jam paucis exsequi, monet hujus operis institutum. Magis me ad prophylaxin tradendam, impellit studium, quia militibus alexipharmaco isto (quod quamvis tribus duntaxat adverbiiis constitutum, quocunque alio, sexcentis constante principiis, salubrius est) ex TYANAEO desumpto, viz. citò, longè, tardè, uti non datur. Quomodo enim potest miles, tempore belli, citò longè fugere, tardè redire? Quippe

* Vid. pag. praeced. § 4.

Quippe non solum in acie, contra hostes patriae, sed et contra elementa illi dimicandum. Militibus saepe hyberna, semper fere in castris tentoria humida sunt; in utrisque ligna &c. pro focis, in utrisque stramen vel stragula saepe deficiunt. Dum cives pacato somno fruuntur, illis vigilias agendum est. Dum alii sese soli aestivo, et imbribus, et frigori brumali subducere possunt, illis et sol medius, et frigus, et pluviae toleranda sunt. Dum oppidani nunquam impasti foras, illis per loca palustria squalida, ventriculo jejuno, iter saepe faciundum; in palustribus castra saepe metanda. Et denique, dum cives matutinas vespertinasque nebulas et rores fugiunt, illos crasso aëre effundi; illos rore venenato permadere; illos sic permadidos, humi jace-re, dormire saepe cogit necessitas. Militum, praecipue peditum, saepe nimia, nonnunquam nulla fere exercitatio. En morborum minera ferax! En febrium interm. uberrima causa! Dicamus igitur prophylaxin, cujus vita militaris capax est.

VITANDAE praecipue sint primarum viarum cruditates, et vasorum plenitudo nimia; haec fiunt victu analeptico salubri; in hoc etiam nimia satietas semper mala, sed saepe, si qua intemperantia subest, tutior est in positione.

tione, quam in esca. Olera, lacticia, sale vel fumo condita, cautè vitentur. Corpus assidue, sed citra si potis est fatigationem, exerceatur. Si jam stomacho vel intestinis laborant, sordes quovis idoneo evacuanti eluantur. Et si plethorae jam adest signum, sanguis detractus huic remedio est. Novi quosdam qui phlebotomiae adeo, ut prophylaxi nitebantur, ut militibus venas catervatim secabant. Sed voto minime respondebat eventus; et sane nunquam intermittentem nisi a plethora orituram praecavebit. Quoad catharsin stat longè altera sententia; quippe si rite quam parum sunt milites de cibariis eligendis solliciti in castris, quam saepe impeditur perspiratio vestimentis madidis tempore belli, et quòd bilis longè in corpore est perfectissimus liquor, quòd in vegetis, aetate florentibus abundat; et denique quòd aestu nimio, et labore ad putredinem accedit, animo perpendamus: mecum sentient omnes, quòd multos ab intermittentibus aliisque morbis immunes praestare potest, aestate aut autumnopraecipue instituta evacuatio per alvum. Ergo si venter tardè officio suo fungitur, illum stimulare, auctor sum; quippe omnium seculorum experienciâ constat, quod quomajor

major pravorum succorum, in prima regione illuvies, eo in febribus popularibus, graviora vexant symptomata. Nimia venus praecipue funesta, nil aequè corpus enervat. Ante solis ortum, et post occasum (quia eo tempore coeli major gravitas) nunquam foras nisi officio coacti, prodire tutum est; multo minus in pratis ac locis palustribus (quippe ad somnum disponunt) domire: hoc plerumque a milite evitare potest, et fane maximi momenti est.

Si verò militaris functio, illos noctu egredi cogit; tabaco accenso uti vespere expedit, et mane cyathum amplum spir. juniperi haurire. Quibus spir. minus arrideat, allium edendum commendo: et si permittatur, focos quàm magnos accendant: hoc artificio nostrates in AMERICA SEPTENT. iter faciunt, se a muscis et roribus venenatis, immunes praestant. CAROLINAE provinciae incolae, serpent. virgin. infusâ in spir. ex saccharo confecto, omni mane utuntur; dum BATAVIAE habitatores sp. juniperi fumunt. Lautum verò victum, et a prandio coenaque vinum Hispanicum merum, multis nominibus, praedico. Vino et catharsi nitrosâ, ab hac labe, quamvis aërem ab aegrotantibus inquinatum, per sex
S circiter

circiter horas quotidie hauriebam ; et noctu nonnunquam egredi cogebat necessitas, favente numine, me immunem servabam. Lanulâ induti, et bene stragulis operti dormiunt incolae ; lanulâ induti semper in publicum prodeunt ; neque facile est dictu, quantum haec illis subsidio sunt. Sed, ut finem faciam, aequum, et in Deo confidentem imprimis animum habere oportet : metus enim atque tristitia omni veneno pejora sunt, ubi de febre agitur epidemica ; quippe nihil aequè corpori officit, morbisque tam opportunum reddit, ac spei abjectio.

P A R S

PARS TERTIA.

CASUS VIGINTI AD FEBREM ET PRAXIN ILLUSTRANDAM.

CASUS I.

*Febris intermittens Autumnalis, febre continuâ
praeceſſa.*

BREVI poſt appulſum in HOLLANDIAM,
miles *Dawſon*, ſanguinei temperamenti,
annos ſupra 30 natus, noctu frigore ſubitô to-
tius corporis, quod citò calor univerſus, ſitis
magna, jaſtatio, infomnia ſequebantur, corri-
piebatur. Mane ſequenti viſebam : ſigna febris
ardentioris aderant, rubor faciei oculorumque,
pulfus fortis, durus, citus, calor ingens, oris
amaritudo, vomituritio; his acceſſerunt capitis,
praecordiorum, lumborum, artuum offiumque
(ut loquuntur milites) dolores. Statim ad li-
bram mittatur ſanguis, bibat abunde liquores
farinaceos, et capiat omni trihorio ſalis niri
ſcrupulum, et ſacchari albi ſemidrachmam.
Veſpere vigent pari violentiâ ſymptomata;
perdat eandem ſanguinis quantitatem. Noctu
jaſtatio,

jaëctatio, infomnia. Die secundo, aeque laborat ; capiat statim emeticum. Hôc sedabatur vomituritio. Sed nil alvus ab initio fuderit ; injiciatur clyfma ex lactis femilibra, faponis veneti drachmis duabus, falis prunellae drachmis duabus, facchari nondum a faecibus purgati femuncia. Die tertio, neque haec evacuantiâ profuerunt, faevius fymptomata urgent, respiratio altior, facies coloratior, oculi micant, lingua aret ; detrahatur fanguis ad uncias decem ; addantur camphorae grana quatuor falibus nitri, &c. Meridie delirat ; rafo capiti applicetur epifpaflicum. Die quarto, adhuc aliena loquitur, febris vehemens ; applicentur fanguifugae 4 temporibus. Satis fanguinis eduxerunt ; pacatior, nec jaëctat adeo, delirat tamen. Applicentur tibiis epifpaftica aurorâ proximâ. Violenter noctu fudabat. Mens fere conftat. Non opus eft epifpaf. Liqueoribus vinaceis, tepidis, promoveatur fudatio. Vefpere, madet adhuc cutis, dicit fe jam ab omni dolore efle liberum. Noëtu fomnus, mane febris quieverit. Ab ufu falium abftineat, et cras cathartico leni cicatur alvus.

TRIDUO poft, horripilatione, naufeâ, vomitu, febre, capitis, lumborum dolore, pondere, fudore corripiebatur. Decem horarum fpatio finiebat

finiebat paroxysmus. Postridie, intermissio. Die tertio, circuitus iterum. Emeticum sumpsit, horrore ingruente : hoc citò discutiebatur ; sed febris ferbuit magis, sudatio ingens ; vespere intermissio ; capiat elix. vitrioli guttas 20. Mane sequenti, intermissio perfecta. Quoniam male fungitur officio alvus, moveatur cathartico miti. Die quinto, tremor, febris, sudor, &c. Vespere febris abest, sed funibus quasi constringitur thorax, et spiratio impeditur : mittatur sanguis statim ad uncias decem ; et, nisi cras mane liberius spirat, applicetur parti affectae epispasticum : dentur in poculis salis c. c. gr. 4 horâ decubitûs. Sexto die, mitescit constrictio ; detur omni bihorio cochleare unum misturae salinae. Bis hodie alvum fudit, et jam libera est respiratio. Septimo, paroxysmus fere eâdem horâ quâ priores, eodem modo solutus ; hoc tantum cum discrimine, quòd thoracis constrictio, et spirandi difficultas redierunt. Repetatur mistura salina, et nunc demum admoveatur thoraci epispasticum. Octavo, dolet tantum pars emplastro excoriata, quae bene evacuat. Nunquam postea rediit thoracica constrictio. Paroxysmum, rite typum tertianae servantem, post duos alios

lios circuitus, corticis, addito fale absinthii, cum parva dein quantitate aucta, invasi. Ante praelium Rocoux cessit, nec in hybernis rediit.

C A S U S II.

Williamstadt, Aug. 24. Tertiana cum gonorrhoea postea quartana.

JUVENIS quidam Ƴ. B. habitus tenuioris, sanus, sobrius, alacer, tertianâ, statim post cephalalgiam, et cibi fastidium 2 vel 3 dierum corripiebatur. Hodie, horâ secundâ post meridiem tremor, algor, sesquihoram durabant; evomuit bilis sinceræ fatis largam quantitatem, febris, tunc anhelatio; sincipite laborabat; leviter lethargicus, manabat sudor ab ardoris initio copiosus. Noctu sudor, sed quantitate minutâ. Mane proximo apyrexia, parum capite dolet: perdat sanguinis uncias octo, et cras horroris initio emeticum capiat. 2do, Eâdem horâ paroxysmus, emetico egregie evomuit, idem spatium durabat, sed mitior, noctu sudor. Mane intermissio. Die sequenti, pro tertia vice eâdem horâ, modò eodem finiens paroxysmus. Nares parvam sanguinis quantitatem stillaverunt ardoris tempore,

pore, sed nunquam postea. Hôc modo bis iterum circuitus rediit. Tandem corticis semidrachmam bis die quo febris aberat propinare ausus sum. Hôc remedio, interpositis nonnunquam amaris, citò febris duos dies intermisit. Primo itinere, a castris Bredanis ad vicum TILBOURG, rubore suffusus et fere lachrymans, mihi de sanitate roganti, gonorrhoeam die fere eodem quo febris primo invaserat, apparuisse, quae temperantiâ et evacuationibus ante profectiorem mitior evaserat; at in itinere et penem valdè intumuisse, et inguen jam dolore lancinanti correptum esse respondit. Penis unguento mercuriali linatur, et inguini dolenti applicentur emplastri mercurialis et diachyli cum gumm. ana drachmae 3 ad alutam extensae. Die et nocte sequenti iter fecimus. Hoc adeo dolor exacerbebatur, ut centum passus, quin humi caderet, ambulare nequiret; quapropter equitare jussi. Labore hôc nimio effectus insolens producebatur; quippe mane post, RUREMUNDAE, et dolor et tumor imminuebatur et triduo penitus detumuerant inguen et penis sine dolore. Gonorrhoea hinc satis largum incrementum cepit, et febris iterum apparuit. Sed nullum fere remedium ante reditum in
hyberna,

hyberna, Octobris postremo, ad hostem duplicem domandum metu frigoris et militiae labore sumpfit, quando electuarii lenitivi cum pulvere patrum dosin bis die, febre absente, propinavi. Hôc, gonorrhoea, praefertim balsamo capivi opem ferente, tandem sistebatur; sed paroxysmum solitum adhuc semper post meridiem invadentem, hodie Novembris 20. horâ consuetâ expectat. Statim dosin electuarii, ex corticis uncia, salis absynthii drachma, theriacae andromachi drachmis duabus, et syrupi sacchari quantitate sufficienti, compositi capiat. Hôc factum est, ut non corripuit ante noctis 10 horam. E somno expergefactus, nullus tremor, levis pandiculatio, febricula sine dolore capitis trium horarum spatio sudore miti soluta. 21. Capiat semel electuarius hodie, et febrem expectet. 22. Heri paroxysmus nullus, et hodie valet. Capiat bis electuarius. 23. Capiat semel, quippe hodie expectandus est paroxysmus. Noctu invasit. Pandiculatio leviuscula, calor vix auctus: sudor modicus: quartanae typum sic per duos alios circuitus servavit; et tunc evanuit penitus. Ad medium mensis sequentis, electuarius minore quantitate, et amara in

T

spiritu

spiritu juniperi infusa, quotidie sumpsit; quando ex xenodochio integer discessit.

N. B. IN reditu ad hyberna alternis diebus invasit.

C A S U S III.

Febris quartana longè omnium acerbissima quam hac hyeme curabam, cum dysenteria, brachii, et lateris torpedine, psora et furunculis.

HUESDENII, 1746.

MILES quidam *M. W.* sobrius, et satis fanus, castris hybernis, anno 1745, febre tertianâ immani, NOVI-CASTELLI corripiebatur: a meridie ad vesperem diei insequentis durabat. Symptomata rite procedebant, v. g. albor, febris, dolor lumborum, sudor, sanitas. Emeticis, et affatim cortice peruviano ingestis, tandem convaluit; et usque ad mensem Septembris, anni 1746, quando epidemicè in WILLIAMSTADT increbuit, integer mansit. Ibi et morbus erat adeo mitis, ut, emetico semel et floribus chamaemeli pro jentaculo adhibitis, sistebatur; nec postea in itinere redibat, donec legio HUESDENII erat, quando typum quartanae assumpsit. Nov. 14. Bis febre laboravit; hodie

hodie emeticum sumat ; nimis leniter egit vomitorium. 15. Capiat fortius. Tremor emetico minuebatur, et caetera symptomata mitefcebant. 18. Nosocomium post meridiem visitans, illum tremore, capitis, lumborum, genu doloribus correptum vidi. Horâ post, ferociebat febris ; vespere symptomata mitef-
cunt, et sudore diffluit. 19. Apyrexia. Capiat bis dosin electuarii febrifugi, hujus unciae unicuique additâ theriacae drachmâ.
20. Ut heri. 21. Paroxysmus postremô violentior ; scrobiculi cordis, et lateris dolores infestant. Mittatur sanguis ad uncias 15 : noctu bibat abunde liquores tepidos sale nitri dilutos. Noctu nulla sudatio. 22. Parum infan-
nit. Ter hodie cum torminibus deposuit. De latere adhuc queritur. Febris mitior. Syncope e lecto surgenti. 23. Noctu nulla sedes. Quies delirio interrupta. Hodie lingua alba, arida. Ferocit febris ; tremit. Tremoris tempore cutis calor, internè algor, alvus cita. Detrahatur sanguis ad uncias decem, injiciatur clyisma eccopropticum ; et nisi remittat valde, applicetur epispasticum capiti raso. Remisit, noctu sudor, somnus. 24. Adhuc tormina, cum sedibus mucosis. Febris evanescit. Utatur decocto albo, additâ vini
rubri

rubri semilibrâ unicuique lagenae, pro potu ordinario. 25, et 26. Apyrexia : sed brachium prae torpedine ad os attollere non potest. Latus dextrum eodem modo afficitur. Fricentur bene pannis asperis calidis partes torpidae. Capiat h. f. falis c. c. grana sex, in liquore idoneo. Bene alvus officio fungitur. 27, et 28. Quotidie bis sumit salem volatilem, nec adeo torpidum est brachium. Inungatur fortiter post frictionem sequenti remedio. R. spiritus terebinthinae aeth. unc. quatuor, olei olivarum unc. tres, falis tartari semunciam, spiritus vini rect. unc. sex, misce. Noctu praecipue aures tinnunt omni quarto die, cum sensu frigoris. Detur quotidie corticis peruviani drachma : lumbis aliquando dolet quasi luxati fuissent. 30. Torpor abierit. Venter adstrictus. Capiat tincturae sacrae unciam. Dec. 2. Heri se frigori incautè exponentem, et febris, et dysenteria, et lateris, cum difficili spiratione, et brachiorum torpor, iterum invaserunt. Eadem remedia repetantur, et praeterea partibus torpidis adhibeantur epispastica. 4. Non adeo torpida sunt latus et brachia ; nec tam frequenter dejicit cum borborygmis. 8. Convalescit. Remedia continentur : unguentum epispasticum et brachiis et lateri adhibetur quotidie :

quotidie : bene officio fungitur. 14. Vultu, viribus, appetitu valet : e lecto surgit. Usum corticis, et falis c. c. continuet. Jan. 2. Alvus jam ad pristinam sanitatem restituitur ; sed tempestas adeo frigida, ut foras egredi non possit. Pfora per totum corpus. Floribus sulphuris per os sumptis, furunculi hujus vice in diversis corporis partibus apparebant : hi, emplastro mercuriali adhibito, maturabant.

N. B. Hi sunt solennes apud milites, hoc anni tempore. Notetur quoque, quòd leucophlegmatiae rarissimè hujus anni febres excipiebant. Quidam nostrae legionis corripiebatur, in xenodochio ad OOSTERHOUTE, tumore aquoso corporis totius, qui mane, ut mihi narrabat, mole semper augebatur. Hic morbus quinque purgantibus, &c. rebellis, unâ nocte, diuresi copiosâ, penitus detumuit ; et quamvis postea febre intermittenti affligebatur, nunquam rediit.

C A S U S IV.

*Tertiana pleuritide, et gastrocnemiorum torpore,
dolore praecessa.*

WESTMALL. Vere 1747.

Aprilis 20. **H**ERI Thomas Holmes, miles robustus, sobrius, sanguinei temperamenti, olim morbis acutis obnoxius, in itinere ab ALPHAIN (quod erat longum et laboriosum) ad WESTMALL, fiti, languore, calore et frigore alterno, lateris sinistri dolore lancinante, tentabatur. Postquam ad castra ventum, symptomata excandescebant, et noctem admodum inquietam egit. Hodie vixebam. Tussis aliquando laceffit; nil expectorat; calor ingens; fitis aucta; inspiratio dolore interrupta; pulsus plenus, citus, duriusculus. Perdat statim sanguinis libram; et capiat in poculis salis nitri grana decem, camphorae grana quatuor misce, bis die. Vespere mitescit dolor thoracis, inspirat liberiùs. Laceffit nonnunquam gastrocnemiorum torpor; identidem horrescit. Noctu somnus. 21. Pleurâ adhuc laborat. R. salis c. c. semidrachmam, aceti destillati uncias duas, laudani liquidi semidrachmam, aquae fontis unciam unam, misce;

misce: hujus capiat semunciae quantitatem ter die. Vespere madet cutis; longè mitior dolor; hodie deiecit. 22. Liberè spirat. Meridie horror, tremor, calor, febris, capitis lumborum dolor; dolet etiam parum thorax, dolent gastrocnemii; delirium nonnunquam, sudor tandem. Intermissio; languor. Capiat emeticum horâ septimâ vespere. Spasmos excussit; somnus. 23. Intermissio. 24. Paroxysmus; et sic quater: post secundum circuitum corticem propinabam, cujus uncia morbum penitus abegit.

C A S U S V.

CA S U S qui sequitur, a vermibus pendere videtur: sed quoniam periodicè symptomata redierunt, et febris intermittens in legione grassabatur, quaedamque symptomata saltem rara in morbi decremento apparebant, hìc annectere libet.

April. 14. MACILENTUS quidam, annos triginta natus, non amoeni aspectus, ad tentorium meum, de febre intermittente (ut loquebatur) quibusdam symptomatibus insolentibus comitata, conquestus veniebat. Friget subitò;
frigus

frigus citò excipit calor ; difficiliter spirat ; infra costas nothas sinistras, dolore quasi rodente vexatur ; cibos desiderat, apportatos nauseat. Elapsâ horâ unâ vel alterâ, sede plerumque, a torminibus rodentibus, et febre, liberatur. Spirat tamen semper cum quadam difficultate, et sic quotidie vexatur. Interroganti, num unquam vermes in sedibus observaverat ? se aliquoties vomitu teretes ejecisse per os et nares, immo vermes aliquando ore prorepisse nullo cogente vomitu, respondit. Detur statim bolus cum calomelanos granis sex ; repetatur horâ decubitûs ; et cras capiat pulveris jalappi semidrachmam. His ter dejecit cum novem vermibus : attamen horripilatio, febricula ; h. f. calomelas iterum in conserva rosarum ; et postridie catharticum. 16. Bene fudit alvum purgans, et vermes nonnullos ejecit : vespere verò paroxysmus ; sedes est illi judicium. Repetatur bolus mercurialis, et cras purgans. 18. Nullus fere rodens dolor, asthma tamen. Semper catharticum vermes ejicit : quotidie verò paroxysmus cum calore semper unam, immo duas, nonnunquam et tres horas durante, et tunc et capite et lumbis laborat. 19. Exercitus ad WESTMALL iter fecit, horâ tertiâ matutinâ : sed, quoniam vehicula pro ægrotantibus non

non in promptu erant, ante 21 ad castra non accedit. Iisdem symptomatibus vexatur; verba verò edere distinctè non potest, et nunc paroxysmi in somnolentiam abeunt, quae finitur faecum dejectione copiosâ. Detur illi pulveris stanni uncia in syrupo sacchari ad duas vi-ces, et purgetur cras mâne. 23. Hæri vermes copiosè purgavit, et vespere lenior paroxysmus: loquitur distinctiùs hodie, et ab omni sympto-mate immunis. Vespere post prandium atrox paroxysmus corripuit; et jam sinistrum femur ad digitos usque immobiliter friget. R. salis c. c. grana decem, camphorae grana quatuor; misce. Intestina enemate ex tabaci decocto stimulentur, et partes affectae pannis asperis fricentur, operiantur. 24. Cum mobilitate calent; nauseat adhuc, et tumet subitò non-nunquam abdomen. R. pulveris jalappae i-pecacuanhae ad grana quindecim, calomelanos grana quatuor; misce. Capiat statim. *Ανω κ̃ κ̃τω* egit, et immunem a paroxysmo servavit hodie. 25. Appetitus melior. Paroxysmus nullus. 26. Capiat iterum bolum ex mercu-rio et radicibus. 28. Omnia symptomata abi-erint. 30. Integer.

N. B. Fere omnes, qui febre periodicâ hoc tempore laboraverunt, tussis corripuere.

C A S U S VI.

Tertiana nephritide praecessa.

WESTMALL.

MILES quidam, olim dolori nephritico parens, semper intemperatus, annos 34 natus, habitûs sanguinei, Aprilis 23, postquam milites mane ad nomina responderant, dolore nephritico, vomitione, inguinis et pubis molestiâ, urinae difficultate, corripiebatur. Mittatur sanguis ad libram. Detur clyisma terebinthinatum statim, et capiat cochleare omni trihorio sequentis haustûs. R. spiritûs Mind. semunciam, laudani liquidi guttas sexaginta, aquae cinnamomi tenuis uncias duas; misce. Vespere sedantur dolores; vomitus nullus, at nausea. N. B. Postquam primam julapii dosin sumpserat, magnam citò bilis variegatae quantitatem evomit: noctu quietior. 24. Adhuc difficultas urinae. Adde julapii unciae unicuique, salis absynthii semisrupulum. Vespere mingit copiosè; febris nulla. 25. R. pulveris jalappae grana viginti, cremoris tartari grana decem; misce: capiat statim. Vespere ter deiecit; et jam ab omni dolore liber. 26. Paroxysmus nephriticus, sed multò mitior.

Repetatur

Repetatur julapium cum sale absynthii; in castris femicupio uti non datur. 27. Fere totus abierit: facile urinam reddit. De sensu doloris potiùs (quem Britanni *Soreness* appellant) in renum regione conqueritur: ab omni molestia liber, somnus altus, ex quo, horâ sextâ 28 mane, horripilatione, aegritudine, calore, febre, sudore, expergefactus est: quatuor horas duravit. Nullus dolor nephriticus. Apyrexia. 29. Intermiffio. 30. Primô mane febris, cum iisdem fere symptomatibus. Parum capite et lumbis laborat. Pulvis contrayervae, et sal nitri, in poculis, praesente febre, et intermittente, pro remedio. Maii. 2. Mane circuitus multo lenior. Capiat vespere corticis drachmas duas. N. B. Hac tempestate citiùs corticem propinabam, et dosin augebam, quam autumno 1748; quia citò cum Gallorum copiis manus conferere expectabamus. 3. Ad SCHILD castra posuimus. Cum commilitonibus iter fecit: bis iterum febris tremore praecessa unciâ corticis penitus curabatur.

N. B. Hoc tempore saepe corticem dedi, quamvis lumbi doluerunt, nec frustra. Autumno 1748, nunquam fere praesente lumbagine praescripsi: immo, nonnunquam vertiginosis,

noſis, hac tempeſtate, cum ſucceſſu ingeſſi;
at 1748 nunquam.

C A S U S VII.

*Febris tertiana dolore auris et faucium praecedente
et comitata.*

SCHILD.

MILES quidam, 40 fere annos natus, ſo-
brius, vegetus, laboris patiens, Maii 4,
ante prandium, dolore pungente lancinante
auris internae ſiniſtrae, afficiebatur. Quando
loquitur, verba per aurem tranſire cum doloris
augmento videntur. Febricula. Perdat ſan-
guinis duodecim uncias; et foveatur pars
laeſa infundibuli ope oxycrotio tepido. Lanâ
obturetur auris. 5. Dolor ſomnum uſque
ad horam ſecundam matutinam impedivit.
Brevi poſt, dormientem pandiculatio, horror,
frigus, quae citò cephalalgia, lumbago, dolor
auris auctus excipiebant; et denique mentis
alienatio ſudorque excitabant. Deglutitio diffi-
cilis; fauces inflammantur cum tumore. Ap-
plicetur nuchae epiſpaſticum acre: bibat li-
quores tepidos cum ſucco citreo. Veſpere
ſymptomata urgent: ſtimuletur alvus enema-

te purganti. Noctu somnus. 6. Mens constat; nulla febris; nec aures nec fauces dolent, nisi vel sternuat, vel nasum emungat. Capiat cremorem tartari in poculis. Vespere febris recrudescit, dolor auris ad mentum usque se porrigit. Foveatur oxycrotio: perdat iterum sanguinis uncias decem. Crustâ albidâ, viscidâ, quam Angli *Buff* vocant, obducebatur. 7. Apyrexia fere. Doloris intermissio. 8. Mane tremor, frigus, febris saevior, delirium. Capiat spiritum nitri dulcis in liquidis; et, nisi mens constet, ante vesperem irritetur alvus enemate. Meridie sudor: capiat pulverem contrayervae in salviae infusione tepida, quam bibat abundè. 14. Ter paroxysmus, cum auris dolore. Semel emeticum sumpserit, et corticis semunciam. 16. Officio fungitur militari, et heri iter cum commilitonibus fecit. Capiat nonnunquam theriacam Andromachi, donec penitus convalescerit.

N. B. ÆGROTANTES nostrae legionis, ante 9 Maii, in tentoriis pro illis positis, in acie extrema, erant: hâc, saepe sudatio turbabatur, et potiones alimentaue idonea saepe illis defuerunt: nono veròq; Maii legio sola ad BROCHAN iter fecit; ibique domus rustici satis commoda aegrotos recepit: et sic plerumque per reliquam hujus anni militiam.

C A S U S VIII.

Febris tertiana cum pustularum eruptione.

D. *Thomas Lyster* tunc militum ductor, sed postea ad maiorem imperii gradum, quo nunc dignissimè fruitur, evectus, 12 Maii, postquam noctes quasdam sub dio stationes egerat, hodie se lecto fricens, inquietus, et quasi contusus contulit, Brevi calor, febris, capitis lumborum dolor, pericardii molestia. Bibat abundè serum rhenanum; febre declinante, et erumpente sudore, vomitio bilis et phlegmatis sanguine tincta. Vespere dolet caput, calor naturalis; quies interrupta. 13. Cephalalgia, et cardialgia, autumno superiore, intermittente satis longâ et saevâ laboraverat. Emeticum propinare formido, ni praecedat venaesectio; venaesectionem verò ille extimescit. Equitando malum discutere tentet. 14. Equo insidens, horripilatione, quam excussit citus tentorium reditus, corripiebatur; febris inde ferocior, dolorum exacerbatio. R. lap. contrayervae in poculis; febris declinatione, pustulae albae, frequentes, parvae, nasum, labia, os internum obsiderunt. Sudor priore parcior; dolorum remissio; in sero capiat laudani liquidi

quidi guttas sedecim : somnus altus. 15. In itinere apyrexia. 16. Febris omnium faevissima ; sanguinem mittere tandem permisit ad uncias sedecim vespere ; sudor ingens, dolorum mitigatio. 17. Febricula. Capiat elixirem vitrioli in poculis, et malum citreum fugat. Paroxysmo remittente semper vomit ex quo venaesectione instituebatur. Nullum cum bile sanguinem fundit. Post meridiem apyrexia. Impensè corticis exhibitionem petit. Capiat corticis drachmam in potu *caffè*. Junii 1. Quotidie corticis drachmas duas capit. Nullus paroxysmus. Utatur amaris sequentibus. R. rad. galangae, gentianae *ana* drachmas tres, corticis aurantiorum drachmam unam, falis absynthii semidrachmam, nucis moschatae N° un. chalybis in nodulo drachmas duas : infundantur in vino rhenano. Capiat cyathum bis die. Vertente autumno febris rediit ; sed citò amaris et venaesectione abiit ; nec postea anno 1748 recidivam passus est.

C A S U S. IX.

Tertiana cum cholera morbo, &c.

SCHILD.

ADOLESCENS vegetus, plethoricus, novus miles, Gallo-Britannus, vespere Maii 4. subitâ aegritudine, nausâ, vomitione, frigore, scrobiculi cordis dolore, torminibus, dejectione frequenti dolorosâ corripiebatur. Noctu, calor, fitis, symptomatum incrementum, nisi quando aquam fontanam ingurgitavit. Delirium. Decurionis incuriâ aegrotâsse ignorabam, et erat morienti similis, quando 5to vivebam. Adhuc bilis vomitio, adhuc dejectiones. Dolet, delirat, fitit, omnia nisi fontis aquam rejicit. Pulsus debilis, frigus extremorum, lipothymia. In aquam ferè fervidam pedes immergantur; alvus clysmate edulcorante oleoso mulceatur. Naribus admoveantur salia volatilia. Et denique capiat laudani liquidi guttas viginti in fontis cyatho. Meridie symptomata remittunt: lingua aphthis dolet: fauces quasi excoquantur: impensè aquam frigidam desiderat: magnum inde levamentum percipit. 6. Pulsus hodie plenior. Sanguinis uncias duodecim perdat. Venter

culus

culus constat magis : adhuc tormina, sedes adhuc. Capiat ipecacuanhae femidrachmam ; decem minutis rejecit, sed probè evomuit. R. sal. absinthii drachmam unam, succi citreorum q. s. donec effervescentia quiescat, adde tunc aquae cinnamomi spirituosae uncias duas, spir. salini aromatici drachmas duas, aquae fontis uncias tres ; misce. Hujus capiat cochleare unum omni trihorio. Capiat h. s. opii puri granum. Noctu somnus. 7. Apyrexia, dolorum cessatio, pergat in usu medicamentorum. Post meridiem, dolet, tumet, rubet malum sinistrum. Horripilatio horarum trium, febris ad noctis decimam horam, in febris statu pustulae circa labia erumpebant. Iterum cholera morbus non misturâ Riverii, sed aquâ fontanâ unicè sedandus. Noctu sudor. 8. Intermissio. Malum tumet magis. Adde misturae Riverii unciae unicuique corticis femidrachmam, quam capiat ter die cochleatim. 9. Parvus paroxysmus, tribus horis, sudore solutus. Paroxysmi tempore a cholera morbo immunis. Capiat semel misturam vespere. Ter postea periodicè rediit. Tandem corticis et misturae usu terga dedit, nec unquam postea laceffivit.

N. B. Hôc casu primò aquam fontis in cholera sedanda aliquid valere edoctus eram ; quod aliorum exempla postea comprobabant. Neque tamen semper cum successu usurpatur, et tunc epispasticum ventriculo appositum, vomitum saepe sedat.

C A S U S X.

Febris intermittens quotidiana, quam praegrediebatur febris lenta periculosa.

Ann. 1748.

VIR quidam, nomine *Ford*, procerae staturae, ultra annos 40 natus, elapsâ septimanâ, symptomatibus quae hâc tempestate febrem intermittentem comitabantur, corripiebatur. Hisce per venaesectionem et emeticum discussis, integer per spatium 2 vel 3 dierum mansit. Hodie, Aug. 12. febricula, calor, fitis, thoracis dolor, impedita respiratio. Mitt. sang. ad uncias duodecim. 13. Pulsus exilis, vix percipiendus : cutis frigiditas, oculi immoti, stupor, quaestionibus responsa non dabat, sensibus internis orbatus ; applicetur statim epispasticum quam acre ad cursum arteriae

teriae cervicalis *. Detur vinum cum cort. cinnam. et nuc. moschata, ad quantitatem uncia-
 duarum ter de die, et capiat bolum sequentem
 omni trihorio. R. rad. serpent. campho-
 rae, *ana* grana octo; misce in idoneo quo-
 vis syrupo. 14. Supinus cubat; pulsus ple-
 nior; quoad caetera mutatio nulla, alvi adstri-
 ctio per quatuor dies; injiciatur clyisma ex ta-
 baci decocto confectum, adde sal. c. c. vol.
 scrup. unum; misce; nec inde tamen venter
 fundebatur; acrius detur h. f. Brachiis internis
 epispastica applicentur. Loquenti oculos ob-
 vertit, parat respondere, sed lingua renititur.
 Hesternâ nocte dejecit. Repetatur clyisma his,
 repetantur bol. et vinum, et plantas pedum
 nunc valdè frigidas, sinapismis acrioribus cale-
 fac. 16. Pulsus plenior, lentior, cutis calida,
 mens

* Annon anatome harum arteriarum successûs epispasti-
 corum hisce partibus applicatorum, rationem reddit? Ori-
 untur ex truncis cordi proximis a convexitate insignis arcûs
 erumpentibus. Ad cerebelli interiorum potius quàm exte-
 riorem substantiam distribuuntur. Omnino sexta sanguinis
 (anne solidioris laeviorisque?) pars, cum magno impetu,
 illuc defertur. Ligatis carotidibus (tradente expertissimo
 anatomico HALLERO) non ideo perit animal, et ne qui-
 dem valdè laborare videtur. Annon aliquid quoque faciunt
 ad ramum retrogradum, qui per omnem piae matris longi-
 tudinem descendit, et tandem ad coccygem exit et evane-
 scit? Vid. prim. lin. Phys.

mens ferè constat, alimenti desiderium, deiecit bis hodie sine injecto clysmate; sudor nullus. 17. Mens planè constat. Capiat tamen et bolos et vinum: sint alimenta eupepta, &c. 20. Egreditur quotidie. 23. Horripilatio quam brevi, febricula ferè sine doloribus sudorque duarum horarum spatio finiens excipiebant. 24. Paroxysmus ferè eâdem horâ, certe iisdem symptomatibus, et eodem spatio finiens. Et tunc plena intermissio. R. cort. peruv. semidrachmam, serpent. semidrachmam. Capiat bis die, quando febris abest. 25. Paroxysmus et brevior et mitior. 30. Triduo proximè elapso, paroxysmus nullus. Septemb. 4. Tardè ad integritatem redit. 10. Valet.

C A S U S XI.

Febris tertiana cum dysenteria cruenta, dysuria, vermibus viridis coloris, et efflorescentiis.
Ann. 1748.

MILES, sat robustus, annos 34 natus, undecim diebus elapsis febris tertianae symptomatibus solennibus opprimebatur. Dolor capitis, etiam febri absente, mansit: vicibus partitis, ad hocce symptoma debellandum,
uncias

uncias sanguinis quadraginta perdidit. Quarto die ab invasione, emeticum ingruente horrore sumpsit; quo discusso, exacerbabantur febris et dolores per septem horas. Nullus verò sudor sequebatur: sed saepe dejecit absque torminibus, et cruore. Die septimo, et venter cruciabatur, et faeces tinctas sanguine saepius fudit: cephalalgia, sitis, nullum cibi desiderium, tenesmus. Repet. rad. ipecac. semi-drachma statim. Vespere eadem symptomata. Mittatur sanguis ad uncias decem: clyisma emolliens, ex fero lactis, ol. oliv. et saponis parva quantitate. Die nono, minuuntur symptomata: faeces mucosae, cruor nullus, vertiginosus aliquando. Hodie, viz. Jul. 31. Ex quo dysenteria corripuit, a tertiana immunis manserit. Sumat electuarii Diascordii scr. un. h. f. August. 1. A sumpta mane rhei semi-drachma, alvus quater fudit: materies fusa erat coloris crocini. Vespere rediit capitis dolor; somnus interruptus. 2. Bis mane dejecit: muci quantitas minuitur, bilis augetur. Tenesmus urinalis urget: cochleatim, et cum dolore, urinam coloris rubri, quae sanguinem in matula deponit, reddit. Injiciatur bis quotidie clyisma terebinthinatum. Hauriat saepe infusi seminis lini, addito limonum succo, cyathum;

thum ; et, post singulas sedes, ex electuario sequenti, ad pisi magnitudinem capiat. R. electuar. e scordio dr. duas, rhe. elect. dr. un. ol. juniper. gut. decem ; misce. Quamvis nocturnarius e lecto surgit, noctem plerumque insomnem agit. 3. Quinques deiecit cum dolore : mane pacatior est. Omni vespere de sensu ponderis, et subita inflatione in regione ventriculi quae eructando minuuntur, conquestus est. 4. Quater ventrem liquabat cum torminibus. In prima sede, vermiculos viginti virides, latos, cum pedibus ad ventres appensis, numerabat. Erant faeces flavae et mucosae. 5. Appetitus vegetior ; dormivit melius ; fere nullus ponderis sensus ; inflatio nulla. Bis tantum hodie deiecit. Sumpsit quotidie elect. prius praescriptum ad 20. Sedes, et tormina sensim minuebantur. Urinam placide reddit copiosam ; et reliqua symptomata adeo mitescebant, ut me insciente ab electuarii usu desisteret. Sed misellum citò poenituit : quippe 24 August. faeviolem impetum dysenteria fecit, vices deiecit : sedes, ex mucobile, et sanguine mistis constabant ; ex his et quaedam erant omnino cruentae ; febris nulla, sitis vehemens. Repetatur statim rad. ipecacuanhae semidrachma. Ad dolores mitigandos,
julepii

julapii sequentis cochlearia duo horâ decubitûs
sumat : R. aq. font. uncias quatuor, spir. falin.
aromat. semidrachmam, laud. liquid. Sydenh.
drachmam unam ; misce. 28. Symptomata
mitiora ; sedes sunt adhuc cruentae. Hodie
efflorescentias quasdam rubras a pisi ad nu-
cis moschatae magnitudinem, et brachia et
corpus, thoracem praecipuè foedantes, mihi
monstravit : per septimanam elapsam continu-
averant. Sitis, cibi desiderium ; attamen citò
quaecunque esculenta per sedem indigesta
reddit. A cibo redit ponderis sensus inquie-
tus, quòd sedes brevi insequentes abigunt.
Dubius quid facerem haesi : tandem, sympto-
matibus rite perpenfis, electuario priùs prae-
scripto corticis drachmas duas jungebam, quod
capiat ter de die. R. etiam calam. arom. galang.
ad drachmas duas et semis, cort. peruv. drach-
mas duas, gentian. drachmam unam et semis,
ferri in nodulo suspensi semidrachmam, vini
Hispanici (vulgò *mountain*) libram unam et
semis ; misce. Stet ad focum per duos dies :
hujus hauriat jejuno ventriculo unciam unam
bis vel ter nycthemerae spatio. Sit *thee* ex
floribus chamaemeli confectum pro jentaculo.
Horum usu pertinaci, dysenteria et reliqua
symptomata abierunt : sed Septembris initio
rediit

rediit tertiana, quam citò cortice et amaris profligabam. Ad finem Septembris, a suscepto frigore dysenteria iterum invasit: nec convaleuit, ante reditum in SCOTIAM.

C A S U S XII.

Febris quotidiana intermittens (cum alvi notabili astrictione) quae postea tertianae typum inducebat. Ann. 1748.

JUVENEM quendam, nomine *Williams*, vegetum, alacrem, Jul. 28: capitis, lumborum, extremitatumque dolor iniit; quae horripilatio, et totius corporis frigus citò sequebantur. Brevi febris, calor, fitis, bilis vomitio, quae colicus dolor saevus, cum alvi astrictione, fere intolerabilia reddidit. 29. Viscebam: symptomata erant aequè immitia, pulsus plenus, celer; mittat sanguinis ad libram, et capiat statim pulveris communis purgantis semidrachmam; injiciatur et clyisma emolliens post sumptum catharticum. Semel tantùm dejecit. Febris et dolores mitiores, tormina aequè saeva. Repetatur clyisma: magnam inde faecum quantitatem cum egregio levamine fudit. Vespere febris exacerbatio, iterum mitatur

tatur sanguis ad uncias duodecim. Sudor, quies. 31. Capitis dolor non immitis, sanus quoad caetera. Aug. 1. primò mane febris invasit quem sudor tandem vespere manans curavit. 2. Mane intermissio plena. Sed horâ undecimâ, horror, tremor, nausea, febris, sitis, capitis molestia aucta, articuli dolent: sudor qui adhuc 3. non restringitur. *N. B.* Nutricis incuriâ emeticum tempore horroris non sumpsit heri. A prandio febris nulla, dolores pacantur. 4. Adsunt symptomata paroxysmi ingruentis: capiat statim emeticum solenne. Vix tremuit. Febris quietior, dolebant et caput et lumbi, sudor. 6. Sudat, adhuc adest et calor: prae debilitate stare nequit. Nec dolor, nec sitis, cibos appetit. Alternis diebus per septimanam elapsedam enema emolliens ecoproticum praescripsi, sed hisce ne vel semel motam alvum fuisse invenio. Detur potio purgativa: bene officio fungebatur. Vespere paroxysmus. Tremor nullus, sensus frigoris brevi finiens: febris mitior. Sudor nullus. 7. Horâ nonâ, tremor, nullâ febre, calore nullo secutus, sex horas durans; dormivit placidè. Et 8. calor, sudor, sanitas. Vespere verò paroxysmus, febris, sitis, insomnia, dolores. 9. Sudor, quies, integritas: a sexto,

Y

absente

absente febre, corticem, cum sale absinthii, nitri, et rhabarbaro, in electuarium confectum, ad quantitatem nucis moschatae, quotidie deglutit. 10. Intermissio. 11. Ad vespere intermissio, quando horripilatio ad diem insequentem scil. duodecimum durans, quam calor, sudorque tandem profligabant. Per tres dies proximè elapsos, alvus ne vel semel fudit. Finitâ febre, capiat pulveris cathartici scrupulos duos. Vespere nulla sedes: injiciatur enema sequens. R. lactis recentis semilibram, vitelli ovi unius, olei olivarum unciam unam, jalappi semidrachmam. Alvum bis exoneravit. 13. Mane intermissio. Vespere calor absque dolore. Capiat elix. vitrioli guttas quadraginta. 14. Mane calor et fitis. Capiat pulveris contrayervae comp. cum sale nitri semidrachmam in hausto quovis calido. 15. Intermissio quando semper electuarii febrifugi scrupulos duos omni trihorio vorat. 16. Intermissio, sed ut simul surgere vel ambulare nititur, vel animi deliquium patitur, vel caecus fit subitò. Tussit aliquando, et hinc dolet caput. 17. Febricula, fitis sudore discussa: cibi desiderium. 18. Erectum adhuc corpus tenere non potest. Alvi adstrictio. Capiat pulveris alvum ducentis scrupulos

scrupulos duos; copiosè deiecit. 20. Intermiffio. 21. Intermiffio. Perstat in usu electuarii compositi; vespere, febricula, sudor. 22. Intermiffio. Appetitus acer, color vegetior, ambulare potest, vespere febris. 23. Intermiffio. 24. Horror, oris amaritudo, nausea, capiat emeticum cum calomelanos granis tribus, resinae jalappae grana sex; citò febricula, sudor sequebantur. *Ανω καὶ κατω* evomuit. 25. Intermiffio. Capiat electuarii febrifugi drachmam unam mane & vespere, donec integritas redeat. 26. Tremor, febris, &c. et sic tertianae typum servabat ad Septembris initium quando penitus quiescebat, nec rursus aegritudo accidebat.

C A S U S XIII.

Febris intermittens, postea continua cum perdita memoria, singultu, labiorum, palpebrarum spasmis, et facie hippocratica: remittens, et denuo intermittens.

MILITEM quendam, nomine *Prichard*, Gallo-Britannum, robusti habitus, temperamenti biliosi, August. 2. horripilatio, cephalalgia, lumborum, et a tarso usque ad genu

genu dolor, tremor sesquihorae, calor, febris, invaserunt, sudore, quiete judicata. 3. Mane dolor lancinans finistri lateris supra mammam, respiratio difficilis, febris, dolorum heri renovatio. Perdat statim sanguinis libram unam. Bibat abunde liquores tepidos, farinaceos, cum spiritûs nitri dulcis quantitate sufficiente. Phlebotomiâ dolores levabantur: sudor nullus, somnus altus. Mane nec dolor nec febris: vespere verò tremor, dolor, (exceptâ pleuritide, quae nunquam postea lancinabat) febricula sine sudore, somnus. 5. Intermissio, malè tamen dormivit. 6. Intermissio, noctu tremor duarum horarum. Dolores ut antea; nec febris nec sudor, quamvis liquores tepidos, &c. abundè, cum pulvere contrayervae, haufit. 6. Augetur dolor, dolent oculi et finus frontales, febris. Mittatur sanguis e vena jugulari ad uncias sedecim. A prandio non dolet caput, nisi tussit. Nulla febris, mediâ verò nocte, tremor trium horarum, dolor, fitis, febricula. Et 7. sudor viscosus per totum corpus diffusus, augeatur cyathis quibusdam vini rhenani in serum cum lacte facti. 8. Sudat adhuc. Intermissio. Vespere de nausea et oris amaritudine conqueritur. Capiat elix. vitrioli guttas viginti ter de die in poculis.

Quotidie

Quotidie dejicit. 9. Somnolentia, stoliditas, obliviscitur quae fecerat paulò ante, linguae ariditas, sitis intensior, auctus cutis calor, labiorum et palpebrarum spasmi, quando se erigere nititur, tremit, dentes concutit, syncope. Aliena loquitur. Pulsus nec citus nec plenus, sat naturalis. Mittatur verò sanguis ad uncias octo. Applicetur emplastrum epispasticum amplum inter scapulas. Vespere symptomata paulatim mitescunt, sudor profluit: nulla quies. 10. Febris, cutis calidior, pulsus celerior, spasmi, accuratius respondet, sitis. R. rad. serpentariae, camphorae, *ana* grana octo; misce: fiat bolus, quem capiat omni quartâ horâ. Supra bibat cyathum feri rhenani fortioris. Quies melior: sudor nullus. 11. Eadem symptomata urgent: delirium. Applicentur epispastica acria brachiis internis. Nox pacatior. 12. Non tam aliena loquitur, adstantes novit; et bolos et liquida quando porrigunt, haurit. Epispastica magnam foetidae et quasi saniosae materiae vim fundunt. Cubat supinus. 13. Dormit supinus, facies hippocratica; et manus, et caput convelluntur. Pulsus bonus, calor naturalis. Vespere melius se habet, lingua ruffa, arida, sicca sicut cornu: sitis intensa. 14. Eadem symptomata, longa

longa suspiria saepe ducit. Capiat medicamenta omni trihorio. Vespere exacerbescunt mala, nullus sudor, nec heri nec hodie alvus. Injiciatur clyσμα paulò acrius. Somnus melior. 15. Symptomatum remissio : fitis aequè magna : pro prandio sumpsit hodie panadam cum vini generosi cyatho ; saepe terrore percussus expurgiscitur. Melancholicus nescio quid de Deo irato timet. Capiat vini generosi per se semilibram quotidie. Vespere semper exacerbatio. Singultus frequens, suspiriosus ; spasmi mitiores. 16. Mane remissio, lingua coloratior, succulentior. Vespere omnia in pejus ruebant. Applicetur pedibus totis CRATONIS cataplasma. Somnus pacatior, terroris expers ; nunquam sudat. 17. Remissio notabilis : mens plene constat : hodie bis dejecit : fitis adhuc. Vespere exacerbatio nulla ; sed in somniis terror : cibos appetit. 18. et 19. Melius se habet omni horâ ; perstat verò in usu medicamentorum quae tam egregiè opem tulerint. Ferè nulla fitis. Urinam subsidentem plenâ hypostasi observare fuit. 20. Febricula, sudatio ; heri ingurgitavit magnam carnis quantitatem, me insciente. 21. et 22. Nulla febris, &c. 28. Exercitio utitur. Corticem cum sale absinthii ad vires roborandas sumit.

fumit. Sept. 12. Verus paroxysmus hodie, qui primò tertianae typum induebat, per tres circuitus, dein per duos dies intermittebat. Quotidie fumit corticis drachmas duas, falis absinthii scrup. semis in electuario. Oct. 8. Elapsâ septimanâ, nullus paroxysmus: neuti- quam medicamenta negligat. 17. Morbus so- pitus cum saevitie heri rediit. Cephalalgia, febris immanis, sudor copiosus longus, tem- pore paroxysmi frigidi (aër erat frigidus) in- fusum forte salviae bibere iussi. 18. Inter- missio nec postea recidivam patiebatur.

C A S U S XIV.

Febris remittens cum subito delirio, spasmis car- pi et musculorum qui caput incurvant, aliisque symptomatibus horrendis; postea continua, et denuo intermittens.

MILES quidam, *Westcomb*, annos 40 na- tus, robustus, sanguinei temperamenti, saepe temulentus, malè se habuit per quosdam dies; munera tamen vitae militaris obiens, 12. August. febre, ingenti calore, siti, et post paucas horas, delirio affligebatur. Respon- sa non dabat, quamvis oculos roganti obvertebat.

Tremor

Tremor et spasmī (*twitching*) manuum et musculorum qui caput inclinant. Pocula respuit. Pulsus rapidus, non valde plenus. Mittatur statim sanguis ex arteria temporali ad uncias octo. Vespere eadem symptomata. Applicetur epispasticum acre dorso: caput rasum et tempora, aceto, sale nitri, et aquâ fontis embrocentur. Noctu aliena mussitavit. 13. Mitiora symptomata: de dolore emplastri queritur, liquores haurit, ad latus cubat. Meridie febris, calor, sensibus externis et internis orbatus, nec vocem edit, nec gemit; brevi cutis frigida, pulsus minor. Capiat statim bolus ex radicis serpentariae semisrupulo, camphorae granis sex, salis c. c. volatilis granis quatuor; misce, omni quartâ horâ capiat. Vespere nullum voraverat, erant omnes in ore: sub se alvum fudit. Applicentur epispastica tam capiti quam femoribus internis; et cataplasmata acriora pedibus admoveantur. Noctu poscebat matulam, et alvum iterum fudit. 14. Bolus hâc mane sumpsit cum poculo feri rhenani fortis: adhuc mentis alienatio, respondet non plenè. Meridie febris exacerbatio, cubat supinus, cutis vicissim calor et frigus, sudor frigidus toto corpore, filet, nil sumit per os; pulsus tremulus, parvus. Horâ tertiâ gemit, dolet,

dolet, respondet; et bolos, et cyathum vini haufit; delirat tamen aliquando; facies verò aequè lurida. 15. Et bolos et panadam cum vino fumpfit; bene evacuant epispastica. Meridie iterum omnia symptomata in pejus ruunt: intermittit arteria carpalis quartâ quaque pulsatione; cutis praecipue verò extrema frigent. Admoveantur epispastica tibiis internis; cataplasmata renouentur plantis pedum, et detur clyfma quam stimulans. Vespere eadem symptomata; cutis tantùm calidior: filet omnino, prae se fert imaginem moribundi. Primô mane gemere incipit: epispasticorum dolorem sentire videtur. Linguam horâ nonâ roganti monstravit. Bolum, et cyathum vini fumpfit. Horâ undecimâ omnia pejora: tertiâ quâque vibratione intermittit pulsus; tendinum subsultus violens; ore distorto et semiaperto horrendus; facies livida, pallida; filet. Admoveantur epispastica brachiis internis: injiciatur clyfma acre, fudit alvum. 17. Vivit adhuc: renovetur cataplasma CRATONIS; injice clyfma ut heri, et stimula partes emplastris excoriatas unguento epispastico. Vespere dolet, gemit, pocula, et bolos renuit. 18. Mitefcunt symptomata, clamat, pulsus aequalior; panadam, bolos et vinum deglutiebat.

Z.

Capiat

Capiat bolos omni trihorio, et vinum detur et clyfma. Vespere nulla symptomatum exacerbatio. Cutis aret, pulsus aequalis, me novit, calor fere naturalis. Repetatur enema. 20. et 22. Respondet distinctè, et fere mens constat. Nunquam dejicit sine purgante. Medicamenta continuet. Sept. 2. Convalescit quotidie; sint medicamenta cardiaca roborantia. Detur vini semilibra quotidie, et bolo addantur chalybis grana quatuor, quem capiat bis die. Corpus exerceat. 12. Heri verus paroxysmus intermittentis corripuit. Hodie febris nulla; capiat lene emeticum, quando horrere incipit. 13. Emeticum sumpsit, leniter horruit, brevis circuitus, plena sudatio; et sic octo circuitus habuit. A quarta intermissione electuarium febrifugum, cum sale absinthii, interposita nonnunquam rhei parvâ dosi, quoniam venter erat astrictus, sumpsit. Octob. initio, favente Numine, jam valet.

C A S U S XV.

*Febris remittens tertiana cum maculis purpureis,
&c.*

AUGUSTI initio, quendam, nomine *Nelson*, annos 30 natum, tenuioris habitus, nulli verò

verò morbo obnoxium, cephalalgia subita corripuit, citò algor, calor manuum praecipuè, febris; noctu eadem symptomata, sudor copiosus. 2. Mitius dolet caput, caetera sanus; noctu quies. 3. Mane capitis dolor; vespere horripilatio parva, fere nullum caloris augmentum, sudor, somnus. N. B. Bis ipecacuanham ceperit; uncias sanguinis viginti amiserit: cras catharticus pulvis administretur. 6. Quater deiecit; appetitus vegetior, cephalalgia adhuc. 7. Idem morbi tenor, capiat hòc mane elix. vitrioli guttas viginti. Vespere brevis paroxysmus, sudor per noctem, somnus. 8. Adhuc caput dolet, sed mitius. Horâ duodecimâ facies, corpus et extrema subitâ eruptione macularum purpurearum magnitudinis variae et figurae, obducebantur fere; nulla febris, nullum cephalalgiae vel incrementum vel diminutio: pruritus nullus. Capiat elix. vitrioli guttas viginti ter die, a frigore se contineat, nec tamen lecto affigatur. Detur nonnunquam portio exigua pulveris contrayervae cum nitri sale; et horâ somni serum vini rhenani. 9. Eadem symptomata. Noctu paroxysmus cum sudore, et bilis vomitione copiosa. 10. Capitis dolor pertinacissimè durat.

Radatur

Radatur, et parti affectae, scil. occipiti, epispasticum amplum admove ; per 48 horas maneant 12. Longè mitior dolor ; nullus paroxysmus ; maculae evanescere incipiunt. 13. Nullum sentit dolorem nisi ab epispastico. Detur corticis scrupulus m. et v. cum elix. vitriol. ut priùs. 20. Alternis noctibus aliquando sudat, aucto parum calore. Nulla cephalalgia ; maculae evanuerint ; appetitus bonus, firmior quotidie ; corpus exerceat, et medicamenta continuentur. 28. Proximis duobus diebus ne vel semel alvum fudit. Hodie cardialgia, tormina, fitis ; omnes liquores vomit citò ; vertiginosus ; thoracicus dolor, qui a vomitu augetur ; nulla febris. Detur clystma statim : sedetur dolor parv. dof. laudan. liquid. SYDENHAMI : sistatur vomitio elix. vitrioli, et aquâ fontis ; et denique alvum solve rhei et jalapii aequatâ portione. 29. Ter dejecit, minuuntur dolores : rejicit nonnunquam per os liquida. Repetantur elix. et aqua. Vespere nullus dolor omnino ; vomitus sedatur. Sit chamaemelum pro jentaculo. Capiat corticis parvam quantitatem quotidie, cum vini cyatho. Sept. 3. Heri paroxysmus, sudoris multum : integer hodie. 4. Circuitus iterum ; et sic alternis diebus corripuit, ad medium mensis insequentis,

sequentis, quando duplici tertianâ bis laborabat, nec unquam postea ab illa passus est. Diebus intermediis electuarii febrifugi compositi semidrachmam bis die sumpsit. Aliquando rhei debitâ dosi, primae viae purgabantur: et denique valetudo, exercitio, cibo analeptico, vino, et amaris, restituebatur.

C A S U S XVI.

Febris anomala tertiana cum subita caecitate, oculorum inflammatione, et sinistrae corneae opacitate.

SUB finem Julii, miles, nomine *Evans*, annos 28 natus, robustus satis, aegrotabat per quosdam dies, nec tamen ab officio militari abstinuit; sed malo ingravescente, ineunte Augusto, tandem ad valitudinarium venit. Erat facie subictericâ macilentâ, sudore frigido, calido nonnunquam diffluens, animo saepe linqens. Erat pulsus parvus, celer; nausea, fitis: quiescat paululum, et tum propinetur cyathus vini generosi. Vespere horripilatio, pandiculatio, febris, capitis et lumborum dolor, vomitio: affatim liquores tepidos farinaceos bibat cum sale nitri. Sudor tepidus,

tepidus, dolorum imminutio. Quies parum interrupta, postridie symptomatum remissio. Detur sal nitri in poculis, et quoniam constipatur alvus, clysmate irritetur. 14. Augusti, quatrduo elapso, vertiginosus, fiticulosus, raro calidus, nunquam frigidus, sudans nunquam, attamen raro dormit noctu, interdum nonnunquam. Capitis dolor continuus. Capiat emeticum statim. 15. Emetico ferè capitis dolor excutitur; cibos appetit; capiat elix. vitrioli guttas viginti bis die. 19. Anxietas, dolor scrobiculi cordis, tumor nullus, ad tactum dolens, respiratio impedita. Mittatur sanguis ad uncias decem. Detur parum salis c. c. in poculis, et pars affecta fotu idoneo laxetur. Sudor nullus, auctus calor, nulla quies, mitescit dolor, bis alvum fudit. 21. Primò mane per quatuor horas somnum capiebat. Surgens erat vertiginosus parum, quiescit scrobiculi cordis dolor. 22. Calor, tormina, alvi adstrictio; detur statim semidrachma pulveris jalappi. 23. Nec calor nec tormina, quater alvum fudit purgans. 26. Diebus tribus elapsis, tantum infirmus, nec viget appetitus; dentur amara cum vino donec corpus exercere possit. 27. Undecimâ horâ ante meridiem subitus dolor capitis cum vertigine invasit

vafit. Calor, fitis, febris, fomnus, in fomno
 anxietas, delirium, nullus fudor, femel de-
 cit, noctu quies, hodie fumpfit pulverem con-
 trayervae. 28. Benè fe habet; noctu corripieba-
 tur dolore oculi finiftri lancinante. 29. Inflam-
 matur oculus, inflammantur et palpebrae cum
 tumore. Mittatur fanguis e vena jugulari ad
 uncias decem, et applicetur parti affectae cata-
 plafma e mica panis. 30. Adhuc dolet oculus.
 R. pulveris jalappi femidrachmam. Viget ap-
 petitus. 31. Inflammatio et dolor minuuntur.
 Sept. 1. hodie horâ decimâ dolor capitis, fubi-
 ta caecitas, vertigo, febris, calor, fitis; ap-
 plicentur epifpastica bina pone aures. Vefpe-
 re jam videt, adhuc febricitat, noctu sudabat,
 et 2. a febre immunis. Quotidie alvum fun-
 dit. Appetitus prostratus. 3. & 4. Firmior
 quotidie, nulla oculi inflammatio. 5. Verus
 paroxyfmus, dolet iterum oculus finifter, fu-
 dabat; hodie ἀπυρεξία vera. Detur fcrupulus
 falis ammoniaci crudi h. f. in potu, et appli-
 cetur iterum cataplasma oculo. 6. Mitior oph-
 thalmia. Repetatur falis ammoniaci dofis.
 7. Paroxyfmus cum fudore. Semper augetur
 oculi dolor praefenti febre. Vefpere inter-
 miffio. Detur parum electuarii febrifugi cum
 fale abfinthii. 8. Obducitur cornea oculi fi-
 niftri

nistri pelliculâ quadam opacâ. Augetur et phlogosis; incidantur arteriolae, mittatur quoque sanguis e vena jugulari ad uncias octo, et medicamentum catharticum detur cras. 10. Repetatur electuarii quotidie bis. Oculi dolor et rubor minuuntur. Ad deradendum pelliculam applica sequens collyrium m. et v. adde unciis sex aquae fontis semidrachmam vitrioli caerulei, sacchari saturni scrupulum unum. Admove etiam leniter nonnunquam causticum lunare. 11. Paroxysmus, et sic alternis diebus usque ad vigesimum Sep. quando desinit et visus restituebatur.

C A S U S XVII.

Febris anomala, cum epigastrii, femorum, crurum tumore, &c.

VIR quidam primipilaris, annos 40 natus, spiritibus ardentibus deditus, et militiae laboribus fractus, post quinque vel sex paroxysmos tertianae anomalae, quam in ordinem redegerant parum sanguinis detracti, et pulvis ipecacuanhae bis repetitus, citò corripiebatur ventriculi inflatione, dein abdominis, postea femorum et crurum. Erant illi respiratio anhelosa,

helosa, fitis, scotomia nonnunquam, et cordis palpitatio frequens: supinus cubare non potuit. Mane aliquando palpebrae inflantur; post ructum levatur ventriculus. Nulla tertiana, ex quo pedes oedemate laboraverint; tactui cedunt parum. Excutiantur primae viæ emetico fortiori. Capiat m. et. v. jejuno stomacho, cyathum vini sequentis medicati: R. rad. gentianae, galangae, *ana* drachmas tres, corticis aurantiorum, cinnamom. *ana* drachmas duas, rhei incisi drachmas duas et semis, sap. tartari drachmam unam: infundantur in vini rhenani libris duabus: hisce appetitus devenit melior: venter, &c. aequè tumida. R. turpethi mineralis grana quatuor, camphorae grana decem, resinae scammonii grana sex; misce: fiat bolus. Semel $\alpha\upsilon\omega\ \kappa\epsilon\ \kappa\alpha\tau\omega$ egit; respiratio liberior. Omni quatruiduo detur unus e bolis superioribus. Voret mane quotidie allii semidrachmam, et sit infusum florum chamaemeli pro jentaculo: rarò bibat, nisi urgeat fitis. Horum usu per duas septimanas continuato, interjectâ nonnunquam pilularum cochiae dosi, tumores subidere incipiebant; et febris rediit quotidie per quinque dies. Praesente febre, capite laborat quidem; sed nec respiratio difficilior, nec tumores mole augentur.

Finito, sudore, paroxysmo, liberiùs et spiritum ducit, et tumores (excepto ventriculi et abdominis) subsident.

CAPAT vinum medicatum quotidie, et bolum mercurialem ut prius, qui nunc tantum urinae quantitatem auget. Sep. 20. heri paroxysmus, copiosè sudavit; oedema subse-derit fere, nec spiratio ideo difficilior. Fri-centur partes debiles linimento ex parte una spiritus terebinthinae, spiritus vini rectificati partibus duabus, unguenti altheae parte una et dimidia, adde parum salis tartari et salis com-munis; bene terantur et misceantur. Egre-giè roborat. Sep. 21. capiat hodie pilularum cochiae cum calomelanos granis quinque do-sin. Valde ructavit et sexies fudit alvum. 22. Respirat liberè, tumor epigastricus omnino abierit. Perstat tamen in usu vini medicati, florum chamaemeli et allii; vino addatur lima-tura ferri in nodulo. Oct. 12. duos alios pa-roxysmos habuit, sed jam firmus est.

C A S U S XVIII.

Febris quotidiana quam sequebatur icterus

JUVENIS quidam viribus integer, sobrius, annos 26 agens, nomine *Brunt*, mense praeterito, scil. Augusto, febre quotidie recurrenti laboraverat, quae, sectâ venâ semel, et emetico bis propinato, ad tertianam perfectam post quatuor paroxysmos redigebatur. Alvus tunc, nisi purgante quovis coacta, nunquam liquabat; per vices de dolore capitis conquestus est, etiam febre absente. Utrum sudabat in paroxysmo annon ephemerides nosologicae silent: sed mane post quartum tertianae circuitum, oculos, faciem et denique cutem flavedine, obductos observabam. Capiat salis absinthii grana duodecim bis die. Urina linteum immixtum tingebat quasi. Appetitus citò rediit. Omni triduo capiat bolum ex rheo cum mercurii dulcis granis quinque. Horum usu continuato, flavedo curabatur spatio hebdomadis, nec rediit tertiana. *N. B.* Faeces erant ab initio biliosae, nec tophos quosdam apud illas observare fuit.

C A S U S

C A S U S XIX.

Febris quotidiana cum spasmis, delirio, oculorum immobilitate, syncope, aliisque symptomatibus diris. Sept. 14.

ORDINUM ductor D. G. M^ckenzie, vir sobrius, probus, olim paralyfi parens, habitus nunc sanguinei, per duas hebdomadas dolore capitis trium horarum quotidie, cibi fastidio, animo fracto, siti, vigiliis laboraverat. Equitando quotidie morbum ingruentem repellere, sed frustra, tentatum. Hesternâ nocte corporis jactatio, sitis, calor, oculi quasi constricti valdè dolebant, dormitativo trepidatio, terror; hodie accitus visebam. In folio sedebat, erat cephalalgia lancinans, oculorum et palpebrarum inflammatio, rubor, dolor, tumor, lingua albida, palatum aridum, cutis calor, pulsus celer: mittatur sanguis ad uncias viginti; nec tamen inde symptomata mitescebant; quippe post meridiem fortius ingruebant, et noctem verè inquietam agebat. 15. Quamvis e lecto mane surrexit, nihilo melius se habuit; quippe jam de frigoris universi sensu, lumborum et femorum dolore, sapore ingrato, aegritudine, nausea, et languore conqueritur. Erant
genua

genua quasi luxata, fitis et calor. Haecce symptomata emetici usum indicabant; sed sumere, haemoptoes metu, renuit. Quid inde? Vespere servus mihi significabat, quod a hora secunda post meridiem, supra lectum prostratus, aliena loquens, omnia recusans, se tenuerat: oculi clausi manebant, sibi mussitabat incongrua, cutis fervida et arida, pulsus celer: horâ post, me novit, significavitque se spasmodicis gastrocnemii excruciaci. Capite et oculis aequè laborabat, nausea. Repetatur veneseccio ad uncias viginti, currente sanguine vomuit saepe et violenter, nil tamen rejecit. Horâ somni, bibat feri rhenani libram: insomnis sed pacatus. 16. Melius se habet; salis Glauberi drachmis sex cieatur alvus, bis deiecit; in sella ad focum hodie se continuit. Noctu febris, dolor, fitis, anxietas non immodica, insomnia, sudatio nulla, crura viscoso sudore tantum madebant. 17. Symptomatum remissio, vertex potius dolet, corpus quasi contusum. Emeticum proposui, sed noluit; horâ undecimâ antemeridianâ, horror, tremor, febris. Detrahatur sanguis ad libram, impensè fontis aquam petebat, delirium, corporis iactatio ingens; applicetur capiti raso epispasticum amplum. Sudor vehemens; horâ sextâ vespere, symptomatum

symptomatum remissio ingens; mens plene
 constat. Horâ octavâ, donec lectus compo-
 neretur, surrexit. Animo defecit. Naribus
 sal. cornu cervi, temporibus aquam reg. HUNG.
 affrica. Bibat cyathum vini. Postura sit hori-
 zontalis. Citò restituebatur. Facies sudore
 frigido difflebat. Noctu stranguria acerbis-
 sima somnum impedivit. Suspiria alta, dolor
 et febris imminuta. 18. Mane remittit stran-
 guria. Sudor vehemens, ad medium diem
 surrexit, lodicibus aridis et calidis instruat
 lectus, linthea nitida induat; copiosè dejecit,
 lipothymia brevis. Hodie cl. D. PRINGLE
 de aegrotante confulebatur. Supra stragula
 postea cubat. Somnus noctu. 19. Suasu
 Doctoris, horâ septimâ, catharticam hanc po-
 tionem sumpsit. R. rhei crasse pulverisati
 scrupulos duos, salis absinthii grana decem,
 aquae bullientis uncias tres, digere per quatuor
 horas, in colatura solve mannae optimaе un-
 ciam unam; misce. Bis alvum subduxit.
 Hodie nulla febris. Vespere pulsus ad nor-
 mam sanitatis vibrans. Cutis calida parùm.
 Lingua coloratior. Ad horam quartam au-
 rorae proximae dormivit; tunc frigus, et
 subinde tremor spasmodicus totius corporis.
 Horâ post, febris immensa, delirium, lipothy-
 mia,

mia, lecti pedes per decem minuta calce convulsus feriebat. Pugnô, servi manum quam fortissimè constringebat. Mentis alienatio; de ardente calore interno subinde querebatur. Oculi erant immoti per sex vel septem minuta; nonnunquam facies pallida horrida; medicamenta exspuebat. Manus et crura saepe convellebantur: pulsus inaequalis, interruptus, aliquando parvus, celer. Meridie mens constabat, symptomatum fere intermissio, sudor ingens. Post meridiem horâ tertiâ minuitur sudor, pacantur mala. Horâ sextâ, e lecto, ut componeretur, surrexit, nec animo defecit. Stranguria adhuc laceffit; urina crassa, lateritia, nihil subsidens. Crustam panis cum vini cyatho sumpsit. Epispastica copiosè effundunt. Citò lectum petivit: dormivit altè ad multum diem 21, quando me jucundâ voce accedentem allocutus est, et se jam ab omni symptomate funesto liberum esse dixit. Hodie jusculum pulli sumpsit, et parum vini rhenani: in sella, vel supra stragula per totam diem erat. Dormivit ad horam secundam diei insequentis, quando paroxysmus, sed multò lenior: nulli spasmi, mens constabat. Effudit bis per os parvam bilis sincerae quantitatem. Sudor copiosus fere ad vesperem, quando e lec-

to surrexit, et parum juris forpsit. 23. Quoniam nihil venter dejecerat, triduo elapso, et bene se habet hodie, cieatur salis Glauberi drachmis sex. Sexies fudit; cibos appetit. 24. Primo mane paroxysmus proximo lenior: sudor ingens; a sudore debilitas. Concedantur alimenta eupepta, et vinum. 25. Intermissio: capiat corticis drachmam bis die in potu *caffè*. Somnus profundus usque ad horam quartam matutinam. 26. Quando frigiditas, et reliqua paroxysmi symptomata; vespere capitis dolor, febris nulla; noctu sudor, somnus. 27. Intermissio. Capiat corticem ter die ad quantitatem drachmae. 28. Debet hodie invadere febris: capiat semel tantum cort. semidrachmam. Nullus paroxysmus: noctu sudor ingens, febris neutiquam; nec postea in BELGIO in morbum incidit: sudavit tamen alternis noctibus per tres hebdomadas. Tandem exercitio, cibo eupepto, vino rhenano, cortice et amaris cum ferro convaluit. Vere insequenti, anni 1749, iterum febre quotidianâ laboravit; et quoniam thorax, per totum morbi tractum, cum expectoratione viscosa doluit: venaesectione semel institutâ, tincturâ sacrâ, et misturâ salinâ Riverii, ad sanitatem tarde rediit.

C A S U S XX.

MILES quidam, sobrius, nomine *Dun*, firmâ satis valetudine fruens, annos 36 natus, Augusti 13, hodie horâ quartâ matutinâ quando (aër erat nebulosus, et frigidus valde) legio nostra in armis erat, subito calore universo, articulorum, capitis et lumborum dolore corripiebatur. Statim se domum contulit, ibique evomuit multum; accessit fitis ingens. Vespere symptomatum remissio, sudor multus, somnus. 14. Adeo integer ut stationem egerit, sed post meridiem horripilatio, febris, dolorum recursus, noctu sudatio, quies. 15. Intermissio, et, quoniam mane legio ab excelsissimo CUMBRIAE duce recenscebatur, in armis erat. Post meridiem paroxysmus violentior, noctu sudor, insomnia. 16. Durat paroxysmus, capite tantum dolet, nausea, vomitus, fitis, noctu sudor vehemens, somnus. 17. Hodie ad valetudinarium venit pro prima vice, quando mihi morbi cursum praegressum narravit, et quod commilitonum quidam sanguinem bis detraxerat; de pectoris angustia molesta conqueritur. Quoniam pulsus nimis fortis, perdat sanguinis uncias duodecim. Ho-

die ventrem, qui fuerat adstrictus per duos dies, solvit. Vespere ingruit horripilatio. Capiat statim emeticum. Hôc febris discutiebatur citò. Somnus. 18. Cephalalgia, pectoris angustia iterum inquieta. Tussis ferina. Pulsus naturali celerior, plenior; sanguis ad uncias octo mittatur. Vespere tremor, febris mitior, sudor, somnus. 19. Hodie ad nosocomium non venit. Dolor capitis, tempore postmeridiano tremor, febris, somnus. 20. Mane a doloribus, febre, &c. immunis, sudore diffluit. Quoniam debilis; capiat rad. serpentariae grana decem, salis c.c. grana duo in vehiculo idoneo. Vespere paroxysmus caeteris mitior, sudor. 21. Intermissio. Capiat elixiris vitrioli guttas viginti. Vespere circuitus ut heri. Finitâ febre, repetatur bolus e serpentaria et sale c. c. 22. Intermissio. Elix. vitrioli. Vespere tremor, calor, mutus, torpidus, omnibus sensibus internis et externis orbatus, supinus, immobilis, palpebrae clausae, oculi immoti, ore hiulco, nihil deglutire valet, sudor profusus, respiratio alta non frequens, nullus tendinum subsultus: applicetur epispasticum capiti, duo brachiis internis, femoribus et tibiis totidem. Admoveatur totis pedibus cataplasma irritans. 23. Eadem

Eadem symptomata, nullus tendinum subfultus, pulsus non intermittens. Undecimâ horâ ante meridiem parum sumpfit misturae cardiacae, oculos aperit, loquenti obvertit; non loquitur, facies melior. Applicetur epispasticum dorso, et detur clyisma irritans: nihil reddidit. Vespere symptomatum exacerbatio. Epispastica ferè exkoriaverunt, sed frustra, quippe mortuus est 24. Augusti cum spasmis extremorum horridis. Ab initio erat illi mictus dolorosus.

Hic dies legioni nostrae erat infaustus valde, quippe tres alii, fere iisdem symptomatibus conflictati, eo obierunt: notandum est quòd tantum horum unus in Nosocomio erat.

EPILOGUS.

HAEC demum est illa methodus, quâ febres intermittentes oppugnabam: et, quamvis fere semper voto respondebat, inde ne lector conjiciat, ullam dari methodum medendi quae perpetua sit, et quae in omnibus circumstantiis promiscuè applicetur, serió sum auctor. Ab illo qui velit artis limites promovere, historia morbi, maximè verò corporis aegrotantis

aegrotantis et causae morbum facientis, sollicitè consideranda sunt. Eandem methodum singulis adhibere, est munus agyrtae; symptomatibus verò praescribere, fani medici officium. Differunt pro natura regionum (scribit CELSUS noster) genera medecinae; ut aliud sit opus ROMAE, aliud in ÆGYPTO, aliud in GALLIA. Sint haec mihi pro apologia, si in praxi tradenda, quibusdam magni nominis in re medica dissentiens sim: illos summo honore, uti decet, habeo; sed artem salutarem promovendi studium mihi magis ex animo est. Confido igitur, quòd lector opusculum hocce aequi bonique consulet. Nimis scio quid valeant humeri, ne putem quin mendis scateat: sed si sit in causa, ut quis alius in exercitu opus magis absolutum pro civium commodo edat, voti ero plenissimè compos: et ut opus claudam cum DIVINI SENIS placito, “invenire aliquid eorum quae inventa nondum sunt, aut semiperfecta ad finem perducere, scientiae votum est.”

F I N I S.

MONITA SIPHYLICA,

D E

Modo excitandi Ptyalismum, et
morbis inde pendentibus.

Argento melius persolvunt omnia vivo

Pars major ; miranda etenim vis insita in illo est.

FRAC. SIPH.

CLARO AC PHILANTHROPO VIRO,
JOANNI CRAUFURD, ARMIGERO,
INVICTAE LEGIONIS XIII. TRIBUNO STRENUO,
TAM SUADA, QUAM MARTE, EXIMIO :

NĒC NON,
RELIQUIS EJUSDEM LEGIONIS PRAEFECTIS,
MORIBUS, FAMA, FORTITUDINE PRAESTANTIBUS,

AMICIS CHARISSIMIS ;
CULTUS GRATITUDINIS
ERGO,
HANC DISSERTATIONEM
D. D. C. Q.

JACOBUS GRAINGER.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

LIBRARY

540 EAST 58TH STREET

CHICAGO, ILL. 60637

355 1/2 17

1955

1955

1955

1955

1955

1955

1955

1955

1955

1955

1955

1955

1955

1955

1955

MONITA SIPHYLICA;

SIVE,

DISSERTATIO MEDICA

DE

Modo excitandi PTYALISMUM, et
morbis inde pendentibus.

QUAEDAM de modo Ptyalismum exci-
tandi, et morbis inde pendentibus mo-
nere, hujus dissertationis propositum
est.

DUORUM, et ultra saeculorum experienciâ,
Ptyalismum, mercurio in sanguinem recepto,
provocatum, luis venereae remedium poten-
tissimum esse, jam constat; sed, quoniam haec
labes, utcunque dira, vitaeque humanae infes-
ta, saepe morbis aliis, qui hydrargyrosim
forte non ferant, implicatur, horum primos,
sicut a claris practicis enumerantur, strictim
atingamus.

Imo, IN re medica, stabilitum est, quod
quando plures morbi complicantur, ei, qui
vitae praecipue minetur, primo succurren-
dum.

A

HINC

HINC, in siphyllico, malo acuto, vitam minante, tentato, salivae proritatio non est excitanda.

2do, SED in pathologicis quoque, evacuationem novam, ingruente, fluente quavis periodicâ vitae salutarî, nunquam sollicitare, axioma est.

HAEC liquido patent.

3tio, SED quid faciendum, quando morbis diuturnis, ut saepe fit, implicatur virus venereum ?

HIC reverâ maturo judicio opus est, quippe, quoniam permulta mala chronica a lue venerea oriantur, an huic vel alteri morbo originem debeant, judicatu difficile est.

SI a lue ortum trahant, nil mali extimescendum, quoniam, causâ hydrargyrosi sublatâ, tolluntur effectus.

SED, si morbus ab alia peregrina materia pendeat, quaenam praxis ? In universum, si sputi proritatio malum chronicum vel penitus insanabile redderet, vel subito vitae minaretur, a mercurio abstinere convenit.

SED, quoniam a quibusdam practicis in morbis nonnullis, quibus sanandis reverâ confert, et in aliis, quibus ex mea propria experientia, obest, praedicatur hydrargyrosis,
horum

horum praecipuos speciatim memoremus : et primo.

4to, OBSTRUCTIONE viscerum tentato, multi in medicina celebres exitialem fore Ptyalifmum proclamant ; et fane si in schirroma abierit obstructio, vel altius morbum infingeret, vel vasa rumperet mercurius ; sed, si recens sit obstructio, quid tam, praemissis praemittendis, materiam immobilem adeo permeat, ac sputatio ? Febrem quippe semper, quae deobstruentium rerum longe potentissima est, accendit. Ast, in pus resolutâ materiâ obstructâ, anne salivae excitatio prodesset ? A ple-
risque, nec injuria, damnatur ; attamen ulcera interna, mercurio parcâ copiâ exhibito, saepe faelicissime sanantur ; sanatis, nil obest, quo minus excitetur Ptyalismus.

5to, IN hydrope thoracis, improbatur hydrargyrosis ; et fane si sanguinis crasis dissolvatur penitus, si laxentur nimis solida, hoc est, si vires vitae frangantur, sputationis copiosae excitatio neutiquam convenit, parcae, prodest. Aquam e pectore, mercurio praecipue, plus unâ vice feliciter eduxi. Ab hydropicis facillime sputum elicitur ; nimium humores cito corrumpit, haemorrhagias exitiales,

ales, saepe producit, gangraenas, mortem arcessit. Raro luem veneream concomitatur.

6to, In scorbutica sanguinis dyscrasia, quoniam in hoc teterrimo malo, vasorum cohaesio sic minuitur ut a leviculo etiam impete frangantur, simulque humorum putredo ingens adest, improbatur nec injuria salivatio.

MILITI siphyltico, gingivarum putredine, et femoribus, &c. maculis lividis nigris interstinctis, mercurii crudi drachmam unam inungebam vespere. Die insequenti sputum verum mercuriale magna copia effluxit, et rite ad decimum diem processit, tunc mala, labia, oris interna intumuerunt valde, dentium infirmitas ingens sequebatur, fere omnes excreavit, et quod mirum, mole auctos. Halitus commilitones foetore vix tolerando percussit. Sanguinis multum foetidi, immo gingivarum quotidie exspuit. Erat urina foetidissima, crassa, parca, fere nigra. Animo defecit saepe. Omnia, quae alias, ad effraenem sputationem cohibendam, cum successu usurpaveram, adhibui. In pejus ruebant Symptomata, moribundus erat Misellus. Tunc vinum cum aromatibus decoctum, et elixirem vitrioli, singulis horis dedi. His, vires brevi redierunt, sanguis, et tandem sputum, sistebantur. Eorundem

rundem usu diuturniore, maculae, tumor, &c. tandem evanuerunt ; attamen per tres menses militis officio fungi nequibat. Lues venerea saepe comitem habet scorbutum verum.

7mo, In ictericis, sed perperam, damnatur hydrargyrosis ; nam modo evacuantia et balneae tepidae praemittantur, hepar obstructum, nisi in schirrum concreverit, semper expedit. Ter, morbum regium lui aphrodisiaca implicatum, in Flandria vidi.

8vo, In infania interdicitur sputatio. Et reverâ, maniaco furenti, mercurium ad sputum provocandum, exhibere, sanae non mentis consilium videatur ; sed quoniam melancholici et morbo hypochondriaco affecti, saepe viro venereo tentantur, sese saepius tentatos autumant; an tali enixius petenti conveniret hydrargyrosis ? Hoc sedulo expendi meretur.

QUONIAM consortium, quo corpus cum animo unitur, ignoratur fere, morborum plurimum rationem, in quibus animi vis praesertim affici videtur, ut et therapeiam exquisitam, tradere non est. At melancholia, et morbus dictus hypochondriacus, magna ex parte, in vi imaginationis consistunt. Itaque, de his luculenter differere non datur. Sed et corpus,

pus mutationes quasdam subit, quarum ductu, nosmet ex angustiis expedire conemur. Bilis acris primum, dein viscida, et demum picis instar atra fit; quin et sanguinis ipsius habitus in melancholia crassus est et tenax, nigroque colore. Unde incisa cadavera, cerebrum ficcum, sanguinisque canales atro ac lento cruore distentos ostendunt. Et in malo, (quamvis et corporis reliquum infestat), hypochondriaco dicto, maxime vitiantur imi ventris viscera, quorum singula, pro natura sua, et usibus vitae quibus accommodata sunt, afficiuntur; prae caeteris vero laborat jecur. Bilis crassior et tenax, in canaliculis suis haerens, hos opplet, inflat, &c. Hinc in utroque morbo, adsunt et humorum lentor, et laxitas vasorum. Sed mercurius Ptyalismum provocans, utrique causae medetur; sanguinem fundit, vasa stimulat, obstructa deplet, febrem accendit, (vide ^λ). Ergo in melancholico, incipiente saltem, et hypochondriis laboranti, utilis esse debet. Ratiocinio quoque assentitur experientia. Plurimis hypochondriacis, sputo proritato, et mentis et corporis sanitatem reddidi.

ADDENDUM tamen est, quod nimia in his nunquam erat sputatio, quod urinae viae semper

per apertae manebant, quod alvum eccopro-
ticis gummosis semper post triduum sollicita-
vi, quod animos spe gratâ erectos tenui, quod
vires, generosis stomachicis datis, omni mo-
limine sustentavi, et, finito ptyalismô, iter lon-
gum suscipiendum suasi.

9no, SED insultibus epilepticis quati solito,
an salivatio proritanda? Epilepticum lue la-
borantem, semel ad sputationem sat copiosam
inunxi; septimana 3tia, subito spasms, epispas-
tico pone aures, et venae jugularis sectione,
discussis, os firmissime occludentibus corripie-
batur. Declinante quoque sputo, dum in sel-
la sedebat, humi subito cecidit convulsus, o-
mni sensu privatus: minuta 8 fere duravit pa-
roxysmus. (Hoc, aliis siphyliticis nunquam
morbo comitiali obnoxiiis, positione erectâ se-
dentibus, accidere saepe vidi). At in posterum
hac passione laceffit, sputum elicere nun-
quam tentabam: sed, quando labem vene-
ream comitabatur epilepsia, mercurium septies
sublimatum, praemissis evacuantibus debitis,
cortici peruviano, castoreo, chalybi, immiscui;
luem sic semper, nisi valde saevam, immo
una morbum caducum semel sanatum vidi.

10mo. SED quandoque cum nervorum re-
solutione conjungitur lues, quid fieri oportet?

Haec

Haec mala atrocia implicita sedulo expendi, merentur ; artificibus quippe, mercurium familiariter quotidie tractantibus, vel fumos ejus haurientibus, spasmi, nervorum resolutiones, ut fidi satis auctores tradunt, solennes sunt ; immo nonnunquam et olim notabantur, et hodie, peractâ sputatione praeproperâ, membra resoluta, videre est. Anne ergo abstinendum ? In aetate provectiori, longo jam a tempore paralyfi parente, ptyalissimum provocare infaniae esset. Sed quando minuuntur tantum calor, sensus, motus, alicujus membri, in homine etiam aetate adulta, calomelas, cum remediis quae fibras roborant aromaticis, adjuncto chalybe, rem luculentius peragit : fortasse quoque, parca salivatio a rarissime illito mercurio his malis mederetur : hunc casum tractandi nunquam mihi copia fuit.

Immo, SED in utero gestantibus quid faciendum ? Hoc ubique nimis saepe evenit. Salivatione plenâ excitatâ, vel abortum facit faemina ; vel nutrimento idoneo fraudatur misellulus ; vel, si in utero non pereat, in lucem susceptus, vilem plerumque et infirmam animam trahit, peccatorum parentum
martyr

martyr luctuosus. Quapropter satius, vel parcam omnino sputationem educere, vel potius, alterantis formâ, mercurium suspensâ manu adhibere.

I I mo, SED nullum morborum (a 4 ad I I.) contagionem veneream comitari demus. Nonne aliquando symptomata etiam venerea, quae ante inunctum mercurium curari debeant; vel quibus sanandis impar, immo funesta foret saliva proritata, dantur? Ad priorem classẽ, oris interni ulcera, ophthalmiae referuntur; alteri, contagium carie ossa tenuia narium &c. erodens, vires nimis prostratas, vel morbo jam veteri, vel sputo saepe frustra tentato, praecipue annumero.

I. AT ulcera oris, quamvis primo difformia et hiulca, semper ante peractam sputationem sanantur. Sic quoque inflammationes quotidie, salivâ fluente, decrescunt. 2. Sed quando ossa narium inficiuntur, serpit cito lues, quam citiorem etiam reddit hydrargyrosis. Hoc in misero nuper, exercitus olim venustissimo, comprobatum vidi. Quamvis enim tantum libras duas, nycthemerae spatio, exspuit, inde tamen capitis dolor multum intendebatur, spasmi musculos faciei saepe convellebant, nasus cecidit, et vicissim aliena loquebatur.

Haec longo decocti lignorum et alterantium usu amovere tentatum est; vixit nimis diu spectaculum luctuorum, parum mente constans, insultibus diris epilepticis saepe quassum, pulmones semper tussi rejiciens.

3. QUANDO vires, morbo jam veteri, vel sputatione, in nostra regione, saepius incassum elicitâ, valde prosternantur; cardiaca, euchy-
ma adhibenda, et quamprimum ad coelum tepidius migrandum est.

12mo, SED si nihil horum (a 4 ad 12.) quominus provocetur ptyalismus, impediatur; inter practicos, utrum corpus praeparari debeat annon, lis est. Sydenhamus noster, et qui in verba illius addicti sunt, omnem corporis praeparationem vires frangere, ac praestare, nihil omnino agere, quam importune satagendo nocere, statuunt. E contra, Astrucius harum rerum auctor luculentissimus, et practicorum plerique contendunt, quod semper quantitas et crassitudo sanguinis venae sectione minuenda; quod purgantibus everrenda cacochyliâ est; et denique quod partium solidarum erethismus, (ut via facilius mercurii efficaciae in sanguinem paretur,) balneationibus tepidis, nisi symptomata funesta praecipitari salivationem suadent, laxandus est. Anne
ergo

ergo sunt siphyltico cuivis, nimia quantitas, lentor sanguinei laticis nimius? in morbo fractis, vix sanguinis ad vitae munia peragenda satis est; ad hoc plerumque in talibus, tenuis nimis est. Anne tunc foret medici prudentis consilium ibi V. S. celebrare, repetere? Sed in plethora, et hinc plerumque in exercitu, repetita sanguinis missio convenit. Omnes siphylticos, aquâ tepidâ semel, strigosos cum farina saepius abluo; hoc summi momenti est. Dum catharsis et cibi solidioris abstinencia, et, ad pravam illuviem, in primis viis saepe haerentem, educendam, corrigendam, et ad diarrhoeam praecavendam proficiunt.

13tio, His rite peractis, lanulâ fuccidâ, quippe de anni tempore eclectico parum sollicitus sum, probe induatur aegrotans; eligatur cubiculum satis amplum, ab aëris externi injuriis tamen rite tectum; et tunc de modo mercurium exhibendi considerandum est.

IMO, INTER medicinam facientes, quaenam methodus maxime tuta, efficax maxime est hydrargyrosim excitandi, acrius disputatur: omnes fere mercurii praeparationes, in praxi satis frequente per novem annos, adhibui. Suffitus plerunque dira symptomata excitat, cerebrum turbat, &c.; et quamvis ozaenae
et

et ulcerum oris curatio huic permitti queat, nullus cinnabare accenso, unice salivam proritare tentet. Argentum vivum intus sumptum, etiam aliis additis, vel penitus spe sputi aegros lactat, vel nimia ejus quantitas requiritur. A viridi mercurio statim plerumque vitatur ventriculus, alvus funditur, est drasticus nimis; precipitatum album intus adhibui nunquam, nunquam corrosivum sublimatum, sed mercurii crudi affusione, et sublimatione iteratâ retusum saepissime: aequâ vero comparatione institutâ, aquilam albam, saepius nauseam, vomitum, diarrhoeam, tormina creasse, incertiores fuisse, appetitum semper plus prostravisse, quam mercurius cuti illitus inveni. Anne frequens, alvi fluxus calomelani superveniens, ab ejus acrimonia, vasa exhalantia intestinorum, praecipue vero magnam glandulam salivalem, pancreas dictam, irritante, pendere videatur? quapropter nunc, caeteris missis, nisi quaedam calomelanos usum suadeant, unguento utor.

R. Argenti vivi per alutam colati, et probe a peregrinis defaecati partes duas, axungiae porcinae recentis partem un. et dimid. tritu longo in parva terebinthinae quantitate extinguatur, et tunc cum axungia, in formam unguenti incorporetur. Hocce unguentum fa-

tis

tis forte est; et mitius, additâ axungiâ, pro delicatulis, pueris, &c. reddi potest. Ad focum brachia, axillae primo, postea inguen, femora, tibiae, linteo calido bene detergantur, fricentur; ad focum, cuivis harum partium, fortiter unguenti hujus quantum capit drachmam mercurii m. et v. per triduum, os solícite inspiciens, illino: quarto die si vel nulla vel parva futuri ptyaliismi appareant signa, bis iterum drachmam unam affrico, et dein quid sit futurum cras attentus expecto. Sed tunc si nec halitus, nec os internum, quod raro fit, mutationis dent signa, die sexto bis iterum eandem quantitatem (semper partem fricandam aquâ saponaceâ calidâ lavans, linteo calido detergens) inungo. Hoc argenti vivi pondus, nisi se per vias intestinales irruens profundit, fere semper in glandulas salivales patentes, numerosas, sanguinem copiosum recto fere tramite a corde recipientes, effectus proprios edit; vel per poros cutis sudorem ingratum exhalat; vel denique per renes, quod rarius, se praecipitans, urinam foetidam copiosam fundit. Sed si nulla horum accidunt, quod reliqui est ex duabus mercurii unciiis eodem modo illino, et dein alterum diem sedulus

dulus animum attendo. Tunc quidem, si non mutantur oris interna, quod rarius est, ventriculum radice brasiliensi ipecacuanhâ dictâ, et nonnunquam grano uno vel altero emetici flavi addito, concutio; fortiori raro utor. His plerumque brevi post erumpit sputatio.

ANTE quatuor annos, me remedium in sale absinthii, ad vires mercurii in sanguinem tuto, cito expediundas, invenisse gloriabar. Nupera vero pericula a me caute adhibita, quod, quamvis nonnunquam effectus mercurii fundentes summe promovet, huic mirae ignis soboli non esse semper fidendum, monstrant. Ubi vero tres uncias illeveris, nec inde sputum elicitur, salis absynthii semisrupulum bis die in idoneis poculis per duos vel tres dies propinare possis. Nihil noxae ab illo, immo potius appetitum firmiorem, et urinam valde auctam vidi.

2do, In inunctionibus nunquam uncias quatuor transcendendo, et probe memini ne vel hâc quantitate, sputum in quodam proritatum. Ast enormiter per duas septimanas, sudavit aeger, et epidermidem fere totam tanquam exuvias posuit. His, si phylica mala curabantur. Erat attamen halitus oris vix ferendus, et

et genae intumuerant. Uncia una vel altera, modo priora observentur, est quantitas ad salivae debitam copiam proritandam, in plerisque accommoda; laudabilem vero hydrargyrosim semunciâ saepius excitatam vidi.

13mo, SED lento gradu sic sputum elicere, est summi omnino momenti. Mercurius est semper remedium anceps. Desidiosus, et quasi sui officii oblitus in corpore aliquando videtur; tunc vero subito, collectis viribus, et omni suo terrore armatus, erumpit, et miserum pessundat. Hinc, ab usu argenti vivi nimis praecipitato, olim mors vel morte pejora mala sequebantur, et adhuc hodie nimis crebro sequuntur.

14mo, PRODIT se salivatio his signis praecipuis.

(α) CALENT primo oris interna, praecipue circa vesperem, injucunde sapit sputum, in diversis hominibus diversissimum.

(β) TUMENT, rubent, calent, dolent, genae, labia. Gingivarum, facile sanguinem foetidum fundens, est tumor fungosus. In quodam ante salivationem, a gingivis valde tumidis, semilibra, et ultra sanguinis atrii erupit.

(γ) FOETET intollerandum spiritus; hic foetor a mercurio massam sanguineam dissolvente

vente, sales oleaque ejus volatiliora reddente ; hoc est, a sanguinis inducta putredine vera pendet. Hoc ulterius sequentibus patebit.

(*δ*) STUPENT, vaccillant dentes. Quemdam *ὀδόνταλγία* foevissima per totum fere sputationis tempus vexatum vidi. Illi omnes capilli deciderunt.

(*ε*) INTUS mala, stigmatibus, praecipue circa ductuum salivalium ora, cineritiis, olentibus notantur. Lingua tumet, albet superius; ductum Whartonianum ulcuscula generis ejusdem, saepe et margines, et linguae apicem, valde dolentia, conicae quippe et fungiformes papillae margine frequentes, molles sunt, ibique majores quam alibi, deturpant. Hinc gustatus pervertitur, loquela, manducatio impediuntur.

(*ς*) Hoc tempore quoque efflorescit plerumque cutis, et hebetatur visus.

(*η*) AUDITUM sputantium nonnunquam imminutum, aliquando acutiorem, dolorosum, sed tunc ulcusculum maxillam inferiorem prope articulationem obsidebat, vidi. Surditatem quoque perfectam, in juvene ulcusculis oris et veli palatini venereis laborante, in castris recordor. Anne a tuba Eustachiana tumore

more compressa? Vitiis oris mercurio discuffis, rediit auditus.

(θ) Ex ulcusculis, sanguis, saepe magnâ nimis copiâ, noctu praecipue, crasi dissolutus, male olens, funditur. Provenit a genis saepissime, a gingivis nonnunquam, a lingua saepius, a faucibus aliquando, a dente carie exeso rarissime. Ad hunc compescendum, et os interne mitigandum, ribesiorum gelatinam aceto vel vino rubro solutam, prae reliquis accommodam inveni.

(ι) SPUTUM hoc tempore pleno rivo manans, a saliva, odore, colore, sapore, valde differt, acidis mineralibus vero, ut quidam scribunt, ne vel minimum tumultum ciens unquam vidi. Saepe deficit mane; e lecto vero surgere, corpus tantisper exercere, et liquores tepidos affatim forbere, iterum promovet.

(κ) PROCEDENTE salivatione, minuuntur reliquae secretiones, excretiones. Imo, parum urinae reddit vesica, est ea colorata, acris, foetida, aliquando etiam sanguine parum tincta, sedimentum deponens. 2do, Alvus quoque astricta manet; saepe nihil foecum, per unam, duas, raro tres septimanas, fundentem, videre fuit. Sed confert excrementi partem,

C

postquam

postquam mercurius in glandulas oris vires probe exeruerit, calore induratum, pessario quovis, vel clysmate miti, singulis septimanis subducere. Melius sic cursum Ptyalismus absolvit. Febris, cephalagia (de quibus λ) minuuntur, immo fortasse, alvi fluxus praecavetur, certe dolor atrox, a faecibus in lapideam fere duritiem compactis, finito Ptyalismo proveniens, eluditur, minuitur. (vide 19. 2.) Confert quoque haud parum, urinam nonnihil promovere. 3tio, De insensibili perspiratione nihil habeo dicere; sed semper magis rite procedit hydrargyrosis, si initio sudor, et postea madoris foetentis parum per porulos cutis emanet. Est optima salivationis vicaria sudatio hoc modo excitata, vid. 13. 2.

(λ) FEBRICULA semper, febris aliquoties adest. Sanguis hoc tempore missus, est crassius dissolutus. Tetrum odorem statim exhalans, vix separans, citissime putrescens, in auras diffans, abiens. Pulsus ad 100, 110, 120, et si nimius calor cubiculi est, ad 130, et ultra acceleratur. Capitis dolor plerunque urget.

(μ) VIGILIA. Sputantes raro, nunquam alte dormiunt. An a mobilitate, tenuitate, calore, pondere aucto, putredine (γ θ λ) sanguinis id pendet? Annon physiologicis demonstratur

monstratur, partes tenuiores, solidiores, sphaericas sanguinis, fere recto ductu, magnâ copiâ, cerebrum alluere? Certe quicquid sanguinem minuat, velocitatem, stimulos demulcendo, diffringendo, tardet, quicquid in cerebro congerat, somnum conciliat.

15mo, HAEC sunt sputationis praecipua signa: quo modo rite fluat, ut differamus, jam restat; et primo, de cubiculi calore pauca monere liceat.

(a) IN calore cubiculi, etiam primi sputum excitantes medici Itali, &c. erraverunt, in hoc etiamnum practitorum plurimi peccare videntur. Calor sani in regione nostra est 90 vel 96 grad: hic calor, febre excitatâ, (\wedge) ad 100, vel ultra, ascendit. Sed, si calor cubiculi, a 50 (qui est medius, in nostro coelo, caloris gradus) ad 100, vel ultra, ut saepe fit, intenditur, quae non extimescenda sunt?

(b) 1mo, ACCENDITUR febris: 2do, cephalalgia saevior fit: 3tio, tumet stupendum facies: 4to, vox plane, linguâ vel extus tumidâ indecore haerente, vel intus immotâ manente, intercipitur: 5to, nimia sputatio, foetidissima, saepe cruenta: 6to, difficillima redditur deglutitio: 7mo, vigiliae urgent: 8vo, spiritum anheli ducunt: 9no, ventriculi nausea,

sea, vomituritio: 10mo, sanguinis multum ab ore exscreant, a pulmonibus tussunt: 11mo, tormina, sedes cruentae vexant: 12mo, animo saepe deficiunt: 13to, delirant, quid multa? 14to, moriuntur.

(c) ANNON calor nimius fere similia in sano producere quit? In castris, in itineribus, atrocissima ab insolatione vidi. Et quid, quaeso, in febribus acutis, putridis, malignis, efflorescentiâ comitatis, pejus est calore immodico?

(d) HORUM symptomatum haec fortasse est ἀιτιαλογία. Vis aeris calentis ad 96 gradum, totum sanguinem, primo serum, cruorem lentius, donec utraque in volatilem et foetidum halitum, (experiente egregio Hallero) exiguâ facce relictâ, abeant, solvit. Sed calorem cubiculi hunc gradum superantem saepe nimis notavi. Hinc fit putridus (quippe mercurius naturâ sanguinem putrescentem reddit) sanguis, hoc est, acris, stimulans, venenatus fere; inde symptomata ad numeros 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 9, 12.

Ad haec, calore febrile omni rarescunt humores, extenduntur solida, extenditur et gluten intermedium; ergo cohaerent minus; sed et momentum, ut et velocitas, mercurio adhibito, sanguinis augmentur; immo et fibrae

et

et humores putredine tabescunt, diffuunt; sed est putridus jam sanguis. (vid. γ, θ, λ, d.). His fibrae teneriores solvuntur, disrumpuntur; effluunt liquores acriores. Hinc symptomata ad numeros 8, 10, 11, 13, 14, et reliquorum 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 9, 12, incrementum.

(e) ANNON et sanguinis putredo, (caeteris missis) ab ignoto quovis ab aere recepto in inspiratione, minuitur in sanis? Certe hoc quodcunque est a fervore cubiculi corrumpi videtur.

(f) SED et pathologiae assentitur *θεραπεία*. Praecaventur plerunque a suspenso mercurii inunctione, a calore cubiculi temperato: curantur antisepticiis, vino, camphora, cortice, acidis vegetabilibus praecipue, purgantibus blandis, e. g. fenna, cum tamarindis, cremore tartari, decocta, astringentibus, austeris, calore moderato.

CUIDAM quadragenario, tabe veneriâ laboranti, mercurii unciam unam adhibui. Ad tres libras viginti quatuor horarum spatio sputum effudit. Secunda septimana, antequam e vita discederet, uxor moerens, ut viserem, rogabat. Moribundi quidem prae se ferebat speciem; stragula sanguine maculabantur, matulam

matulam satis largam tum sanguinis semiple-
nam, omni momento cruorem tussi per os reji-
ciendo, fere implevit. Erat cubiculum in-
jussu meo fervens, foetens ; vix spiritum du-
cere possem ; praeterea morbo pulmonico o-
lim obnoxius fuerat, Femora statim ligavi,
focum fere extinxi ; elixirem vitrioli in vino
rubro, ut et dosim pulveris styptici exhibui ;
his, cito quies impetrata erat ; uncias tunc qua-
tuor sanguinis e pedibus eduxi : sistebatur
haemoptoe, et ne rediret, mercurii vires ca-
tharfi revellendo, curavi.

g. ANNE ergo frigori exponendus est si-
phylicus ? neutiquam. A frigore suscepto dira
oriuntur mala. Neque hoc, etiam aliis ejus
effectibus omiſſis, mirum, si cum Sanctorio
consideremus, quod, ex ciborum libris
octo, quinque (nullâ, inhalatorum humo-
rum his viis quoque diffiantium, habitâ ra-
tione) in auras abeant, videatur. Haec per-
spiratio merito inventoris nomine insignita, a-
quâ subtilissimâ praecipue, forte oleo, certo
sale volatili, &c. tritu, calore, a mercurio vo-
latilioribus redditis, constat. Sed haec tam co-
piosa excretio (forte in sputantibus minuitur)
sic mutata et acrior longe facta, ut et sputatio
ipsa, retropelluntur. Retropulsis, partes cor-
poris

poris infirmiores, minus frigori obnoxias, maxime dilatabiles, occupant. Hinc vel 1. haemoptoem, vel 2. lateris, vel 3. laryngis, 4. vel articulorum inflammationem, vel 5. alvi fluxum, aliaque multa, ut fert aegrotantis genius, semper vero febrem arcessit, accendit. Curatur 1. haemoptoe ut F. 2. conveniunt nimis doloroso, cruento, ventris fluxui relolentia, fennae cum tamarindis decoctum, rhei tinctura, acida cum aromaticis, antisepticis conjuncta, adstringentia. 3. Febrem et inflammationes, sanguis detractus, lavacra tepida, diluentia, humorum putredinem arcentia, diaphoretica mitiora medentur. 4. Reliqua mala eandem fere medelam, ac si reverâ erant morbi non a sputo cohibito provenientes, suscipiunt. Fomentis, indusiis calidis, immo forte dosi alterâ, unguenti, his (1. 2. 3. 4.) discussis, sputatio revocanda est.

b. HINC quoniam, et a caloris excessu, et a frigore suscepto, tam dira fluant; gradum quo teneri debet siphylis, summi determinare momenti est. Sed quoniam nonnulli et caloris et frigoris aliis magis patientes sunt; temperamenti, aetatis, anni tempestatis ratione variandus est iste. Sed, in universum, quoniam corpus aëre circumfuso calidius est,
et

et omnis febricitat sputans (*vid. λ.*) sexagesimum gradum thermomet. Fahrenh. modo cubiculum ab aëris injuriis solícite defendatur, hyeme etiam, calidum satis inveni. Æstate vero foculum tantum, nisi m. et v. permitto. Immo aestate, saepe ptyalissimum proritatum, feliciter ad finem perductum, in horreis novi.

MILITI cuidam, habitus sanguinei, 30 annos nato, intemperato, post 12 mille passuum iter, et V. S. proximo die satis largam, pro ophthalmia, labiorum tumore, scabie ficcâ fatifcente, flavâ obductorum, oris interni ulceribus, dum reliquas cutis partes vel scabies eadem, vel pustulae purpurascentes, vel lividae deformabant, collega nuperus, D. Robertus Murdagh, calomelanos grana quinque, cras semidrachmam pilularum cochiae sumpturo, in conserva rosarum H. S. dedit. Diluculo militum manus, cum quibus erat, ad Vagniacum in Cantio ultra 20 millia passuum contendere cogeatur; cum sociis et noster (quippe erat strenuus) quamvis tempestas erat frigidissima, nivosa, iter fecit. His, symptomata priora excanduerunt; quapropter, itinere finito, statim se ad lectum contulit. Mane proximo, copiosa vera mercurialis sputatio erupit,

erupit, quam, quoniam brevi legioni Belgium adnavigandum erat, sistere iteratâ V. S. et catharsi repetitâ, &c. necesse fuit. Sed his non obstantibus, per quinque dies, quibus libras quindecim sputi effudit, perstitit. Interea temporis, facies scabiosa tumida, idoneis fovebatur, et unguento mitissimo mercuriali curabatur, dum os, aquâ calcis et melle Ægyptiaco colluebatur saepe. His, cito evanuerunt, integrum cathartica perstiterunt, et sanus brevi post cum legione mare trajecit.

16. Sic caloris gradu statuto, de poculis et diaeta siphyllicorum parum dicere restat. Militibus bibenda quae sequuntur exhibeo, R lactis P. 2. aquae (cui incoquitur panis bis cocti Q. S.) P. 1. coquantur, adde ab igne remotis, aquae cinnamomi, Q. V. Infusum quoque salviae cum saccharo edulcoratum, vel decoctum vulgare farinaceum, vel cerevisiam tenuem cum pane tosto, vel denique Thee ipsum ; loco meliore natis eadem, et vini aliqualem portionem concedo. Sit victus nutriens, cardiacus, pullorum juscula, gelatinae, &c. His, magis par est unusquisque ptyalismo ferendo, dolores, hilaritate quadam demulcente, minuuntur, sputi copia augetur,

getur, et quod grave est, macilentia, a qua tabem heu nimis crebro ortam vidi, praecaveatur, N. B. antequam bibat siphyliticus os colluere quovis liquore semper expedit.

17mo. QUAMVIS caloris moderamen, et parca mercurii inunctio, tam multa praeveniunt; et quamvis idoneis ingestis foveatur hydrargyrosis; nonnulla tamen, quae nisi coercita, aut vitam periclitant, aut ptyalismum vanum reddunt, in statu aliquando accidunt. Inter haec eminet dysenteria semper atrox, saepe funesta.

A. MORBUM fatis cognitum non hujus est loci describere, liceat tantum observare, quae excernuntur valde foetere, vulgo cruenta, et quod, dum sedes et tormina vexabant, sputum copiâ auctum, saepissime notavi, dysenteria vero fatifcente, tunc et hoc fatifcit, iterum usu unguenti circumspecto sollicitandum.

I. SI dysentericus naturâ vegetus plethoricus fit, sanguinem minuere caute expedit venaesectione. Emeticum olim adhibere mihi erat solenne; sed multa mala, praesertim sanguinis fluxus, inde orta vidi (nec mirum si γ θ λ consideremus) quapropter rem nunc potius alvum solventi miti (9. 2.) committo. Si vero multum laboret ventriculus, oxymele
scillitico

scillitico, cardui benedicti vel florum chaememeli infuso, parum concuti possit.

2. Ad dolorem statim sedandum, omnes, nec immerito, laudanum Sydenhami collaudant.

SED haec (1. 2.) saepe frustra adhibentur, et perit miser, nisi antiseptica, quorum latissime patet classis, praesertim aromatica et acida, theriaca, vinum, serum rhenanum, opem ferant. Non videntur esse tam tuta acida mineralia; quoniam, ut mihi clariss. patronus D. Andreas St. Clarius inter colloquendum de hac praxi innuit, acidis mineralibus argentum vivum per se innocens, corrosivum, venenatum devenit. Nec in praxi civili suadeo. Attamen in exercitu, elixire vitrioli vino auxiliante, saepe hoc malum feliciter discussi. Annon acetum theriacale egregie proficeret?

HIS plerumque diaphoresis blanda, quae est hujus mali crisis tutissima, promovetur. Aeger lecto continendus est.

3. ELECTUARIUM diascordii et astringentia ad medelam quoque aliquid faciunt.

B. Si (1.) ultra modum intumescat facies, et (2.) ulcuscula amygdalas depascent, foveatur quovis discutiente spirituoso facies, mutantur

tentur caute tibialia, et quae glandulae colli operiunt. Ad (2.) ulcuscula detergenda, fananda, hordei vel ficuum decocto, addito melle rosaceo, os colluere oportet. At utraque (1. 2.) curanda, alvum leniter subducere, pedes in aquam tepidam immergere, epispasticum pone aures ponere auctor sum.

Post haec, nonnunquam tonsillas stigmatibus gangraenosis notatas observavi territus. Unicum remedium est, glandulas hasce, tribus quatuorve in locis, vulneribus satis profundis scalpello incidere, quae melle rosaceo vel aquâ calcis, adjectâ mellis Aegyptiaci aliquâ portione, curanda sunt. Nisi his succuratur citissime, ad gulam serpit malum et exitiale est. Hoc eo magis lynceis oculis inspiciendum est, quia et dolor et calor febris immixta videntur. Hae sunt induciae admodum fallaces; dum enim incautus nihil periculi subesse (ut probe monet cl. Archiater Mead) et aegrotum in vado esse praedicit, pulsus vacillans, facies pallida, inquietudo summa, sudores frigidi se invicem excipientes, sputi cessatio, fatum instans praenuntiant. Gangraenâ curatâ, non est iterum sollicitanda hydrargyrosis; sed alio quovis modo e corpore eliminandum est virus venereum.

C HAEC sunt dira symptomata: sed et lethum,

thum, a perpetua liquidorum reiectione, ut-
cunque illa defiderentur, nonnunquam sequi-
tur. In actu effervescentiae bibatur mistura
antiemetica a clarif. Riverio descripta, parum
addito laudani Sydenhami. Enemate subdu-
catur materiae infestae pars. Applicetur
ventriculi regioni panis tostus, vino rubro
tinctus, cum olei nucis moschate p. e. porti-
uncula: commode quoque apponitur cataplas-
ma theriacale. Dentur et acida prius laudata.

AN tali conveniret aquae fontis frigidae
poculum?

D ET denique, si sputi quantitatem susti-
nere non potest aegrotans, liquanda alvus,
interdum etiam ducenda; mutanda sunt caute
tibialia, indusia, stragula; quia haec, ptyalis-
mum, mercurio nonnihil imbuta, focillant.
Hoc jam quoque tempore, sulphuris semidra-
chmam ter die exhibere, in consuetudinem ve-
nit. Anne sulphur in linimenti formam, cum
butyro vel axungia redactum, et cuti illitum,
ptyalismum nimis saevientem inhiiberet? Sed
et acescentia, et quae ad literulam (*f*) com-
mendantur, in immodica hydrargyrosi profi-
cient.

MINIMA quantitas nycthemerae spatium de-
beat esse bilibra, maxima quintussis vel sex-
tussis.

E.

E. EADEM tentanda sunt, si extra debitum (de quo 18) protrahitur, ut saepe fit in phlegmaticis, sputatio. His quoque sudor, spirituum accensorum ope elicitus, proficit. Coluatur quoque os gargarismo quovis astringente ficcante.

HAEC denique sunt magis solennia, quae in statu hydrargyrosus accidunt; sed et haec rarius, modo quae ad 14 in fine, et lit. *b.* laudantur, observes, evenient.

F INUSITATIORA sunt paralyfis, torpor, stupor, spasmi, &c.

18vo, QUAMDIU foveri debeat, tantum usu magistro doceri potest, hydrargyrosis; caeteris paribus, donec vitia venerea evanescant, est protrahenda. Post tres septimanas pleni ptyalismus, plerique taedio affici solent. Sed in hoc morbo semper satius plus, si audiens dicto sit mercurius, et vires sufficiant, quam parum agere.

19no, FATISCENTE ptyalismo, augeri incipit urinae copia, nunc plerumque copiosum non adeo foetidum sedimentum deponens; oris interna minus dolent; detumescit facies, dentes firmiores fiunt, et vox et cibi desiderium redeunt; saporum appetitus, cessat capitis dolor, nunc somniant.

COL-

COLLUATUR os aquâ calcis, melle ; gingivarum firmitas alumine in vino rubro soluto promoveatur. Cibus caute, parce, euchymus, animalis indulgeatur.

1. Hoc tempore quoque plerumque urgere solet cardialgia cum aquae rejectione (Angl. *Water-brash*) et ructu acido. Haec sunt valde inquieta. Spiritu e cornu cervi ope ignis elicto, et fale a lixivio absynthii praeparato, stomachicis, roborantibus, victu ex animalium partibus petito, affato, curantur. Haec rarissime medicum spe inani lactant ; fin, rad. ipecacuanhae curationem absolvit.

2. EADEM quoque tempestate, quamprimum ac venter sedis indicia dat, injiciatur summe lubricans clyisma. Sic faeces quae semper (nisi quae ad x observantur) pigrae et durae sunt, in itinere tortuoso emolliuntur, et rectum ab illarum scabritie defenditur. Hujus neglectu, imi, mollis, adiposi intestini, inflammationem, haemorrhoidas, &c. excitata vidi.

3. SED et diarrhoea aliquando infestat. Inspiciantur excreta, sunt valde ab fluxu ad A diversa, et diversam medelam (huic enim symptomati nocerent acida) suscipiunt. Vino rubro cui incoquuntur cortex cinnamomi vel
granatorum

granatorum, rheo, astringentibus, aquâ cal-
cis (cujus miros effectus, in intestinorum lae-
vitate, et dysenteria quatuordecim menses
veteri, nuperrime expertus sum) emetico Bra-
filienſe, curatio peragitur.

4. DECLINANTE ſic ptyaliſmo, teſtes cu-
ticularum totam, exuvias tanquam, ponunt ple-
rumque.

5. ET denique hoc tempore, diaphoreſim
blandam, biduo quovis per ſeptimanam unam
vel alteram, decocti ligni ſancti, &c. uſu pro-
movere, proderit. Sic enim dira, ab auctoribus
memorata, a mercurio in fabrica cellulosa, &c.
nidulante, provenientia, praecaventur. Hoc
quoque ſi quae morbi reliquiae ſuperſunt,
efficaciter propellentur. Cathartica raro re-
quiruntur, uſum quoque aquilae albae im-
probo.

20mo, TANDEM corpus aquâ tepidâ fari-
naceâ, ſaponaceâ lavetur; ad veſtes conſuetas
paulatim redeat convaleſcens, mutet cubicu-
lum, aeri tandem ſereno, aprico, meridiano
exponatur; et denique ruris amoenitatibus,
et ab equo exercitio, ad conſuetum vitae ge-
nus revocari debeat.

21mo, Si vero, neque ruris amoenitate, ne-
que exercitio, nec vini rubri poculis mode-
ratis

ratis, appetitus, quod raro accidit, non con-
 valecat. Tincturâ ipecacuanhae ventricu-
 lum irritare prodest, qui, medicamentis ex
 chalybe, amaris et aromaticis adjunctis, tin-
 cturae praesertim modo, quotidie propinatis,
 et cibos brevi expetit, et rite digerit. Aquae
 vero, quae per venas hujus metalli fluxerint,
 remediorum omnium chalybeorum sunt ef-
 ficacissimae.

22do, Post Ptyalismum, 1. militem saepe
 pollicis dimidio, mane etiam, longitudine so-
 lenni brevior, inveni. Unde hoc? 2. un-
 de macies summa? forte horum (22. 2.) ra-
 tio reputanti patebit, corpus nostrum etiam sa-
 num, sanguinis circulo, in perpetuo corru-
 ptionis statu esse, partes liquidas exhalare, ex-
 pelli, solida attrita, mole minuta, in circu-
 lum abrepta, cum urina, &c. exire. Haec
 substantiae jactura in juventute, ubi aquae et
 glutinis plurimum, terrae parum est, maxima
 observatur. In hoc statu, ergo, si plus per-
 datur, quam sanguis nutrimenti fons apponit,
 fiet macritudo. Sed calor febrilis, omnia
 liquida, olea praesertim, a quo venusta obe-
 sitas, volatilia reddendo, et solida deterendo,
 hoc est, plus quam apportatur, radendo, ma-
 ciem facit. Sed, in sputatione, est febris (λ);

E

est

est quoque putredo (γ , θ , λ). Hi effectus, pondere mercurii, mirum augentur; hinc forte macies, hinc altitudinis diminutio.

23tio, PTYALISMO sic feliciter peracto, macilenti etiam naturâ saepe fiunt obefiores. Immo corporibus, in quibus vel ex traduce, vel a pravo victu, glandulae vitia contraxerint; humorum omnium defaecatio, vasorum refectio ab hydrargyrosi, haud raro in posterum sanitatem praestant integriorem. Hoc tamen silentio praeteriri non debet, usu hujus remedium, utut herculei, nimis frequenti, robustissima temperamenta pessundari: impar et ipsum tandem fieri morbo debellando.

24to, Ad integritatem plenam conciliandam, et a venere abstinencia, et $\psiυχροκρασία$ conferunt.

F I N I S.

INDEX Capitulorum et Rerum.

PARS PRIMA.

	Pag.
CAP. I. <i>Descriptio febris autumnalis</i> 1746,	2
CAP. II. <i>Descriptio febris intermittens ver-</i> <i>nalis</i> 1747,	10
<i>Dysenteria hujus aestatis,</i>	15
CAP. III. <i>Descriptio febris autumnalis</i> 1748,	18
<i>Dysenteria notabilis hujus veris,</i>	19
<i>Semitertianae descriptio,</i>	24
<i>Cephalalgia memorabilis,</i>	28
<i>Casus rarus,</i>	30
<i>Flatulentiae,</i>	33
<i>Symptomata funesta,</i>	38
<i>Casus siphylitici salivantis alternis diebus</i> <i>febre correpti,</i>	41
<i>Casus hydropici in nave curati,</i>	44
<i>Morbilli in nave,</i>	45
<i>Descriptio febris intermit.</i> 1748-9,	46
<i>Quotidianae exquisitae,</i>	47
<i>Tabula sistens incrementum et diminuti-</i> <i>onem febris</i> 1748 <i>singulis hebdomad.</i>	48
CAP. IV. <i>Prognostica quaedam a prioribus</i> <i>deducta,</i>	49
CAP. V. <i>De causis intermittens praecipue</i> <i>febris</i> 1748,	51

PARS

PARS SECUNDA.

CAP. I. De febris continuæ curatione 1746,	62
CAP. II. Curatio febris vernalis 1747,	65
A De venæsectione,	66
Quando nocet,	70
B De emeticis,	73
Quid in nimia vomitione faciendum,	76
Aquæ frigidae usus,	77
C De catharsi in hoc morbo instituenda	80
Asclepiadis doctrina (in notis),	81
Quid in nimio alvi fluxu faciendum,	84
Cathartica cum emeticis juncta sæpe profunt,	89
CAP. III. Quomodo ii tractandi sunt qui eva- cuantia ferre nequeunt,	90
CAP. IV. De horroris curatione,	91
CAP. V. In febrili paroxysmo quid faciendum est,	94
In sudore nimio quid faciendum,	95
CAP. VI. Quid per primos paroxysmos facien- dum,	97
Sed horum pleraque symptomata funesta aliquando prætermittere cogunt,	99
CAP. VII. De cortice Peruviano,	100
Utrum morbi aquosi a cortice inconsultò usurpato proveniunt,	102
Symptomatum enumeratio in quibus lae- deret cortex,	108
Quomodo dari debeat specificum,	115
CAP. VIII. De recidivis præcavendis,	118
De balneo frigido,	121
CAP. IX.	

CAP. IX. <i>De remedio per sudores,</i>	122
CAP. X. <i>Quomodo ii tractandi sunt qui cor-</i> <i>ticem ferre nequeunt,</i>	123
CAP. XI. <i>De nonnullis quae intermittentibus</i> <i>accidunt vel his superveniunt,</i>	125
<i>De oedemate,</i>	ibid.
<i>De hydrope thoracico,</i>	126
<i>De hydrope ascitide,</i>	127
<i>De leucophlegmatia,</i>	133
<i>De tympania,</i>	ibid.
CAP. XII. <i>De methodo prophylactica,</i>	134

PARS TERTIA.

Casus XX ad febrem et praxin illustrandam.

Cas. 1. <i>Febris intermittens autumnalis febre</i> <i>continuâ praecessa,</i>	140
Cas. 2. <i>Tertiana cum gonorrhoea, postea quar-</i> <i>tana,</i>	143
Cas. 3. <i>Febris quartana cum dysenteria, bra-</i> <i>chii et lateris torpedine, psora et fu-</i> <i>runculis,</i>	146
Cas. 4. <i>Tertiana, pleuritide, gastrocnemio-</i> <i>rum dolore, torpore, praecessa,</i>	150
Cas. 5. <i>Febris intermittens cum vermibus,</i>	151
Cas. 6. <i>Tertiana nephritide praecessa,</i>	154
Cas. 7. <i>Tertiana dolore auris, faucium, prae-</i> <i>cessa et comitata,</i>	156
Cas. 8. <i>Tertiana cum pustularum eruptione,</i>	158
Cas. 9. <i>Tertiana cum cholera morbo,</i>	160
Cas. 10.	

- Cas. 10. *Febris lenta periculosa, postea quotidiana,* 162
- Cas. 11. *Tertiana cum dysenteria, dysuria, vermibus et efflorescentiis,* 164
- Cas. 12. *Quotidiana cum alvi astrictione, postea tertiana,* 168
- Cas. 13. *Febris intermittens, postea continua, cum perdita memoria, singultu, laborum, palpebrarum spasms, facieque hippocratica; remittens, et denuo intermittens,* 171
- Cas. 14. *Febris remittens cum subito delirio, spasms carpi et musculorum caput incurvantium, &c. postea continua, et tunc periodica,* 175
- Cas. 15. *Febris remittens, tertiana cum maculis purpureis,* 178
- Cas. 16. *Tertiana anomala cum subita caecitate, oculorum inflammatione, et sinistrae corneae opacitate,* 181
- Cas. 17. *Febris anomala cum epigastrii, femorum, crurum tumore, &c.* 184
- Cas. 18. *Quotidiana ictero secuta,* 187
- Cas. 19. *Quotidiana cum spasms, delirio, syncope, oculorum immobilitate, &c.* 188
- Cas. 20. *Casus funestus,* 193
- Epilogus,* 195

MONITA SIPHYLICA.

ERRATA.

- Pag.* 26. *lin.* 23. *fubieteritia lege fubieterica.*
27. *lin.* 24. *explendus lege explenda.*
36. *not. lin.* 5. *dele ventri.*
47. *lin.* 22. *vera lege verus.*
89. *in not. lege Glauconem.*
93. *lin.* 10. *dele ab illis.*

